

รึนรมย์สำราญ: การหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

สรไกร เรืองรุ่ง

ดุขฎิณิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณาคุษฎีนิพนธ์
ของ สรไกร เรืองรุ่ง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาคุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ สุชาติ เกาทอง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ศาสตราจารย์ วิโชค มุกดามณี)

คณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์

..... ประธาน

(ศาสตราจารย์ วิชัย สิทธิรัตน์)

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ สุชาติ เกาทอง)

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ วิโชค มุกดามณี)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุ สรวาสวรรณ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตฤณ กิตติการอำพล)

คณะศิลปกรรมศาสตร์อนุมัติให้รับคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ เทพศักดิ์ ทองนพคุณ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากศาสตราจารย์เกียรติคุณสุชาติ เกาทอง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางที่ถูกต้องตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ชัยสิทธิ์ตันที่กรุณาให้ความรู้ให้คำปรึกษาแนะนำตรวจแก้ไขและวิจารณ์ผลงานทำให้ผลงานสร้างสรรค์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ริยะ กิตติเจริญวัฒน์ รองศาสตราจารย์ว่าที่ร้อยโท ชัยชาญ จันทศรี ดร.โอม พัฒนโชติ ดร.กฤษฎา ตั้งवाल ดร.กิตตินันท์ บุญรอด ดร.ณฐภัทร ธีรารักษ์กุล ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบแนะนำรวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้คำแนะนำ แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ ตลอดจนผู้คนที่ในพื้นที่ ที่ให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยทำให้คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ส่วนหนึ่งได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จึงขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณคณาจารย์ เพื่อน ๆ พี่น้อง สาขาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่คอยช่วยเหลือทั้งกำลังใจ กำลังใจ ในการทำคุษฎีนิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูตเวทิตาแด่บุพการี บุรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

สรไกร เรืองรุ่ง

53810068: สาขาวิชา: ทักษะศิลป์และการออกแบบ; ปร.ด. (ทัศนศิลป์และการออกแบบ)

คำสำคัญ: รื่นรมย์สำราญ/ ดุลยภาพความหมาย/ ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม/ จินตภาพสมมุติ
สรไกร เรืองรุ่ง: รื่นรมย์สำราญ: การหาดุลยภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม (JOYFUL&PLEASANT: FINDINGBALANCEOF MEANINGBETWEEN SCULPTURE AND ENVIRONMENT) คณะกรรมการควบคุมคุรุณิพนธ์: สุชาติ เกาทอง, ศ.ม., วิโชค มุกดามณี, ศ.ม. 135 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การสร้างสรรคผลงานศิลปะเกิดจากกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ มาสู่วิธีการและขั้นตอนการสร้างสรรคให้ได้มาซึ่งผลงานศิลปะที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่ และมีความสมบูรณ์สวยงามด้วยองค์ประกอบทางศิลปะและบริบทของพื้นที่ ปัจจุบันการสร้างสรรคผลงานศิลปะมักเกิดขึ้นจากการตอบสนองทางด้านจิตใจเป็นสำคัญ เมื่อศิลปินสร้างสรรคผลงานจนเสร็จสมบูรณ์ก็มีการจัดเก็บในหอศิลป์หรือสถานที่ต่าง ๆ หรือการจัดตั้งในสถานที่ต่าง ๆ โดยอาจมองข้ามหรือไม่คำนึงถึงความเหมาะสมของผลงานศิลปะและบริบทของพื้นที่นั้น ๆ

วิจัยแบบสร้างสรรคผลงานประติมากรรม “รื่นรมย์สำราญ” เป็นการสร้างสรรคผลงานศิลปะที่เกิดจากการหาดุลยภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม ด้วยการสร้างรูปทรงที่ได้จากการศึกษาบริบทของพื้นที่โดยมีการคำนึงถึงคุณค่าทางสุนทรียะของผลงานซึ่งผลงานประติมากรรม “รื่นรมย์สำราญ” นี้ได้สร้างสรรคขึ้นเพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์บริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยมีการประเมินผลการรับรู้และความพึงพอใจจากผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและผู้ที่เกี่ยวข้องชมผลงานประติมากรรม ทำให้ได้มาซึ่งผลงานประติมากรรมที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านรูปทรงและความสัมพันธ์กับพื้นที่ที่ตั้งผลงาน

การวิจัยและสร้างสรรคนี้เป็นการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งในการศึกษาพบว่าการสร้างสรรคผลงานให้เข้ากับพื้นที่นั้นจะสร้างสรรคผลงานตามจินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึกของส่วนตัวไม่ได้ เพราะจะทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด และความรู้สึกของคนในชุมชนในพื้นที่ได้ หรืออาจส่งผลถึงการต่อต้านหรือถอนเช่นที่เคยเกิดขึ้นในบางพื้นที่ ทั้งนี้ควรคำนึงถึงความสัมพันธ์ของพื้นที่ เนื้อหาและเรื่องราว และความพึงพอใจต่อชุมชนในพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลไปถึงอารมณ์ความรู้สึกที่จะเกิดเป็นความสุขตามชื่อของพื้นที่นี้ และเกิดดุลยภาพระหว่างกันประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม จากประเด็นดังกล่าวการสร้างสรรคผลงานประติมากรรม “รื่นรมย์สำราญ” พบว่า สามารถส่งเสริมภูมิทัศน์ และสร้างอัตลักษณ์ให้กับพื้นที่ได้ และทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมและเห็นคุณค่าของผลงานศิลปะที่มีต่อสังคม สามารถรับรู้ความงามหรือความสุนทรีต่องานศิลปะที่สร้างสรรคขึ้นเฉพาะพื้นที่ โครงการวิจัยเรื่อง รื่นรมย์สำราญ: การหาดุลยภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมจะมีประโยชน์และสามารถเป็นแนวทางสำหรับการสร้างสรรคผลงานประติมากรรมแก่ผู้ที่สนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมสืบไป

53810068: MAJOR: VISUAL ARTS AND DESIGN; Ph.D.

(VISUAL ARTS AND DESIGN)

KEYWORDS: JOYFUL & PLEASANT/ EQUILIBRIUM HARMONY/ SCULPTURE AND ENVIRONMENT/ IMAGINARY INTENTION

SORRAKRAI RUANGRUNG: JOYFUL&PLEASANT: FINDINGBALANCEOF MEANINGBETWEEN SCULPTURE AND ENVIRONMENT. ADVISORY COMMITTEE: SUCHART TAOTONG, M.F.A., VICHOKE MUKDAMANEE, M.F.A. 135 P. 2017.

Works of art could be described as the result of creative process, in other words, it could be mentioned as the process of creative production associated with space and environmental aspects which might be resulted in specific valuable artworks satisfying local requirement in terms of element of art and aesthetic completion.

In present day, even though, contemporary arts are mainly created in order to answer psychological response, but after finishing, artworks perhaps were found stored in galleries or places without logical or right consideration. General speaking, artwork keeping might not be procedure properly based on its value and the context of that particular area.

The sculpture titled “Joyful & Pleasant” was the result conducted within creative research representing its meaning related to balance between the sculpture and the environment. In addition, the use of forms that designed through local context research and its analysis and synthesized process associated with aesthetical consideration.

Moreover, sculpture “Joyful & Pleasant” was also created in order to promote and enhance landscape at Chao Sam Ran Beach Intersection, Phetchaburi within the process of perception and satisfaction evaluation by art veteran and site specific audiences. Therefore, it could be highlighted that through all related processes the sculpture was completed and valuable in terms of form and its relationships to local space or environment.

This research and creativity aimed to analyze and synthesize information related to local Chao Sam Ran Beach district, Phetchaburi which the finding stated that the process of sculpture creativity could not be done without consensus or agreement from local people. In other words, the process of artwork making had to procedure through the use of artist’s imagination and personal emotion paralleled with local citizen’s cooperation and satisfaction in terms of emotional

aspect, the balance of sculpture and surrounded space or environment, and local stories or background.

In summary, there would be not only local community's satisfaction which the concept and title of sculpture could provide and answer the local area name as "Chao Sam Ran" which means "the area of happiness", but also there was the balance between the form of sculpture and local landscape and its environment which could improve the atmosphere and scenario of specific site, Chao Sam ran Beach Intersection, and eventually resulted in the local identity or landmark.

Furthermore, the finding also highlighted that "Joyful & Pleasant" Project successfully completed and contributed the community in terms of local landscape reimagining alongside with repositioning and enhancing the status of art and its acknowledgement within the community through the use of sculpture and its value, aesthetical representation.

On the other hands, not only this site-specific sculpture project provided the knowledge and raised the degree of art appreciation and happiness to local, but also their constantly would be the contribution to other art practitioners and related party who interested art making process, especially sculpture and the understanding of balance between art and environment.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
จินตภาพสมมติของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดและกระบวนการทำวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ข้อมูลของสถานที่ติดตั้งผลงาน	8
แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	13
ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	25
ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง	37
สรุปผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง	48
3 วิธีดำเนินการวิจัยสร้างสรรค์	49
ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล	49
วิธีคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน	61
การหาจินตภาพสมมติ	62
4 การวิเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงาน	75
การสร้างสรรค์ผลงาน	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การติดตั้งผลงาน	84
การวิเคราะห์คุณค่าของผลงานในด้านทัศนศิลป์	90
การวิเคราะห์องค์ประกอบในงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม	94
5 สรุปผลการวิจัยสร้างสรรค์และข้อเสนอแนะ	99
สรุปผลการวิจัยสร้างสรรค์	99
สรุปการสำรวจความคิดเห็นของคนในพื้นที่	102
สรุป	104
ข้อเสนอแนะ	105
บรรณานุกรม	107
ภาคผนวก	109
ภาคผนวก ก	110
ภาคผนวก ข	117
ภาคผนวก ค	133
ประวัติย่อของผู้วิจัย	135

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 กรอบแนวคิดและกระบวนการทำวิจัย	5
2-1 การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) 18 มีนาคม 2558	10
2-2 การล่องเรือชมวาฬบรูด้าด้านท้องทะเลอ่าวไทย	11
2-3 ประติมากรรมวาฬบรูด้า เทคนิคปูนปั้นลงสี ณ บริเวณหาดเจ้าสำราญ	12
2-4 สไปรัล เจตตี (Spiral Jetty) ปี ค.ศ. 1970 โดยโรเบิร์ต สมิธสัน (Robert Smithson) ..	14
2-5 ผลงาน Long-A Line Made By Walking (1967) โดยริชาร์ด ลอง (Richard Long) ...	16
2-6 ผลงาน MacDuff Circle (2002) โดย Richard Long	17
2-7 ผลงาน The Lightning Field, 1977 โดย Walter De Maria Long-term installation in Western New Mexico. Photo: John Cliett. Copyright Dia Art Foundation.	18
2-8 ผลงาน Valley Curtain, Rifle, Colorado, 1970-72 ศิลปิน Christo and Jeanne- Claude	20
2-9 “Que Hemos Hecho (What Have We Done)”-Underwater sculpture, Musa Collection, Punta Nizuc, Mexico ศิลปิน Jason deCaires Taylor	24
2-10 “องค์สาม” เทคนิคหล่อสำริด ขนาด 500 x 145 เซนติเมตร ศิลปิน ชลูด นิ่มเสมอ	39
2-11 “คิดคำนึง” เทคนิคหล่อบронซ์ ขนาด 56 x 63 เซนติเมตร ศิลปิน ชำเรือง วิเชียรเขตต์	40
2-12 “Figure” เทคนิคหล่อบронซ์ ขนาดสูง 80 เซนติเมตร ศิลปิน ชำเรือง วิเชียรเขตต์ ...	41
2-13 “สัมพันธภาพ” เทคนิคหล่อสำริดขนาด 112 x 95 เซนติเมตร ศิลปิน นนทิวรรณ จันทะพะลิน	43
2-14 “สังคมแห่งความงอกงามของคุณธรรม” เทคนิคหล่อไฟเบอร์กลาส ขนาด 4.5 x 4.5 x 6.0 เมตร ศิลปิน นนทิวรรณ จันทะพะลิน	44
2-15 “3 World” เทคนิคงานเชื่อมขนาด 4.5 x 4.5 x 6.0 เมตร ศิลปิน เข็มรัตน์ กองสุข	45
2-16 “แม่ลูก” เทคนิคหล่อบронซ์ ขนาด 50 x 70 x 140 เซนติเมตร ศิลปิน เข็มรัตน์ กองสุข	46
2-17 “สามสหาย” เทคนิคสำริดขนาด 41 x 61 x 53 เซนติเมตร ศิลปินอิทธิ คงคากุล	47
3-1 สี่แยกหาดเจ้าสำราญก่อนการปรับปรุง	50
3-2 สี่แยกหาดเจ้าสำราญและตำแหน่งสถานที่ติดตั้งผลงาน	51

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3-3	สี่แยกหาดเจ้าสำราญและตำแหน่งสถานที่ติดตั้งผลงาน 52
3-4	“คิดคำนึง” เทคนิคหล่อบรอนซ์ ขนาด 56 x 63 เซนติเมตร ศิลปิน ชำเรือง วิเชียรเขตต์ 57
3-5	“แม่ลูก” เทคนิคหล่อบรอนซ์ขนาด 50 x 70 x 140 เซนติเมตร ศิลปิน เข้มรัตน์ กองสุข 58
3-6	“สามสหาย” เทคนิคสำริดขนาด 41 x 61 x 53 เซนติเมตร ศิลปินอิทธิ คงคากุล 60
3-7	แรงบันดาลใจเรื่องรูปทรง 63
3-8	แรงบันดาลใจเรื่องรูปทรง 64
3-9	แรงบันดาลใจเรื่องรูปทรง 65
3-10	ภาพปั้นสเก็ตจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่ 1 66
3-11	ผลงานจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่ 1 67
3-12	รูปแบบของผลงานจากจินตภาพสมมติ 68
3-13	การจัดความสมดุลในผลงาน 69
3-14	ปั้นสเก็ตจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่ 2 70
3-15	รูปแบบของผลงานจากจินตภาพสมมติ 71
3-16	การจัดความสมดุลในผลงาน 72
3-17	ปั้นสเก็ตจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่ 3 74
4-1	สแตนเลสเส้นกลมขนาด 1.5 หุน 75
4-2	ผลงานที่ตัดจากสแตนเลสเส้นกลม 76
4-3	พิมพ์ตัด 76
4-4	พิมพ์ตัดยึดกับแท่นเครื่องตัด 77
4-5	ชิ้นงานสแตนเลสแผ่นที่ตัด 77
4-6	ขั้นตอนการเชื่อมอาร์กอน 78
4-7	ผลงานสแตนเลสที่เชื่อมสำเร็จ 79
4-8	ชิ้นผลงานสแตนเลสที่เชื่อมสำเร็จกำลังเตรียมประกอบยึดกับฐาน 79
4-9	ชิ้นผลงานสแตนเลสที่เชื่อมสำเร็จกำลังเตรียมประกอบยึดกับฐาน 80
4-10	การตัดรูปทรงคลื่นน้ำเข้ากับชิ้นงาน 81

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4-11 ขั้นตอนการทำความสะอาดผลงาน	82
4-12 ขั้นตอนการขัดผลงาน	82
4-13 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์	83
4-14 วงเวียนบริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญก่อนสร้างฐานวางผลงาน	84
4-15 การก่อสร้างฐานวางผลงาน	85
4-16 วงเวียนบริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ	86
4-17 ขั้นตอนการเคลื่อนย้าย	87
4-18 ขั้นตอนการติดตั้งผลงาน	88
4-19 ผลงานติดตั้งเสร็จสมบูรณ์	89
4-20 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์	90
4-21 การจัดความสมดุลแบบซ้ายขวาเท่ากันในผลงาน	91
4-22 การจัดความสมดุลแบบซ้ายขวาไม่เท่ากันในผลงาน	91
4-23 ความกลมกลืนของเส้นที่เกิดจากขอบของรูปทรง	92
4-24 ผลงานติดตั้งเสร็จสมบูรณ์	95
4-25 วงเวียนช่วงยังไม่ได้ติดตั้งผลงาน	96
4-26 ผลงานติดตั้งเสร็จสมบูรณ์	98
5-1 หลักวิธีคิด ทฤษฎีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมจาก 3 ส่วน	105
ข-1 ค่ายหลวงบางทะเลจุฬาลงกรณ์สถานี่เปิดพืรงาน 99 ปีหาดเจ้าสำราญ	119
ข-2 สถานีรถไฟหลวงบางทะเลจุฬาลงกรณ์สถานี่เปิดพืรงาน 99 ปีหาดเจ้าสำราญ	119
ข-3 ประธานในพิธีเปิด ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วิญญู เกรืองาม รองนายกรัฐมนตรี	120
ข-4 บรรยาภาศในพิธีเปิด	120
ข-5 บรรยาภาศในการแสดงนิทรรศการศึลปะ	121
ข-6 บรรยาภาศในการแสดงนิทรรศการศึลปะ	122
ข-7 บรรยาภาศในการแสดงนิทรรศการศึลปะ	123
ข-8 บรรยาภาศในการแสดงนิทรรศการศึลปะ	124
ข-9 บรรยาภาศในการแสดงนิทรรศการศึลปะ	125

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ข-10 บรรยายภาพในการแสดงนิทรรศการศิลปะ	126
ข-11 บรรยายภาพในการแสดงนิทรรศการศิลปะ	127
ข-12 บรรยายภาพในการแสดงนิทรรศการศิลปะ	128
ข-13 บรรยายภาพในการแสดงนิทรรศการศิลปะ	129
ข-14 บรรยายภาพในการแสดงนิทรรศการศิลปะ	130
ข-15 บรรยายภาพในการแสดงนิทรรศการศิลปะ	131
ข-16 บรรยายภาพในการแสดงนิทรรศการศิลปะ	132

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อารมณ์และความรู้สึกเกิดขึ้นมาพร้อมกับสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ รัก โลภ โกรธ หลง หรือแม้กระทั่งความรู้สึกของความทุกข์และความสุขที่เกิดจากปัจจัยรอบ ๆ ตัว สิ่งเหล่านี้ล้วนเกิดความแตกต่างของปฏิกิริยาทางการแสดงออกเสมอ องค์ประกอบหรือเรื่องราวต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว มักเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้การแสดงออกชัดเจนมากยิ่งขึ้น トラバโดที่สิ่งมีชีวิตต่าง ๆ รู้จักการปรับสภาพทางจิตใจอารมณ์ด้านบวกก็จะครอบคลุมทำให้อารมณ์ด้านลบลดความชัดเจนลง และมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถปรับสภาพทางจิตใจเหล่านั้นได้

ความรื่นรมย์เป็นอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ เป็นอารมณ์ความรู้สึกด้านบวกที่เกิดจากความพอใจ ความพอใจซึ่งทำให้ใจเป็นสุข เหตุปัจจัยของใจที่เป็นสุขหรือความสุขในการดำรงชีวิตสำหรับมนุษย์นั้น ประกอบขึ้นจากการตอบสนองที่น่าพึงพอใจในประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัสซึ่งแบ่งออกเป็นสองสัมผัส คือสัมผัสทางกายและสัมผัสทางใจ การที่มนุษย์มีความรู้สึกดีหรือรู้สึกชอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานที่แห่งไหนก็เพราะของสิ่งนั้นหรือสถานที่แห่งนั้นทำให้มนุษย์เราชอบใจได้ในทุกประสาทสัมผัส เมื่อมนุษย์มีจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข ผลของความสุขนั้นก็จะกลายเป็นปฏิกิริยาทางการแสดงออกในทางที่ดี อารมณ์ความรู้สึกรื่นรมย์ก็จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจน

มนุษย์สามารถถ่ายทอดความรู้สึกออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกันและมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการแสดงออก เช่น เมื่อมีปัญหาบางคนอาจแสดงออกโดยการทำให้ชีวิตของตนเองแย่ลง ในทางกลับกันบางคนอาจพยายามทำให้ชีวิตของตัวเองดีขึ้น นอกจากการแสดงออกทางด้านการประพฤติปฏิบัติแล้ว มนุษย์ยังมีความฉลาดที่จะถ่ายทอดเรื่องราวมาสู่งานศิลปะเพื่อให้จิตใจของตนได้รับความสุนทรีย์มากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็น โสตศิลป์ โสตทัศนศิลป์ และทัศนศิลป์ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับความต้องการแสดงออกของคนนั้น ๆ หรือการที่คนนั้น ๆ ได้แสดงออกมาแล้วทำให้จิตใจมีความสุขมากขึ้นผลงานทางด้านทัศนศิลป์ซึ่งประกอบไปด้วย จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ สื่อผสม ฯลฯ เป็นสื่อทางการแสดงออกที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการถ่ายทอดในสิ่งที่ตนเองคิดเพื่อให้อื่นได้รับรู้ซึ่งนอกจากจะสื่อแสดงออกเฉพาะของมันเองแล้ว ยังสามารถสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหา และส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ผู้สัมผัสได้รับความรื่นรมย์มากยิ่งขึ้น

ในสภาวะความเชื่อของมนุษย์ในปัจจุบันที่มีต่อศิลปะกับสิ่งแวดล้อม อาจจะตอบสนองความต้องการของวัฒนธรรมและแสดงให้เห็นถึงสภาวะของสังคมและยังมีอิทธิพลภายนอกที่เป็นตัวแปรและที่สำคัญประชาชนได้ให้ความสนใจต่อศิลปะแค่ไหน การให้สนับสนุนด้านศิลปะจากหน่วยงานของรัฐเห็นคุณค่าในระดับแนวอนไม่ว่าจะในระดับไหนของสังคม ชุมชน เมือง ประเทศ สถาบันการศึกษา การค้า ภาคอุตสาหกรรม สมาคม องค์กรต่าง ๆ กระนั้นในช่วงระยะเวลากว่าครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา การให้ความสำคัญและการมองเห็นความสำคัญของศิลปะที่มีผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนในแต่ละสังคม ความห่างไกลจากศิลปะของชีวิตและความเป็นอยู่ส่งผลถึงสภาวะจิตใจของผู้คนทำให้การหันมาให้ความสนใจต่อศิลปะถูกจัดให้อยู่ในแผนพัฒนาของสังคมมากขึ้น เป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงการกลับมาของศิลปะกับสิ่งแวดล้อมโดยประชาชนที่เห็นถึงความสำคัญ

การสร้างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมนั้นหมายถึง การสร้างสรรค์งานเพื่อให้สาธารณชนเป็นผู้ที่ได้รับการสัมผัสและชื่นชมบริเวณพื้นที่ที่สามารถมองเห็นอย่างชัดเจน เช่น สวนพักผ่อน หน้าอาคาร บริเวณทางเท้า บริเวณมุมใดมุมหนึ่งของถนน ทางแยก หรือที่ที่ผู้คนสามารถเข้าไปใช้บริเวณพื้นที่โดยเป็นพื้นที่เปิดซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ (Public space)

การสร้างความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในทางมนุษย์และสังคม คือความเหมาะสมของชีวิตและจิตวิญญาณ ในทศวรรษที่ผ่านมาสิ่งๆ ที่ผู้คนให้ความสนใจในการสร้างสรรค์และพัฒนาในทิศทางที่เรียกว่า การพัฒนาเพื่อความเหมาะสมกับความต้องการในปัจจุบัน และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของทรัพยากรในอนาคต ซึ่งในทศวรรษที่ 90 ผู้คนตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีการนำเสนอแนวความคิดที่ต้องการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ซึ่งในการออกแบบของสถาปนิก ผู้นำชุมชนหรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานที่ที่เป็นสาธารณะจำเป็นต้องคำนึงถึงแนวทาง ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable)

การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีจะด้วยแนวคิดและวิธีการเพื่อตอบสนองที่เรียกว่า ความสุข (Happiness) และความเป็นอยู่ที่ดี (Well being) ในการสร้างสรรค์ของประติมากรรมต่างพยายามที่จะตอบสนองแนวคิดเหล่านั้น อาจจะด้วยเทคนิคและวิธีการที่จะสามารถตอบสนองแนวคิดร่วมกับสาธารณชนได้เป็นอย่างดี อาจจะเรียกว่า Green Art หรือการสร้างของ Environmentally Sensitive Design เป็นการสร้างศิลปะเพื่อสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการในปัจจุบัน

ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม คือศิลปะประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่เน้นในเรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ว่างสำหรับสาธารณชนซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมและการดำรงชีวิตของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัยบางสังคมอาจมีสภาพวิถีชีวิตของ

คนที่วนวาทวิธีหนึ่งที่จะช่วยผ่อนคลายและทำให้เกิดความรื่นรมย์ คือการนำเอาสุนทรียภาพทางศิลปะเข้าไปรวมดำเนินอยู่กับสภาพแวดล้อมนั้น ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลายเพลิดเพลินใจเกิดอารมณ์ที่สุนทรีจากการได้สัมผัสชื่นชมในสุนทรียภาพของประติมากรรม อีกทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสำคัญทางกายภาพซึ่งเกิดจากการใช้ผลงานประติมากรรมมาเป็นส่วนประดับตกแต่งพื้นที่ต่าง ๆ ให้เกิดบรรยากาศที่น่าสนใจลดความแข็งกระด้างของอาคารและสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ แม้กระทั่งพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ เช่น สวนสาธารณะ และชายหาดต่าง ๆ เป็นต้น

หาดเจ้าสำราญเป็นชื่อชายหาดแห่งหนึ่งที่ถูกตั้งขึ้นจากความสุข ความสำราญซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี มีภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มชายฝั่งทางทิศตะวันออกหรืออ่าวไทย ชายหาดช่วงของพื้นที่หาดเจ้าสำราญเป็นหาดทรายขาวที่เหมาะสมสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจด้วยบรรยากาศที่เงียบสงบ อากาศเย็นสบาย มีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ ทำให้มีสัตว์น้ำนานาชนิดเข้ามาอาศัยเพื่อดำรงชีวิตและหาอาหาร เช่น วาฬบรูด้า เป็นวาฬขนาดใหญ่เลี้ยงลูกด้วยนม และเป็นสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ ปัจจุบันวาฬบรูด้าเป็นสัตว์ที่มีบทบาททำให้คนในพื้นที่ตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญ เนื่องจากเป็นสัตว์อนุรักษ์ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว และสามารถส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับพื้นที่ได้

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างคุณภาพและความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรมเรื่อง “รื่นรมย์สำราญ” โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับความรื่นรมย์และความสุข ให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและชื่อของสถานที่หรือสถานที่ติดตั้งผลงานเพื่อก่อให้เกิดการรับรู้ สัมผัสชื่นชมทางสุนทรียภาพแก่สาธารณะชน อีกทั้งผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมเรื่อง “รื่นรมย์สำราญ” จะสามารถสร้างจุดสนใจ และเอกลักษณ์ให้กับหาดเจ้าสำราญ โดยการนำเสนอรูปทรงที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวาฬบรูด้า ซึ่งเป็นสัตว์ที่คนในท้องถิ่นให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และต้องการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางโดยใช้เทคนิคและวิธีการเฉพาะตน ตลอดจนได้แนวคิดและแนวทางในการหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นคุณประโยชน์ต่อการศึกษาด้านศิลปกรรมและยังสามารถสนับสนุนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่สอดคล้องกับระเบียบวิธีการวิจัยได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ สาระสำคัญของคุณภาพระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเรื่อง รื่นรมย์สำราญ ที่มีความสัมพันธ์กับบริบทของพื้นที่ตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี

3. สร้างองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับระเบียบวิธีการวิจัย

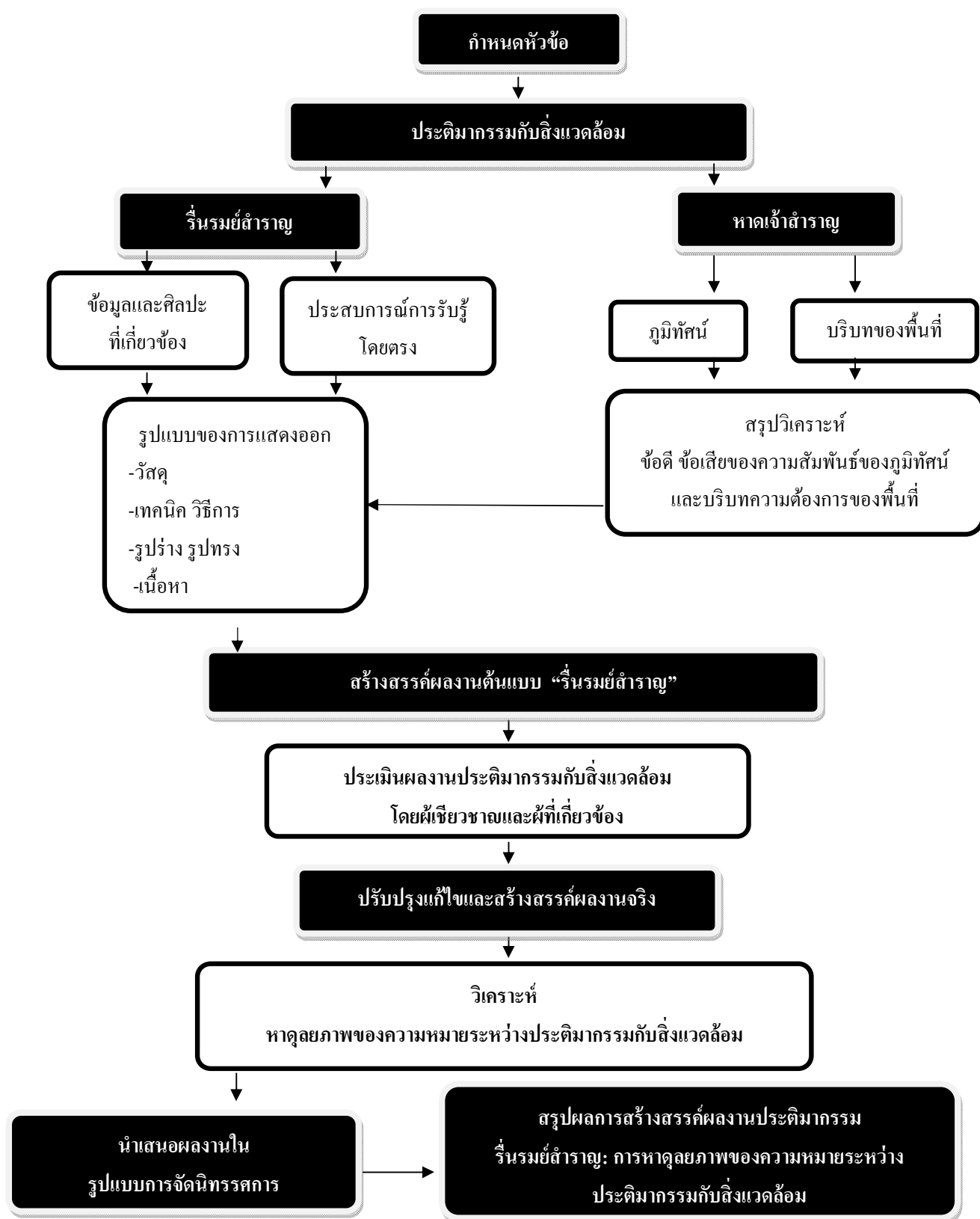
จินตภาพสมมติของการวิจัย

การทำวิจัยในครั้งนี้จะได้แนวคิดและแนวทางในการสร้างดุลยภาพและความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม และได้ผลงานประติมากรรมที่สามารถสะท้อนความรื่นรมย์สำราญ โดยผลงานมีความประสานสัมพันธ์ และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ติดตั้งผลงาน รวมทั้งยังสามารถส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวให้มีเอกลักษณ์ มีจุดเด่นเป็นที่น่าสนใจและดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของวงการศิลปะทั้งปัจจุบันและอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

1. สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมที่มีแนวความคิดเกี่ยวกับความรื่นรมย์สำราญ
2. สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม โดยการหาดุลยภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม
3. สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเรื่อง รื่นรมย์สำราญ ที่มีความสัมพันธ์กับหาดเจ้าสำราญ

กรอบแนวคิดและกระบวนการทำวิจัย

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดและกระบวนการทำวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ด้านเนื้อหา ด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการจดบันทึกการวาดเส้น และถ่ายภาพ
4. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวม
5. ทดลองสร้างผลงานด้วยวิธีภาพร่าง (Sketch)
6. ทดลองสร้างผลงานด้วยวิธีการปั้น โมเดล (Model)
7. ประเมินผลงานประติมากรรมต้นแบบกับสิ่งแวดล้อมโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้อง
8. สร้างสรรค์ผลงานจริง
9. วิเคราะห์หาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม
10. เผยแพร่ผลงานศิลปะด้วยวิธีการจัดนิทรรศการศิลปกรรม
11. สรุปผลงานจากการจัดนิทรรศการศิลปกรรม และสรุปผลการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รื่นรมย์สำราญ หมายถึง อารมณ์ความรู้สึกที่เกิดจากความพอดี ความพอใจ ซึ่งทำให้ใจเป็นสุข เหตุปัจจัยของใจที่เป็นสุขหรือความสุขในการดำรงชีวิตสำหรับมนุษย์นั้น ประกอบขึ้นจากการตอบสนองที่น่าพึงพอใจในประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 สัมผัส คือสัมผัสทางกายและสัมผัสทางใจ การที่มนุษย์มีความรู้สึกดีหรือรู้สึกชอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานที่แห่งใดก็เพราะของสิ่งนั้นหรือสถานที่แห่งนั้นทำให้มนุษย์เราพอใจได้ในทุกประสาทสัมผัส
2. คุณภาพความหมาย หมายถึง ความกลมกลืนความผสมผสานกันอย่างพอเหมาะพอดีของส่วนต่าง ๆ ในรูปทรงหนึ่งหรือในผลงานศิลปะชิ้นหนึ่ง
3. ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม (Sculpture and environment) หมายถึง งานประติมากรรมเรื่อง รื่นรมย์สำราญ ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อการชื่นชมในคุณค่าทางศิลปะและความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือบริบทของพื้นที่หาดเจ้าสำราญ ตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีการแสดงออกด้วยปริมาตรเป็นรูปทรง 3 มิติ มีความกว้างความยาวความสูงหรือความลึกซึ่งกินพื้นที่ในอากาศสร้างด้วยวิธีการและเทคนิคเฉพาะตัวที่สื่อถึงอารมณ์ความรู้สึก รื่นรมย์สำราญ

4. จินตภาพสมมุติ (Imaginary intention) หมายถึง การตั้งเป้าหมาย ความปรารถนา และเจตจำนงตามจินตนาการ หรือแนวความคิดนั้น นิยมคาดการณ์ การคาดเดาถึง ผลที่คาดว่าจะได้รับ ปลายทางพร้อมกันไปด้วย (สุชาติ เถาทอง, 2559, หน้า 165)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางในการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์และสาระสำคัญของกลยุทธ์ภาพในงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม
2. ได้ผลงานประติมากรรมที่มีความประสานสัมพันธ์ และสอดคล้องกับพื้นที่หาดเจ้าสำราญตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
3. สามารถส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวให้มีเอกลักษณ์มีจุดเด่นเป็นที่น่าสนใจและดึงดูดใจ รวมทั้งส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของวงการศิลปะทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง รื่นรมย์สำราญ: การหาคุณภาพของความหมายระหว่าง ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับความรื่นรมย์สำราญและความสัมพันธ์ระหว่างภูมิทัศน์กับผลงานศิลปะรวมถึง ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัยและนำเสนอ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูล

- 1.1 ประวัติความเป็นมาของหาดเจ้าสำราญจังหวัดเพชรบุรี
- 1.2 บริบทของหาดเจ้าสำราญจังหวัดเพชรบุรี
- 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับหาดเจ้าสำราญ

2. แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 แนวคิดศิลปะภูมิสถาปัตย์ (Earth art)
- 2.2 แนวคิดศิลปะเฉพาะที่ (Site-specific art)
- 2.3 แนวคิดประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม (Sculpture and environment)

3. ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 ทฤษฎีทางความงาม
- 3.2 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์
- 3.3 ทฤษฎีการจัดองค์ประกอบศิลป์

4. ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 ศิลปะกึ่งนามธรรม (Semi abstract art)
- 4.2 ศิลปะนามธรรม (Abstract art)
- 4.3 ศิลปะลัทธิสัญลักษณ์นิยม (Symbolism)

ข้อมูลของสถานที่ติดตั้งผลงาน

1. ประวัติความเป็นมาของหาดเจ้าสำราญ

หาดเจ้าสำราญ ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรี ประมาณ 15 กิโลเมตร เป็นชายหาดที่เคย เป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ มาแต่สมัยโบราณ มีประวัติเล่ากันว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เคยเสด็จมาที่นี่ พร้อมด้วยสมเด็จพระเอกาทศรถ ทรงพอพระราชหฤทัย ในความงาม ของหาดนี้มาก

ทรงประทับแรมอยู่หลายวัน จนชาวบ้านเรียกหานี้ว่าหาดเจ้าสำราญ จากหาดเจ้าสำราญไปทางใต้ประมาณ 7 กิโลเมตร เป็นชายหาดปึกเตียนซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งของจังหวัดเพชรบุรี หาดเจ้าสำราญเจริญถึงขีดสุดในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ซึ่งเป็นหาดที่มีชื่อเสียงมากกว่าหาดอื่น ๆ ในสมัยนั้น โดยโปรดเกล้าฯ ให้สร้างค่ายหลวงขึ้นเรียกว่า “ค่ายหลวงบางทะเล” ตามชื่อของตำบลบางทะเล ที่เป็นที่ตั้งโดยมีพระตำหนักบริเวณริมหาดแห่งนี้เรียกว่า “พระตำหนักหาดเจ้าสำราญ” ภายหลังทรงหายจากพระประชวร ทรงได้เปลี่ยนชื่อตำบลเสียใหม่ ด้วยชื่อเดิมเห็นว่าไม่เป็นมงคล เป็นตำบลหาดเจ้าสำราญตามชื่อของหาดแต่ต่อมาทรงได้ย้ายพระตำหนักไปยังจุดที่เป็นพระราชนิเวศน์มฤคทายวันในปัจจุบันเพราะหาดเจ้าสำราญมีแมลงวันชุม เนื่องจากพระตำหนักแห่งนี้ตั้งอยู่ใกล้หมู่บ้านชาวประมงทำให้พระตำหนักแห่งนี้มีแมลงวันชุมจนพระองค์แอบได้ยื่นข้าราชการบริพารในพระองค์บ่นว่า “หาดเจ้าสำราญแต่ข้าราชการบริพารเบื่อ” และหาดแห่งนี้ขาดแคลนน้ำจึงโปรดให้ย้ายไปในที่สุด

หาดเจ้าสำราญ ตั้งอยู่ในตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ชายหาดแห่งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าไปพักผ่อนแห่งหนึ่ง มีบรรยากาศที่เงียบสงบ อากาศเย็นสบาย มีสัตว์ทะเลที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งปูเสฉวน หอยแมลงกะปุน มีที่พักพร้อม มีร้านสะดวกซื้ออยู่ใกล้เคียงสามารถลงเล่นน้ำได้ในบริเวณใกล้เคียงมีหมู่บ้านชาวประมงชายหาดแห่งนี้ทรายถูกพัดถมขึ้นมามากขึ้นเรื่อย ๆ จึงมีทรายที่ละเอียดมากในส่วนของต้นหาดที่นี้จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ต้องไปไกลมาก และมีความสวยงามมากแห่งหนึ่ง

2. บริบทและสภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ได้เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาลหาดเจ้าสำราญตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 โดยเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลตำบลหาดเจ้าสำราญเป็นเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ มีพื้นที่ในความรับผิดชอบประมาณ 19.455 ตารางกิโลเมตร โดยมีตราประจำเทศบาลเป็นรูปชายทะเลหาดเจ้าสำราญ ปัจจุบันสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 226/115 ถนนเพชรบุรี-หาดเจ้าสำราญ ตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ภาพที่ 2-1 การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) 18 มีนาคม 2558

เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2558 ได้มีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างมูลนิธิถนนปลอดภัย (Safer Roads Foundation) มูลนิธิไทยโรดส์ กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท สำนักงานเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี โดยมูลนิธิถนนปลอดภัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมงานทางด้านความปลอดภัยทางถนนในประเทศไทย ด้วยวิธีการปรับปรุงและแก้ไขจุดเสี่ยงอันตรายที่มีสถิติการเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง โดยใช้มาตรการทางด้านวิศวกรรมจราจรจึงได้สนับสนุนให้มีการก่อสร้างวงเวียนบริเวณทางแยกในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรีขึ้น

3. บริบทการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจ

เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญมีลักษณะภูมิประเทศที่สวยงามเป็นชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 6 กิโลเมตร เป็นชายหาดที่มีชื่อเสียงและมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจรวมทั้งมีสถานที่พักผ่อน โรงแรม รีสอร์ท ที่สวยงามหลายแห่ง จึงเป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก

ภาพที่ 2-2 การล่องเรือชมวาฬรูด้านท้องทะเลอ่าวไทย (www.thairath.co.th/content/462729)

ในระยะ 3-4 ปี ที่ผ่านมา ได้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ของหาดเจ้าสำราญคือ “การชมวาฬ” ซึ่งต่อยอดมาจากการออกเรือไปดูนกน้ำ-นกทะเลในบริเวณอ่าวบางตะนูน อำเภอบ้านแหลมจังหวัดเพชรบุรีช่วงปลายปี พ.ศ. 2553 หลังจากที่ข่าวของวาฬรูด้านแพร่กระจายออกไปตามสื่อต่าง ๆ ผู้คนที่สนใจต่างเข้ามายังชายฝั่งเพชรบุรี เพื่อชื่นชมยักษ์ใหญ่แห่งท้องทะเลไทยซึ่งหาดเจ้าสำราญเป็นสถานที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวในการพาเที่ยวชมวาฬรูด้านได้เป็นอย่างดีเนื่องจากสภาพชายฝั่งของทะเลมีความยาวประมาณ 6 กิโลเมตร และมีเรือนำเที่ยวที่สามารถรองรับได้อย่างเพียงพอ

ภาพที่ 2-3 ประติมากรรมวาฬรูดำ เทคนิคปูนปั้นลงสี ณ บริเวณหาดเจ้าสำราญ

การพานักท่องเที่ยวชมวาฬรูดำในท้องทะเลยังเป็นอาชีพหนึ่งที่สร้างความภาคภูมิใจ และสร้างความสุขให้กับประชาชนในพื้นที่ตำบลหาดเจ้าสำราญรวมถึงนักท่องเที่ยวที่ได้มาเที่ยวชม วาฬรูดำเป็นอย่างมากจึงทำให้ผู้คนในพื้นที่มีความตื่นตัวและช่วยกันประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริม การอนุรักษ์และผลักดันให้วาฬรูดำเป็นสัตว์ป่าสงวน อันดับที่ 16 ของประเทศไทยอีกด้วย

4. แนวคิดเกี่ยวกับหาดเจ้าสำราญ

หาดเจ้าสำราญเป็นชายหาดแห่งหนึ่งที่ถูกตั้งชื่อขึ้นจากความสุข ความสำราญเมื่อครั้งที่ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เคยเสด็จมาที่นี่ พร้อมด้วยสมเด็จพระเอกาทศรถ ทรงพอพระราชหฤทัย ในความงาม ของหาดนี้มาก ทรงประทับแรมอยู่หลายวัน จนชาวบ้านเรียกหาดนี้ว่าหาดเจ้าสำราญ

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับหาดเจ้าสำราญถึงเรื่อง “ความสุข” ความสุข หรือ สุข พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 นิยามว่า “ความสบายกาย สบายใจ” คือความรู้สึกหรืออารมณ์ประเภทหนึ่งมีหลายระดับตั้งแต่ความสบายใจเล็กน้อยหรือ ความพอใจจนถึงความเพลิดเพลินหรือเต็มไปด้วยความสนุกซึ่งการที่มนุษย์มีความรู้สึกดีหรือรู้สึก ชอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานที่แห่งใดก็เพราะของสิ่งนั้นหรือสถานที่แห่งนั้นทำให้มนุษย์เรา ชอบใจได้ในทุกประสาทสัมผัส

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของวาฬรูดำที่เป็นส่วนสำคัญในการสร้าง ความประทับใจและความสุขให้กับนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่จึงต้องการที่จะนำเสนอถึง รูปร่างรูปทรงของวาฬรูดำที่จะสามารถสะท้อนถึงความสุขของประชาชนในพื้นที่และ นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดในการวิจัยสร้างสรรค์ครั้งนี้มีสาระสำคัญ: การหาคุณภาพของความหมายระหว่าง ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยแนวคิดศิลปะภูมิทัศน์ แนวคิดศิลปะเฉพาะที่ แนวคิด ศิลปะจัดวางหรือศิลปะติดตั้ง แนวคิดศิลปะในที่สาธารณะ (Art in public place) แนวคิด ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดศิลปะภูมิทัศน์ศิลป์

ศิลปะแนวภูมิทัศน์หรือภูมิทัศน์ศิลป์ หรือธรณีศิลป์ (Earth art หรือ Earthworks หรืออีกชื่อ หนึ่งคือหรือ Land art) มีความคล้ายคลึงกับศิลปะสถานสิ่งแวดล้อม (Environmental art) ซึ่งทั้งสอง ต่างใช้สภาพธรรมชาติเป็นส่วนในผลงานแต่มีความแตกต่างกันในด้านมโนทัศน์และอุดมการณ์โดย Environmental Art มักมีการแสดงออกไปในการสร้างอารมณ์ความรู้สึกให้ตื่นเต้นครื้นเครงต่อเสียด และให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงาน ส่วน Earth Art หรือ Land Art นั้นมีส่วนของ การขยายขอบเขตในการสร้างงานของอุดมการณ์ Minimal Art ศิลปะแนวลดทอนรูปทรงจนเหลือ แก่นแท้และเรื่องราวที่จำเป็นหาความเรียบง่ายโดยไม่นิยมรูปทรงที่มีส่วนของรายละเอียดและ ศิลปิน Earth Art หรือ Land Art ต้องสร้างงานในพื้นที่กว้างขวางมากแทนที่จะให้พื้นที่ของ สิ่งแวดล้อมเป็นเพียงองค์ประกอบส่วนหนึ่งของงานพวกเขากลับใช้พื้นที่นั้นเป็นส่วนสำคัญของ งาน

ความเคลื่อนไหวของศิลปะภูมิทัศน์ศิลป์นี้เริ่มราวปลายคริสต์ทศวรรษ 1960 จนถึง คริสต์ทศวรรษ 1970 ที่ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิทัศน์และงานศิลปะเป็นความสัมพันธ์ที่พัฒนา กันอย่างแยกไม่ออก ประติมากรรมมิได้วางอยู่ท่ามกลางภูมิทัศน์ แต่ภูมิทัศน์เป็นปัจจัยสำคัญที่ ก่อให้เกิดศิลปะ งานภูมิทัศน์ศิลป์มักจะเป็นศิลปะนอกสถานที่ที่ตั้งอยู่ไกลจากบ้านจากเมือง และ ปลดปล่อยทิ้งไว้ให้ผู้ถูกกดขี่ร่อนลงไปตามธรรมชาติ งานชิ้นแรกๆ สร้างขึ้นในทะเลทรายในเนวาดา นิวเม็กซิโก ยูทาห์ และแอริโซนา ที่เป็นงานชั่วคราวที่สร้างท่ามกลางธรรมชาติ ที่เหลืออยู่แต่เพียง จากการบันทึกไว้ในวิดีโอ หรือ ภาพถ่ายเท่านั้น

ศิลปินในกลุ่มนี้มีจุดร่วมกันอยู่ตรงที่ว่า ต้องการปฏิเสธศิลปะในเชิงธุรกิจการค้า พวกเขา สนับสนุนกระแสทางด้านอนุรักษ์สภาพแวดล้อม มีแนวโน้มต่อต้านอารยธรรมเมือง และบ้างก็เป็น พวกที่มีความคิดในเชิงจิตวิญญาณ

ผลงานของพวกเขาเหล่านี้มักจะมีลักษณะเด่นตรงที่เป็นประติมากรรมขนาดใหญ่ ดูคล้าย งานโบราณยุคก่อนประวัติศาสตร์ ที่ทำลงบนพื้นดินและทุ่งหญ้า

ศิลปินที่เป็นที่รู้จักในศิลปะสายนี้ เช่น อลิซ อายค็อก (Alice Aycock) คริสโต (Christo) แจน ดิบเบตส์ (Jan Dibbets) แฮมมิง ฟุลตัน (Hamish Fulton) ไมเคิล ไฮเซอร์ (Michael Heizer)

แนนซี โฮลท์ (Nancy Holt) ริชาร์ด ลอง (Richard Long) วอลเตอร์ เดอ มาเรีย (Walter de Maria)
อานา เมนเดียตา (Ana Mendieta) โรเบิร์ต มอร์ริส (Robert Morris) เดนนีส โอเพนไฮม์ (Dennis
Oppenheim) ไมเคิล ซิงเกอร์ (Michael Singer) โรเบิร์ต สมิธสัน (Robert Smithson)

โรเบิร์ต สมิธสัน ผลงาน สไปรัล เจตตี (Spiral Jetty) ปี ค.ศ. 1970 เป็นผลงาน
ชิ้นประวัติศาสตร์โดยศิลปินสร้างเป็นเขื่อนดินทรงขดก้นหอยขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ
457 เมตร ยื่นออกไปในทะเลสาบ เดอะ เกรท ซอลท์ เลค (The Great Salt Lake) ในยูทาห์
สหรัฐอเมริกาผลงานมีรูปลักษณะคล้ายสัญลักษณ์บนท้องทุ่งธรรมชาติสมัยโบราณยุคก่อน
ประวัติศาสตร์ เป็นสัญลักษณ์ของความอนันต์อันไม่มีที่สิ้นสุด

ภาพที่ 2-4 สไปรัล เจตตี (Spiral Jetty) ปี ค.ศ. 1970 โดยโรเบิร์ต สมิธสัน (Robert Smithson)

(www.buzzfeed.com/gabrielsanchez/art-destinations-to-visit-before-you-die?utm_term=.cfx7Az0kyo#.cmM96e7dmk)

ในบางช่วงที่น้ำในทะเลสาบขึ้นลงผลงานจึงต้องจมน้ำเรียกได้ว่าการแปรสภาพไปตาม
สภาวะดินฟ้าอากาศ สมิธสัน เคยทำงานแนว มินิมอลลิสม์ (Minimalism) แล้วก็ปรับเปลี่ยนความคิด
และแนวทาง โดยการหลีกหนีพื้นที่ปิดอย่างหอศิลป์และแกลเลอรี ไปสู่พื้นที่ธรรมชาติอันไกลโพ้น
ไปจากเมือง ศิลปินมุ่งที่จะนำเสนอศิลปะในโลกแห่งความจริงด้วยการนำผลงานไปอยู่ในพื้นที่
ธรรมชาติ

การที่ผลงานมีขนาดใหญ่มีปัญหาคิดตามมา เช่น มุมมองในการดูผลงาน ซึ่งมุมที่จะดู สไปรล เจทตี้ ได้ดีที่สุดคือ มองลงจากที่สูง และด้วยความที่ผลงานแนว เอิร์ธ อาร์ต ขนาดมหึมาในธรรมชาติอันห่างไกล ศิลปินจึงต้องเผชิญภัยเสี่ยงชีวิตมากกว่าปกติ สมิธสัน จบชีวิตในหน้าที่ศิลปิน เมื่อเฮลิคอปเตอร์ที่เขานั่งไปตรวจดูผลงานเกิดอุบัติเหตุตกลง

ศิลปินอีกคนที่หลีกเลี่ยงการแสดงงานในแกลเลอรี คือ ริชาร์ด ลอง (Richard Long) ชาวอังกฤษที่ทำงานศิลปะในพื้นที่ธรรมชาติ เช่น ท่งหญ้า ภูเขา และลำธาร ผลงานของเขามีความสัมพันธ์อย่างกลมกลืนแบบถ้อยที่ถ้อยอาศัยกับสภาพแวดล้อม แตกต่างไปจากศิลปิน เอิร์ธ อาร์ต ชาวอเมริกันที่มักจะทำงานแบบอลังการใหญ่โต และในบางกรณีก็กลายเป็นรุกรานธรรมชาติไปได้เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นการขุดภูเขา การถมทะเล การนำก้อนหินใหญ่และหนักไปจัดวางในห้องท่ง

แต่สำหรับ ริชาร์ด ลอง การทำงานของเขาเป็นไปอย่างเรียบง่ายสงบงาม เขาแค่เดินไปในท่งท่ง เค็ดดอกไม้ เคลื่อนย้ายก้อนหินก้อนเล็กก้อนน้อย หรือนำกิ่งไม้มาวางเรียงเป็นรูปทรงง่าย ๆ เช่น เรียงเป็นเส้นตรงหรือเป็นวงกลม

ผลงานไม่มีความคงทน มันจะค่อย ๆ เสื่อมสลายไปตามธรรมชาติ บ้างก็ปลิวไปตามแรงลมแรงฝน หรือไม่กี่หิมะกลบจนมันลบเลือนไป โดยผลงานจะคงอยู่ในรูปเอกสารหลักฐานว่า มันเคยมีอยู่ หรือไม่ศิลปินก็นำเศษวัสดุชิ้นเก็บมาวางโชว์ในแกลเลอรี ในฐานะที่เป็นบันทึกรายงานผลงานการทำงานในธรรมชาติที่ห่างไกลจากผู้คน

ริชาร์ด ลอง สร้างผลงานที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติระหว่างปี ค.ศ. 1970 ผลงานที่สร้างเป็นผลมาจากมหาภัยการเดิน เขาเดินผ่านไปบนขอบและพื้นที่ห่างไกล ในประเทศอังกฤษหรือไปไกลจากบ้านของเขาไปยังที่ราบของประเทศแคนาดา มองโกเลียและโบลีเวีย เขาเดินไปในช่วงเวลาที่ต่างกัน เพื่อเหตุผลที่ต่างกัน บางครั้งสิ่งเหล่านี้ถูกกำหนดแนวทางและความคิดไว้ก่อนล่วงหน้าบางครั้งเขาแทนที่ด้วยการทำเครื่องหมายลงบนพื้นหรือปรับเปลี่ยนลักษณะหน้าตาของสถานที่โดยการวางก้อนหิน ซึ่งเป็นตัวอย่างหรือการสร้างร่องรอยแบบง่าย ๆ และในปี ค.ศ. 1981 ศิลปินได้สร้างงานศิลปะขึ้นจากโคลน

เกือบ 40 ปี ที่ผ่านมา งานของเขายังคงดำเนินต่อไป เกี่ยวกับการโต้แย้งด้วยเหตุผลระหว่างการทำงานที่อิสระและการทำงานที่มีอายุสั้น ไม่ว่าที่ไหนก็ตามในโลกกว้างนี้และนำกลับมายังพื้นที่สาธารณะของที่ว่างทางศิลปะ และบันทึกลงหนังสือ โดยใช้วัสดุ เช่น หิน โคลน และน้ำ ในรูปแบบภาพถ่าย และงานลายลักษณ์อักษร

ภาพที่ 2-5 ผลงาน Long-A Line Made By Walking (1967) โดยริชาร์ด ลอง (Richard Long)

(<https://th.wikipedia.org/wiki/>)

เขาส่งผลงานโดยการเดินไปข้างหน้าและย้อนกลับมาทางเดิม เหมือนกันเส้นตรงไปมาบนพื้นหญ้า ในสถานที่ชนบทแห่งหนึ่งในประเทศอังกฤษ เขาฝากร่องรอยนี้เอาไว้และนำกลับมาในรูปแบบของภาพถ่ายสีขา-ดำ งานชิ้นนี้เข้าใจว่าเป็นเหตุการณ์สำคัญชิ้นหนึ่งในศิลปะร่วมสมัย แสดงให้เห็นถึงความสมดุลระหว่างการกระทำและวัตถุประสงค์ผ่านทางความสวยงามของเส้นตรง

“ธรรมชาติมักจะนำไปสู่ความเป็นศิลปะจากภาพเขียนบนฝาผนังถ้าภาพแรกสู่ภาพถ่าย ธรรมชาติในศตวรรษที่ 20 จึงต้องการใช้ภูมิทัศน์ให้เหมือนดังศิลปินในแนวทางใหม่ อันดับแรกฉันเริ่มที่จะสร้างงานโดยใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น หญ้าและน้ำ และสิ่งนี้ก่อให้เกิดความคิดที่จะสร้างศิลปะกับการเดินก็คือเส้นตรงในสนามหญ้า ยิ่งไปกว่านั้น สิ่งนี้ก่อให้เกิดทางเดินที่ฉันเป็นเจ้าของ ความตั้งใจของฉันคือ สร้างงานศิลปะใหม่ ๆ กล่าวคือการเดินเปรียบเสมือนศิลปะ จัดหาทางเดินสำหรับฉันเพื่อสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างเวลา ความห่างไกล ภูมิศาสตร์ และขนาดการเดิน เหล่านี้ถูกบันทึกในงานของฉัน ในทางที่เหมาะสมแต่ละความคิดที่ต่างกัน เช่น ภาพถ่าย แผนที่ หรือตัวอักษร รูปแบบเหล่านี้ให้ความรู้สึกเหมือนจินตนาการ” ริชาร์ด ลองกล่าว

ก้อนหิน เศษไม้ และโคลน เป็นวัสดุพื้นบ้าน ที่เขาเลือกเก็บมาจากทั่วโลก หินเป็นหนึ่งในวัสดุที่มนุษย์นำมาสร้างสรรค์ได้ง่ายที่สุดและเป็นหนึ่งในวัสดุที่ศิลปินโปรดปราน Delabole

Slate Circle เป็นผลงานที่ทำเป็นของแข็ง โดยใช้หินชนวนวางบนพื้น โดยหินชนวนได้มาจากเหมืองเดลาโบล ในคอร์นวอลล์ โดยจะตัดหินชนวนให้มีความเป็นธรรมชาติมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้และจัดเรียงเป็นวงกลม ความเรียบของแต่ละแผ่นก็จะไม่เท่ากันเพื่อความเป็นธรรมชาติ

ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1981 เขาเริ่มใช้โคลนในการวาดภาพ โดยให้โคลนอยู่ในสถานะของเหลว เขาจะหยิบโคลนไว้ในมือแล้วขว้างออกไปที่ผนังหรือประทับด้วยฝ่ามือ เขาจะอนุญาตให้ผู้คนชมงานที่ทำจากหินและในขณะเดียวกันก็จะสร้างศิลปะจากโคลนในที่ที่เป็นส่วนตัว และเขาจะแสดงให้เห็นว่าทุกอย่างรวมกันได้ โดยเมื่อการแสดงผลงานจบลงเขาจะนำสีมาทับโคลนทั้งหมดและเขาถือว่าโคลนเป็นตัวแทนของพื้นดินที่เขาก้าวเดินผ่านและได้ก่อให้เกิดผลงานของเขา “ภาพจิตรกรรมฝาผนัง” และการแสดงผลงานของเขาก็คงถือเป็นงานภูมิทัศน์อย่างแท้จริง

และจากการที่เขานำวัสดุหลาย ๆ อย่าง และโครงสร้างเรขาคณิตมารวมกันสร้างผลงานถือเป็นการแสดงให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ เขาได้ อธิบายว่า “คุณอาจกล่าวได้ว่า การทำงานของผมคือความสมดุลระหว่างรูปแบบของธรรมชาติและการทำงานตามแบบของมนุษย์ ทั้งในเรื่องของความคิด นามธรรม เช่น เส้น และวงกลม มันเป็นลักษณะของมนุษย์ที่ผมค้นพบในธรรมชาติ”

ภาพที่ 2-6 ผลงาน MacDuff Circle (2002) โดย Richard Long (<https://th.wikipedia.org/wiki>)

ริชาร์ด ลอง มักจะทำงานแบบภูมิทัศน์ แต่บางครั้งก็จะใช้วัสดุธรรมชาติในแกลเลอรี ขนาดรูปปั้นของเขาจะขึ้นอยู่กับว่าแสดงในที่เฉพาะหรือกลางแจ้ง งานกลางแจ้งและในร่มของเขา

จะประกอบไปด้วยธรรมชาติภูมิทัศน์เป็นหัวใจสำคัญของงาน แต่ในโลกของศิลปะคนส่วนใหญ่ มักจะนิยมนงานที่อยู่ในพื้นที่ปิด แต่เขาปรารถนาที่จะเสนอผลงานในที่สาธารณะมากกว่า

“ผมชอบความจริงที่ว่าทุกคนเป็นหินที่แตกต่างกัน และมาจากต่างที่ ในลักษณะเดียวกับ ลายนิ้วมือหรือเกล็ดหิมะมีความเป็นเอกลักษณ์ในตนเอง เพราะฉะนั้นจึงไม่มีทางที่วงกลม 2 วง จะสามารถเหมือนกันในงาน และงานของผมสามารถสร้างขึ้นได้ใหม่เสมอ หากแต่จะต่างกันในเรื่องของขนาดและสถานที่ และมันก็จะกลายเป็นงานใหม่” ริชาด ลอง กล่าว

ศิลปินที่โดดเด่นอีกคน วอลเตอร์ เดอ มาเรีย (Walter De Maria) หนึ่งในผลงานระดับประวัติศาสตร์ศิลปะคือ ไฟท์นิง ฟิลด์ (Lightning Field) ในปี ค.ศ. 1971-1977 ศิลปินนำเสาเตนเลสสนับร้อยต้น ไปปักอยู่ในท้องทุ่งที่นิวเม็กซิโก เสาเตนเลสเหล่านั้นเป็นตัวล่อฟ้าทำให้เกิดฟ้าผ่า ทุกวันนี้ผลงานชิ้นนี้ยังคงอยู่ที่เดิม และด้วยความที่ผลงานอยู่ในท้องทุ่งที่ห่างไกลจากตัวเมืองมากใครจะไปดูผลงานจึงต้องนัดล่วงหน้า เพื่อที่หน่วยงานที่ดูแลผลงานนี้จะได้จัดเตรียมรถยนต์สำหรับเดินทางไกลและที่พักสำหรับหลับนอน

ภาพที่ 2-7 ผลงาน The Lightning Field, 1977 โดย Walter De Maria Long-term installation in Western New Mexico. Photo: John Cliett. Copyright Dia Art Foundation.
(www.buzzfeed.com/gabrielsanchez/art-destinations-to-visit-before-you-die?utm_term=.cfx7Az0kyo#.cmM96e7dmk)

นอกจากผลงานในพื้นที่ธรรมชาติที่ต้องเดินทางไกลเพื่อไปชมผลงานแล้ว ศิลปิน เอิร์ธ อาร์ต มักจะได้รับการว่าจ้างให้จัดแสดงงานในหอศิลป์และพิพิธภัณฑ์ หรือผลงานถูกจัดซื้อนำไปติดตั้งในพื้นที่เฉพาะศิลปินก็ต้องจัดทำและติดตั้งผลงานขึ้นมาใหม่ เช่น กรณีของ นิวยอร์ก เอิร์ธ รูม (New York Earth Room) ของ เดอ มาเรีย

ในปี ค.ศ. 1968 เดอ มาเรีย ทำผลงานชิ้นหนึ่งในเมืองมิวนิค ประเทศเยอรมนี ต่อมา เดอะ เดีย เซนเตอร์ ฟอ์ ดิ อาร์ต (The Dia Center for the Arts) ได้จัดซื้อแล้วนำมาติดตั้งที่ชั้น 2 ของตึกตึกหนึ่งในเกาะแมนฮัตตัน กรุงนิวยอร์กห้องทั้งห้องถูกถมด้วยดินสูง 2 ฟุต ระหว่างคนดูกับดินค่านั้นจะถูกกั้นด้วยแผ่นพลาสติกใส ทำให้คนดูเห็นชั้นดินแยกขาดออกจากพื้นที่ที่คนยืนอยู่ เมื่อคนดูก้าวเข้าไปในห้อง ประสาทสัมผัสทางการดมจะทำงานอย่างหนัก เพราะคนดูจะรู้สึกถึงความชื้นและได้กลิ่นดิน ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ค่อนข้างรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคนดูรู้สึกถึงความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงของห้องบรรจุดินกับป่าคอนกรีตของกรุงนิวยอร์ก

ผลงาน นิวยอร์ก เอิร์ธ รูม เป็นแนวทางการทำงานศิลปะอีกแบบหนึ่งที่สามารถโยงไปถึงขนบธรรมเนียมของศิลปะร่วมสมัยที่น่าเอา วัสดุสำเร็จรูป จากฝีมือมนุษย์บ้าง วัสดุดิบ ๆ จากธรรมชาติบ้าง มานำเสนอในพื้นที่ทางศิลปะ บริบทของพื้นที่ทางศิลปะ การจัดวาง การนำเสนอ การเปลี่ยนบทบาทหน้าที่การใช้งานและความหมายดั้งเดิมของวัสดุได้ทำให้มันกลายเป็นศิลปะขึ้นมา

แม้ว่าในโลกของศิลปะร่วมสมัยตะวันตกที่หลงใหลในความแปลกใหม่ ความตื่นเต้นที่ต้องมีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แม้ว่าเทคโนโลยีในปัจจุบันจะทำให้มนุษย์รู้สึกว่าตัวเองก้าวหน้าและทันสมัยมาก ๆ แต่ประเด็นทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในวงการศิลปะยังไม่ล้าสมัย การทำงานแบบ เอิร์ธ อาร์ต จะเป็นวิธีคิดและการทำงานที่ออกจะโรแมนติกอยู่มากทีเดียว

2. แนวคิดศิลปะเฉพาะที่

ศิลปะเฉพาะที่คืองานศิลปะที่สร้างขึ้นบนตำแหน่งที่เฉพาะเจาะจง ที่ศิลปินจะคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่จะสร้างงานศิลปะประกอบการออกแบบและการสร้างงานศิลปะเองด้วยคำว่า ศิลปะเฉพาะที่เป็นคำที่ได้รับการเผยแพร่และนิยามโดยศิลปินชาวแคลิฟอร์เนีย โรเบิร์ต เออร์วิน ซึ่งเป็นคำที่ใช้กันมาตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1970 ศิลปะเฉพาะที่ได้รับการกล่าวถึงครั้งแรกโดยนักวิพากษ์สถาปัตยกรรมแคเทอริน เฮาเวทท์และนักวิพากษ์ศิลปะลูซี ลิพพาร์ด

ศิลปะเฉพาะที่ภายนอกมักจะเป็นสวนภูมิทัศน์ที่รวมสวนประติมากรรมที่ตั้งอย่างถาวรเป็นองค์ประกอบ ซึ่งทำให้เกี่ยวข้องกับ “ศิลปะผสมสิ่งแวดล้อม” นอกจากนั้นก็ยังอาจจะมี การแสดง การเดินรำที่สร้างขึ้นเฉพาะที่ การออกแบบการเดินก็มักจะคำนึงถึงลักษณะรูปทรงของสิ่งแวดล้อมเข้าไปด้วยไม่ว่าจะเป็นทางด้านประวัติศาสตร์ สังคม และ/หรือ สิ่งแวดล้อม โดย

พยายามทำความเข้าใจความหมายที่ซ่อนเร้นของสถานที่ที่ใช้และนำมาขยายความเพิ่มขึ้น ศิลปินบางคนถึงกับจ้างจิตรกรให้เขียนบทเพลงสำหรับการเดินรำเฉพาะที่ ส่วนศิลปะเฉพาะที่ภายในอาจจะสร้างขึ้นร่วมกับสถาปนิกผู้ออกแบบสร้างอาคาร

ภาพที่ 2-8 ผลงาน Valley Curtain, Rifle, Colorado, 1970-72 ศิลปิน Christo and Jeanne-Claude
(www.sculpture.org/documents/scmag04/april04/WebSpecials/christo.shtml)

ม่านแห่งหุบเขา ถูกสร้างขึ้นโดยศิลปิน Christo and Jeanne ที่ The Rifle Gap in Colorado ในปี ค.ศ. 1972 โครงการใหญ่ที่ใช้เวลา 28 เดือนแรงงานและวัสดุอุปกรณ์อีกมหาศาลกับการกางม่านระหว่างช่องเขาดังกล่าว สิ่งใหม่กับความไม่ปกติธรรมชาติในธรรมชาติ สร้างความตื่นตาตื่นใจและทัศนคติที่หลากหลายของคนดู

3. แนวคิดประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมหมายถึงผลงานประติมากรรมที่สร้างขึ้นหรือนำมาติดตั้งท่ามกลางสภาพแวดล้อมทั้งสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อก่อให้เกิดการรับรู้สัมผัสชื่นชมทางสุนทรียภาพแก่สาธารณะชนและอาจมีสิ่งชักจูงให้ผู้ชมมีปฏิสัมพันธ์ด้วยเพื่อให้เกิดความใกล้ชิดและสาธารณะชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก

มนุษย์ทุกคนชอบและต้องการที่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สวองามมีระเบียบให้ความงดงามต่อประสาทต่าง ๆ ดังนั้นประติมากรจึงนำเสนอแนวความคิดในการสร้างสรรค์งานประติมากรรมเพื่อสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดมีความงามและเพิ่มพูนปัญหาเสนอต่อสาธารณะชน ประติมากรทั้งหลายพยายามทดลองแนวความคิดของตน เช่น ความคิดเรื่องประติมากรรมกับสถาปัตยกรรม ประติมากรรมกับสวนสาธารณะกับสวนหย่อม ฯลฯ (ทวีเดช จีวบาง, 2537)

ประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมเกิดขึ้นตามเมืองใหญ่ต่าง ๆ ที่มีสภาพวิถีชีวิตของคนในสังคมค่อนข้างรุนแรงวิธีหนึ่งที่จะช่วยผ่อนคลายคือการนำเอาสุนทรียภาพทางศิลปะเข้าไปรวมดำเนินอยู่กับสภาพแวดล้อมนั้นสำหรับสถานที่ภายนอกอาคารนั้นคุณสมบัติของประติมากรรมเหมาะสมที่จะช่วยแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดีด้วยเหตุนี้ประติมากรรมจึงถูกสร้างขึ้นในชุมชนตามอาคารหรือสวนสาธารณะร่วมกับการดำเนินชีวิตของประชาชนนอกจากนั้นประติมากรรมยังสามารถช่วยส่งเสริมการจัดบริเวณภายนอกอาคารทั้งในแนวราบและแนวดิ่งได้เป็นอย่างดี (นนทิวรรณ จันทะพะลิน, 2546)

ประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมเป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่เน้นในเรื่องการให้ประโยชน์จากที่ว่างสำหรับสาธารณะซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมและการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะในสังคมเมือง 2 ประการ ได้แก่ ประการแรกเป็นความสำคัญทางกายภาพซึ่งเกิดจากการใช้ผลงานประติมากรรมมาเป็นส่วนประดับตกแต่งพื้นที่ต่าง ๆ ให้เกิดบรรยากาศที่น่าสนใจลดความแข็งกระด้างของอาคารและสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่อื่น ๆ และประการที่ 2 เป็นความสำคัญทางจิตใจกล่าวคือช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลายเพลิดเพลินใจเกิดอารมณ์ที่สุนทรีย์จากการได้สัมผัสชื่นชมในสุนทรียภาพของประติมากรรมในพื้นที่เหล่านั้น ทั้งนี้ ในการกำหนดเนื้อหา (Content) และสร้างสรรค์รูปทรง (Form) จะต้องคำนึงถึงความประสานสัมพันธ์กับที่ว่างสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมของสาธารณะชนที่ใช้พื้นที่นั้น ๆ เป็นสำคัญศิลปินที่สร้างงานศิลปะสาธารณะมีแนวคิดที่สอดคล้องกันก็คือการทำงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนหมายถึงต้องทั้งคัมภีร์แห่งศิลปะบางอย่างไปบ้างพูดกว้าง ๆ หมายถึง การจัดการทำงานเพื่อตนเองทั้งไปในฐานะศิลปินของประชาชนจะต้องทำงานภายในกรอบสนิยมของประชาชนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์สามารถทำงานร่วมกับนักพัฒนาสถาปนิกและนักการเมืองและจะต้องไม่ผูกพันกับความคิดอย่างใดจนหมดทั้งตัว (แคลวิน ทอมกินส์, 1984)

ปัจจุบันเกิดกระแสความตื่นตัวด้านสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปการพัฒนาด้านวัตถุด้วยการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ในเมืองใหญ่ต่าง ๆ สถาปนิกต่างพยายามสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเพื่อลดความแข็งกระด้างของอาคารเหล่านั้นด้วยการนำสิ่งที่เป็ธรรมชาติและศิลปะ

เข้ามาช่วยเสริมแต่งเพื่อเพิ่มสีสันบรรยากาศให้กับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคาร แสดงถึงการให้ความสำคัญแก่ศิลปะที่มีผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมซึ่งมีความห่างไกลจากการรับรู้สัมผัสศิลปะและส่งผลถึงสภาพจิตใจของผู้คน อันเป็นแนวทางที่ทำกันมาว่าครั้งศตวรรษที่ผ่านมาเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงการกลับมาของศิลปะสาธารณะ โดยภาคสังคมที่เห็นถึงความสำคัญ การพัฒนาศิลปะสาธารณะของแต่ละประเทศนั้นขึ้นอยู่กับผู้นำสังคมและประชาชนเนื่องจากศิลปะสาธารณะเป็นแนวร่วมทางความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมเดียวกันมันแสดงให้เห็นถึงพลังที่แข็งแกร่งของสังคมที่มีต่อศิลปวัฒนธรรม (ธนอมจิตร ชุ่มวงศ์, 2548)

ศิลปะสาธารณะของประเทศไทยยังขาดอยู่มากและยังไม่ได้ได้รับความสนใจจากภาครัฐ และเอกชนเท่าที่ควรซึ่งศิลปะในที่สาธารณะนั้นมีความสำคัญพอ ๆ กับพิพิธภัณฑ์ศิลปะ (Art museum) วิธีที่จะช่วยเหลือสนับสนุนศิลปินที่มีความสามารถในประเทศไทยนั้นสามารถทำได้ หากรัฐบาลจัดตั้งงบประมาณเป็นกองทุนศิลปะ (Art grant) หรือทุนสนับสนุนศิลปิน (Artist's fellowships) ให้กับผู้ที่ทำงานทัศนศิลป์ดีเด่นในรอบปีในสาขาต่าง ๆ ศิลปินจะได้ทำโครงการเพื่อติดตั้งผลงานถาวรในสถานที่สาธารณะสถานที่ราชการสถาบันการศึกษา ฯลฯ (กมล ทัศนัญชลี, 2524)

ในอดีต การสร้างประติมากรรมในสถานที่ต่าง ๆ จะถูกกำหนดขึ้นพร้อมกับสภาพแวดล้อมด้วยเหตุผลปรัชญาและความเชื่อจึงมีความสัมพันธ์กันและกลมกลืนกันปัจจุบันผู้คนในเมืองใหญ่มีการยอมรับประติมากรรมร่วมสมัยที่ถูกนำมาติดตั้งในพื้นที่สาธารณะมากขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากความเคยชินที่ได้พบเห็นคุ้นเคยเป็นระยะเวลานานเป็นการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานในการชื่นชมประติมากรรมร่วมสมัยที่ถูกสร้างขึ้นจากแนวความคิดส่วนบุคคลของศิลปินและมีรูปแบบนามธรรม (Abstract) เป็นส่วนใหญ่แสดงถึงการเริ่มต้นรับรู้ของการเข้ามามีส่วนร่วมในวิถีชีวิตของศิลปะแบบนามธรรมซึ่งผู้คนทั้งหลายเห็นว่าเป็นสิ่งไม่จำเป็นสำหรับชีวิตและเป็นความสวยงามที่นำไปใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ในช่วงเวลาเดียวกันนั้นเมืองใหญ่ต่าง ๆ ของแต่ละประเทศมีการพัฒนาประติมากรรมอย่างต่อเนื่องมีการสร้างประติมากรรมสาธารณะในรูปแบบประติมากรรมสมัยใหม่ (Modern sculpture) จำนวนมากอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ของเมืองจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสร้างประติมากรรมสาธารณะขึ้นเพื่อประชาชนในสังคมเมือง

ประติมากรรมสาธารณะสร้างสรรค์โดยศิลปินที่อาจใช้เนื้อหาแนวคิดส่วนบุคคลแสดงออกเป็นประติมากรรมแล้วเสนอให้กับสังคมเพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับในความเป็นตัวตนของเขาเอง (Individual) ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับความเข้าใจให้อยู่บนพื้นฐานเดียวกัน การสร้างความเข้าใจนี้อาจทำได้โดยการเผยแพร่การวิจารณ์โดยบุคคลภายนอกที่มีประสบการณ์มีความรู้และความเข้าใจ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นมากที่จะต้องสร้างความเข้าใจนี้ให้เป็น

ที่รับรู้ระหว่างศิลปินประชาชนสังคมเทศบาลและสถาบันกษัตริย์นั้นมีรูปแบบที่หลากหลายแต่ถ้าหากจะนำเสนอในพื้นที่สาธารณะแล้วมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผ่านการคัดเลือกก่อนกรองตามลำดับซึ่งอาจอยู่ในระดับผู้นำชุมชนหรือประชาชนที่มีส่วนได้เสียในการร่วมพิจารณาซึ่งเป็นวัฒนธรรมมวลชนเพื่อให้ได้มาซึ่งศิลปะสาธารณะโดยไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ ประชาชนอาจเสนอข้อคิดเห็นที่แสดงถึงประโยชน์ใช้สอยความสำคัญรูปแบบวัสดุการติดตั้งและอื่น ๆ ซึ่งเป็นข้อสรุปที่ดีและเหมาะสมในการจัดสร้างพัฒนาการของประติมากรรมสาธารณะได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือการสร้างความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมแก่วิถีชีวิตของคนในสังคมในช่วงเวลานั้น ๆ และ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อภารกิจหลักของทรัพยากรในอนาคต ซึ่งหมายถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อตอบสนองความสุขและความเป็นอยู่ที่ดี (Well being) ทั้งทางร่างกายและจิตใจซึ่งศิลปินต่างพยายามที่จะตอบสนองแนวคิดเหล่านี้ด้วยวิธีการสร้างสรรค์ประติมากรรมเพื่อสภาพแวดล้อมเพื่อการพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคมปัจจุบันดังนั้นจึงเห็นสิ่งก่อสร้างที่ให้ความสุขทางอารมณ์มากขึ้นมิได้มีประโยชน์ใช้สอยแต่อย่างใดว่าการสร้างประติมากรรมสาธารณะจึงมิให้เห็นทั่วทุกพื้นที่สาธารณะ (ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์, 2548)

แนวคิดในการสร้างประติมากรรมในที่สาธารณะไม่ใช่สิ่งใหม่หรือเพิ่งเริ่มคิดจะทำการในประเทศไทย ประติมากรรมที่เป็นอนุสรณ์สุกรบริเวณริมคลองหลอดในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2453-2468) สร้างขึ้นถวายแด่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถพระบรมราชชนนีพันปีหลวง (พ.ศ. 2407-2462) ซึ่งปีนั้นเป็นปีพระราชสมภพของพระองค์ อนุสรณ์ทำเป็นรูปสุกรยืนอยู่บนก้อนหินธรรมชาติทำให้เราสัมผัสงานชิ้นนี้อย่างนิยมนและคุณสมบัติอันวิเศษคืออนุสรณ์เล็ก ๆ ชิ้นนี้ช่วยให้สภาพของเมืองมีเสน่ห์และตัวอนุสรณ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับคลองสนามและต้นไม้ที่ปลูกตามแนวคลอง (แสงอรุณ รัตกลีกร, 2530)

ที่อยู่อาศัยที่เป็นศิลปะหมายถึงการสร้างที่อยู่อาศัยที่มีการพัฒนาในระดับสูงไม่ใช่เพียงประโยชน์ใช้สอยอย่างเดียวซึ่งจะมีผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของสาธารณะชนความเป็นอันหนึ่งอันเดียวหรือศูนย์รวมทางจิตใจโดยการพบปะพูดคุยเป็นหัวใจสำคัญของการก้าวไปสร้างสิ่งที่ต้องการและเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อการสร้างสรรค์ศิลปะสาธารณะการพัฒนาศิลปะสาธารณะในรูปแบบประติมากรรมที่หลากหลายซึ่งประติมากรรมไม่ได้ตอบสนองประโยชน์ใช้สอยทางกายเช่นเดียวกับสถาปัตยกรรมมันเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อสนองตอบสภาวะทางจิตใจของประชาชนเป็นสำคัญจะมีเพียงประติมากรรมบางชิ้นที่สามารถเกิดประโยชน์ใช้สอยทางกายด้วยโดยการเข้าร่วมกิจกรรมการเล่นต่าง ๆ เช่น ส่วนประกอบในสนามเด็กเล่นหรือเป็นส่วนหนึ่งของ

ที่พักผ่อนในสวนสาธารณะ ทั้งนี้ศิลปะสาธารณะ ในรูปแบบประติมากรรมร่วมสมัยในปัจจุบัน ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปของสังคมตามเมืองใหญ่ทั่วโลกมีการติดตั้งในสถานที่ที่สาธารณชนสามารถมองเห็นชื่นชมสัมผัสและมีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ประติมากรรมน้ำพุ เพื่อเป็นศูนย์กลางของพื้นที่ประติมากรรมที่เป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อ เป็นศูนย์รวมทางจิตใจสร้างค่านิยมในลัทธิการปกครองประติมากรรมที่แสดงถึงวัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของสังคม ประติมากรรมที่แสดงถึงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประติมากรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งก่อสร้าง เช่น สะพานและประติมากรรมที่เป็นสัญลักษณ์แห่งอารยธรรมแบบใหม่แก่สังคม

ภาพที่ 2-9 “Que Hemos Hecho (What Have We Done)”-Underwater sculpture, Musa Collection, Punta Nizuc, Mexico ศิลปิน Jason deCaires Taylor
(<https://www.iurban.in.th/inspiration/museo-subacuatico-de-arte-project>)

ประติมากรรมที่ติดตั้งลึกลงไปในน้ำ 5 เมตร สะท้อนสังคมความเป็นสังคมบริโภคนิยม การรับประทาน และการใช้ชีวิตของคนยุคปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม รวมถึงการตระหนักถึงผลที่จะตามถึงคนรุ่นหลัง

โดยสรุปผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างมากเพราะผลงานประติมากรรมจะอาศัยพื้นที่สิ่งแวดล้อมในการจัดแสดงหรือติดตั้ง ซึ่งสิ่งแวดล้อมมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผลงานเกิดสุนทรียภาพที่สมบูรณ์และมนุษย์เรายังคงสร้างสรรค์ประติมากรรมที่เลียนแบบธรรมชาติสร้างสรรค์ประติมากรรมที่งดงามเพื่อประโยชน์ทางด้านจิตใจและประโยชน์ใช้สอยประติมากรรมยังมีส่วนช่วยในการปรับภูมิทัศน์ของสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ผลงาน

ประติมากรรมมาเป็นส่วนประดับตกแต่งพื้นที่ต่าง ๆ ให้เกิดบรรยากาศที่น่าสนใจลดความแข็งกระด้างของอาคารและสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่หรือประการที่สองช่วยจัดเกลาจิตใจเช่นช่วยทำให้เกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลายเพลิดเพลินใจเกิดอารมณ์ที่สุนทรีย์จากการได้สัมผัสชื่นชมในสุนทรีย์ภาพของประติมากรรมในพื้นที่เหล่านั้นได้

ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเรื่องนี้ ได้แก่ ทฤษฎีทางความงาม ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ ทฤษฎีการจัดองค์ประกอบศิลป์ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียด ดังนี้

1. ทฤษฎีทางความงาม

เรื่องที่เกี่ยวข้องกันมากในทางสุนทรียศาสตร์อีกอย่างหนึ่งก็คือตำแหน่งของความงาม หรือว่าความงามอยู่ที่ไหนความงามนั้นไม่ว่าจะเป็นจิตวิสัยหรือวัตถุวิสัยก็ยังคงเป็นเรื่องที่ให้ความเห็นไม่ตรงกันอยู่นั่นเองและทัศนะที่แตกต่างกันของนักสุนทรียศาสตร์เหล่านั้นก็ก่อให้เกิดทฤษฎีทางความงามขึ้นหลาย ทฤษฎีดังจะยกมาพอสังเขปดังนี้

โซคราติส (Socrates)

โซคราติส (4 มิถุนายน 470 ปี ก่อนคริสตกาล-7 พฤษภาคม 399 ปี ก่อนคริสตกาล) เป็นนักปราชญ์กรีกและเป็นชาวเมืองเอเธนส์ ซึ่งถือกันว่าเป็นผู้วางรากฐานของปรัชญาตะวันตก โซคราติส เป็นนักปรัชญาสำคัญคนหนึ่งของกรีก เป็นผู้แสวงหาความจริงของสิ่งต่าง ๆ อย่างบริสุทธิ์ใจและจริงจัง โซคราติสเชื่อว่า “ความงามของสิ่งต่าง ๆ ต้องมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงฆ์ตัวมันเอง สิ่งที่ดีจะต้องสัมพันธ์กับความงาม เพราะทั้งสิ่งที่ดีและสิ่งที่ดีงาม ต่างเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจ”

เพลโต (Plato)

เพลโต (427-347 ปี ก่อนคริสตกาล) เป็นนักปรัชญาชาวกรีกโบราณที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อแนวคิดตะวันตก เขาเป็นลูกศิษย์ของโซคราติส เป็นอาจารย์ของอริสโตเติล เป็นนักเขียน และเป็นผู้ก่อตั้งอคาเดมีซึ่งเป็นสำนักวิชาในกรุงเอเธนส์เพลโตเชื่อว่า “ความงามมีอยู่ในแม่แบบในโลกแห่ง มโนคติ (The World of Idea) ความงามทั้งหลายบนโลกมนุษย์ เป็นเพียงความงามชั้นเปลือกที่ยังไม่ถึงขั้นความงามมาตรฐาน”

อริสโตเติล (Aristotle)

อริสโตเติลเกิดเมื่อประมาณ 384 หรือ 383 ปี ก่อนคริสตกาล ที่เมืองสตากิรา (Stagira) อริสโตเติล เป็นศิษย์ของเพลโต เป็นผู้คิดค้นทฤษฎีมากมายและมีหลายทฤษฎีที่เปลี่ยนมุมมองของความคิดเดิมจากหน้ามือเป็นหลังมือ เช่น การเสนอทฤษฎีว่าโลกเป็นศูนย์กลางของจักรวาล

(Geocentrism) อริสโตเติลยังมีบทบาทที่โดดเด่น คือ การเป็น “บิดาแห่งสัตววิทยา” อริสโตเติลเชื่อว่า “ความงามเกิดจากความกลมกลืน จากสิ่งที่เป็นระเบียบ จากขนาด และสัดส่วน ที่มี ความสมดุลกัน และจากการมีลีลา จังหวะที่เหมาะสม เป็นสิ่งที่ให้คุณค่า ความสุข ความพึงพอใจ ความงามจึงเป็นสิ่งที่ดี”

ค่านท์ (Immanuel Kant)

ค่านท์ (22 เมษายน พ.ศ. 2267-12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2347) เป็นนักปรัชญาชาวเยอรมัน จากแคว้นปรัสเซีย ได้รับการยกย่องโดยทั่วไปว่า เป็นนักคิดที่มีอิทธิพลมากที่สุดของยุโรป และเป็น นักปรัชญาคนสำคัญคนสุดท้ายของยุคแสงสว่าง เขาสร้างผลกระทบที่สำคัญไปถึงนักปรัชญาสาย โรแมนติกและสายจิตนิยม ค่านท์เชื่อว่า “ความงามเป็นอารมณ์ที่เกิดจากการสัมผัสระหว่าง ความรู้สึกกับความเข้าใจของเราที่มีต่อวัตถุและอารมณ์ที่เกิดเนื่องจากสุนทรียภาพที่ปรากฏในวัตถุ”

ซานตายานา (Santayana)

ซานตายานาเป็นนักปรัชญาสันนิษฐานเชิงวิจารณ์ เชื่อว่า “ความงามเป็นความพอใจ ชนิดหนึ่งเมื่อเราพบความงามของสิ่งใดก็ตาม เราจะมีความรู้สึกต่อสิ่งนั้น ความรู้สึกที่เกิดขึ้น ภายใน และเป็นคุณค่าบวก

นอกจากนี้ความงามยังเป็นเรื่องของความรู้สึก (Feeling) เวลาที่คนเรามองว่าอะไรสวย ก็มักจะรู้สึกได้ทันทีโดยสัญชาตญาณว่าสิ่งนี้สวย สิ่งนั้นไม่สวย ไม่ได้ตั้งคำถามว่าทำไมหรือเพราะอะไรอย่างไรก็ตาม มนุษย์ก็ยังพยายามที่จะค้นหาอยู่ดีว่า สิ่งใดสวยสิ่งใดไม่สวย จนเกิดเป็นทฤษฎี ความงาม หรือการศึกษาเรื่ององค์ประกอบศิลปะขึ้นมา เพื่อใช้ในการอธิบาย อ้างอิง หรือสร้าง งานศิลปะในโลกนี้ ด้วยเหตุนี้ความงามกับศิลปะจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกจากกันได้เลย (ธนภัทร รุ่งชนาภิรมย์, 2557, หน้า 16)

สรุป ความงามคือสิ่งเร้าประเภทหนึ่ง (Inner feeling) หรือสถานภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน และความชื่นชมผ่านการเข้าใจและรับรู้ถึงความสมดุลสัดส่วน และ แรงดึงดูดของสิ่งสิ่งนั้นซึ่งอาจจะเป็นบุคคลสัตว์ สิ่งของเหตุการณ์สถานที่ดนตรีศิลปะ หรือ ความคิดสิ่งตรงกันข้ามกับความสวยงามคือความน่าเกลียดน่าชัง ซึ่งมีผลกระทบอย่างตรงกันข้ามต่อ ผู้ที่รับรู้

3. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์

ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ มีแตกต่างกันออกไปแล้วแต่ทัศนะของบุคคล ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีของความคิดสร้างสรรค์ก็ย่อมจะแตกต่างกันออกไปด้วย เช่น

ทฤษฎีของทอร์เรนซ์ กล่าวว่า “ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลไวต่อ ปัญหา ขอบกพร่อง ช่องว่างในด้านความรู้ สิ่งที่เขาหายไป หรือสิ่งที่ไม่ประสานกันและไวต่อ

การแยกแยะ สิ่งต่าง ๆ ไว้ต่อการค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหา ไว้ต่อการเดาหรือการตั้งสมมติฐาน เกี่ยวกับข้อบกพร่อง ทดสอบและทดสอบอีกครั้งเกี่ยวกับสมมติฐาน จนในที่สุดสามารถนำเอาผลที่ได้ไปแสดงให้เห็นปรากฏแก่ผู้อื่นได้”

ทฤษฎีของกิลฟอร์ด กล่าวว่า “ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองในการคิดหลายทิศทาง ซึ่งมีองค์ประกอบความสามารถในการริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด และความสามารถในการแต่งเติมและให้คำอธิบายใหม่ที่เป็นการติดตามหลักเหตุผลเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว แต่องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของความคิดสร้างสรรค์คือความคิดริเริ่ม นอกจากนี้ กิลฟอร์ดเชื่อว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่พรสวรรค์ที่บุคคลมี แต่เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งมีมากน้อยไม่เท่ากัน และบุคคลแสดงออกมาในระดับต่างกัน”

นอกจากนี้ กิลฟอร์ด (Guilford, 1959, pp. 145-151 อ้างถึงใน กรรณิการ์ สุขุม, 2533) ได้ศึกษาลักษณะพื้นฐานของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมาทั้งหมด 5 ประการ ดังนี้

1. ความรู้ลึกไว้ต่อปัญหาหมายถึงบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความสามารถในการจดจำปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการเข้าถึงหรือการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่เข้าใจผิด สิ่งที่เขาเชื่อเท็จจริง สิ่งที่เป็นมโนทัศน์ที่ผิดหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่ยังมีคนอยู่ ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า ความรู้ลึกไว้ต่อปัญหาของบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะบุคคลจะไม่สามารถแก้ปัญหาจนกว่าเขาจะรู้ว่าปัญหานั้นคืออะไร หรืออย่างน้อยเขาจะต้องรู้ว่าเขากำลังประสบปัญหาอยู่

2. ความคล่องในการคิด หมายถึง บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความสามารถในการผลิตแนวความคิดจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว แล้วเลือกแนวความคิดที่ดีที่สุดมาใช้แก้ปัญหา สิ่ง que แสดงลักษณะพิเศษของความคล่องในการคิด นอกจากการผลิตแนวความคิดที่มากมายและรวดเร็วแล้ว แนวความคิดที่ผลิตขึ้นมาใหม่นั้นควรจะเป็นแนวความคิดที่แปลกใหม่ และดีกว่าแนวความคิดที่อยู่ในปัจจุบัน นอกจากนั้น บุคคลที่ได้ชื่อว่ามี ความคล่องในการคิด จะต้องมีความสามารถปรับเปลี่ยนทิศทางในการคิดได้เป็นอย่างดี

3. ความคิดริเริ่ม หมายถึง บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความสามารถในการค้นหาแนวทางใหม่ ๆ หรือวิธีการแปลก ๆ แตกต่างกันไปมาใช้ในการแก้ปัญหา ความคิดริเริ่มเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในวงการธุรกิจ ผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ มาแก้ปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากจะต้องแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ แล้ว ยังจำเป็นจะต้องปรับปรุงแนวทางใหม่ ๆ เหล่านี้มาช่วยแก้ไขปัญหาคิดขึ้นในสภาพการณ์ใหม่ ๆ ดังนั้น นักบริหารจำเป็นจะต้องสร้าง “ความคิดริเริ่ม” ให้เกิดขึ้น ที่กล่าวว่าความคิดริเริ่มเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับนักบริหารในวงการธุรกิจ ก็เนื่องมาจากการประกอบธุรกิจนั้นมีการแข่งขันกันมาก โดยเฉพาะ

ในการผลิตสินค้าให้เป็นที่ต้องการของตลาด ให้มีความแปลกใหม่ คุณภาพดี และราคาถูก ซึ่งความคิดริเริ่มจะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ได้มาก

4. ความยืดหยุ่นในการคิดหมายถึงบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความสามารถในการหาวิธีการหลาย ๆ วิธีมาแก้ไขปัญหา แทนที่จะใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งเพียงวิธีเดียว บุคคลที่มีความยืดหยุ่นในการคิดจะจดจำวิธีแก้ปัญหาที่เคยใช้ไม่ได้ผลทั้งนี้ เพื่อที่จะไม่นำมาใช้ซ้ำอีก แล้วพยายามเลือกหาวิธีการใหม่ที่ดีกว่าแก้ปัญหาได้มาแทน ซึ่งความยืดหยุ่นในการคิดจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความคล่องในการคิดนั่นคือ ความยืดหยุ่นในการคิดและความคล่องในการคิดจะเป็นความสามารถของบุคคลในการหาวิธีการคิดหลาย ๆ วิธีเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา เป็นความจริงที่ว่า บุคคลสร้างแนวความคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาได้ 20-30 วิธี เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาซึ่งจะได้ผลดีกว่าบุคคลที่หาวิธีการแก้ปัญหาเพียง 2-3 วิธี และใช้ไม่ได้ผล ดังนั้นถ้าบุคคลจะพัฒนาหรือปรับปรุงความยืดหยุ่นในการคิด ก็จะกระทำได้โดยการพยายามหาวิธีการแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธี และวิเคราะห์ปัญหาในหลายมุมมอง ซึ่งจะช่วยให้เขาพัฒนาความยืดหยุ่นทางการคิดได้เป็นอย่างดี

5. แรงจูงใจ หมายถึง บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงมักมีแรงจูงใจสูง เพราะแรงจูงใจเป็นลักษณะสำคัญของบุคคลในการที่จะแสดงตนว่าเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจนี้สามารถทำให้บุคคลกล้าแสดงความสามารถที่ไม่เหมือนใครออกมาอย่างเต็มที่ หรืออาจจะมากกว่าคนอื่น ๆ บุคคลที่มีแรงจูงใจสูงนี้ จะให้ความสนใจในการหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยความกระตือรือร้นและสิ่งที่ผลักดันให้เกิดความกระตือรือร้น ก็คือ แรงจูงใจ เนื่องจากแรงจูงใจเป็นสิ่งที่สำคัญของการเตรียมปัญหา เราพบว่าความสำเร็จในชีวิตส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ เทเลอร์และฮอลล์แลนด์ ชี้ให้เห็นว่าคนที่มีความคิดสร้างสรรค์มักจะมีแรงจูงใจสูงในการที่จะทำให้ผลผลิตดีขึ้นด้วย

ทฤษฎีของอีพอล ทอร์เรนซ์ (E. Paul Torrance) นิยามความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการของความรู้สึกลึกซึ้งต่อปัญหา หรือสิ่งที่บกพร่องขาดหายไปแล้วรวบรวมความคิดตั้งเป็นสมมติฐานขึ้น ต่อจากนั้นก็ทำการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อทดสอบสมมติฐานนั้น

กระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของทอร์เรนซ์ สามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้น ดังนี้

1. การค้นหาข้อเท็จจริง (Fact finding) เริ่มจากการความรู้สึกกังวล สับสนวุ่นวาย แต่ยังไม่สามารถหาปัญหาได้ว่าเกิดจากอะไร ต้องคิดว่าสิ่งทำให้เกิดความเครียดคืออะไร
2. การค้นพบปัญหา (Problem-finding) เมื่อคิดจนเข้าใจจะสามารถบอกได้ว่าปัญหาด้านใดคืออะไร

3. กล้าค้นพบความคิด (Ideal-finding) คิดและตั้งสมมติฐาน ตลอดจนรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อทดสอบความคิด

4. การค้นพบคำตอบ (Solution-finding) ทดสอบสมมติฐานจนพบคำตอบ

5. การยอมรับจากการค้นพบ (Acceptance-finding) ยอมรับคำตอบที่ค้นพบและคิดต่อว่าการค้นพบจะนำไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ต่อไปที่เรียกว่า การท้าทายในทิศทางใหม่ (New challenge)

ทฤษฎีของวัลลัส (Wallas, 1962) ได้กล่าวว่า การจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้นั้นต้องใช้สมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวา โดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมตัว (Preparation) และรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 2 การครุ่นคิด (Incubation) เสมือนระยะพักใจ ซึ่งอาจจะพักเป็นตัวหรือไม่ก็ได้

ขั้นที่ 3 การเกิดประกายแนวคิด (Illumination or insight) เป็นระยะที่คิดคำตอบออกทันที โดยอาจจะ อยู่ในสภาพที่ดูเหมือนว่าไม่ได้คิดซึ่งอาจเรียกว่า ความคิดแวบ

ขั้นที่ 4 การพิสูจน์ (Verification) และการทดสอบแนวคิดในการทดลองซ้ำหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ได้ผลเป็นข้อสรุปและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

ทฤษฎีของเทย์เลอร์ (Tayler) ได้ให้ข้อคิดของทฤษฎีที่น่าสนใจว่า ผลของความคิดสร้างสรรค์ของคนนั้น ไม่จำเป็นจะต้องสูงสุดเสมอไป คือไม่จำเป็นต้องคิดค้นคว้าประดิษฐ์ของใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีใครคิดมาก่อนเลย หรือสร้างทฤษฎีที่ต้องใช้ความคิดด้านนามธรรมอย่างสูงยิ่ง แต่ความคิดสร้างสรรค์ของคนเรานั้นอาจจะเป็นขั้นใดขั้นหนึ่งใน 6 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 เป็นความคิดสร้างสรรค์ขั้นต้นสุด เป็นสิ่งธรรมดาสามัญ คือพฤติกรรมหรือการแสดงออกของตนอย่างอิสระ ซึ่งพฤติกรรมนั้นไม่จำเป็นต้องอาศัยความคิด ริเริ่ม และทักษะอย่างใด อาจเป็นเพียงการแสดงออกอย่างอิสระเท่านั้น

ขั้นที่ 2 ได้แก่การทดลองสร้างผลผลิตด้วยทักษะเฉพาะทาง โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ เช่น การพลิกเพลงการปรุงอาหารให้อร่อยและสวยงาม เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การคิดสร้างสรรค์ ผลงานที่แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำได้แสดงความคิดใหม่ของเขาเองไม่ได้ลอกเลียนแบบใคร

ขั้นที่ 4 การประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งไม่ซ้ำแบบใคร เป็นการแสดงความสามารถที่แตกต่างไปจากผู้อื่น

ขั้นที่ 5 การปรับปรุงให้สมบูรณ์

ขั้นที่ 6 การคิดคิดสร้างสรรค์ขั้นสูงสุดอันแสดงถึงความสามารถในการคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมขั้นสูงสุดในการสรุปข้อความ หลักการหรือทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

ทฤษฎีของฟรอยด์ (Freud) สรุปว่า ความคิดสร้างสรรค์เริ่มต้นจากความขัดแย้งซึ่งแสดงออกโดยพลังจิตใต้สำนึก ขณะที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นนั้น คนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความคิดอิสระเกิดขึ้นมากมาย แต่คนที่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะไม่มีสิ่งนี้

ทฤษฎีของดาวิด (Davis) ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของนักจิตวิทยาที่ได้กล่าวถึงทฤษฎีของความคิดสร้างสรรค์โดยแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 4 กลุ่ม ได้แก่

1. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงจิตวิเคราะห์ นักจิตวิทยาทางจิตวิเคราะห์หลายคน เช่น Freud และ Kris ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเกิดความคิดสร้างสรรค์ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นผลมาจากความขัดแย้งภายในจิตใต้สำนึกระหว่างแรงขับทางเพศ (Libido) กับความรู้สึกผิดชอบทางสังคม (Social conscience) ส่วน Kubie และ Rugg ซึ่งเป็นนักจิตวิเคราะห์แนวใหม่กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์นั้นเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ต่อกับจิตใต้สำนึกซึ่งอยู่ในขอบเขตของจิตส่วนที่เรียกว่าจิตก่อนสำนึก
2. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงพฤติกรรมนิยม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดการเรียนรู้โดยเน้นที่ความสำคัญของการเสริมแรงการตอบสนองที่ถูกต้องกับสิ่งเร้าเฉพาะหรือสถานการณ์นอกจากนี้ยังได้เน้นความสัมพันธ์ทางปัญญาคือการโยงความสัมพันธ์จากสิ่งเร้าหนึ่งไปยังสิ่งต่างๆ ทำให้เกิดความคิดใหม่หรือสิ่งใหม่เกิดขึ้น
3. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์เชิงมนุษยนิยม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีแนวคิดว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มนุษย์มีติดตัวมาแต่กำเนิดผู้ที่สามารถนำความคิดสร้างสรรค์ออกมาใช้ได้คือผู้ที่มีสัจการแห่งตน คือรู้จักตนเอง พอใจตนเองและใช้ตนเองเต็มตามศักยภาพของตนมนุษย์จะสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ของตนออกมาได้อย่างเต็มที่นั้นขึ้นอยู่กับการสร้างสภาวะหรือบรรยากาศที่เอื้ออำนวยได้กล่าวถึงบรรยากาศที่สำคัญในการสร้างสรรค์ว่าประกอบด้วยความปลอดภัยในเชิงจิตวิทยาความมั่นคงของจิตใจความปรารถนาที่จะเล่นกับความคิดและการเปิดกว้างที่จะรับประสบการณ์ใหม่
4. ทฤษฎี AUTA ทฤษฎีนี้เป็นรูปแบบของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลโดยมีแนวคิดว่าความคิดสร้างสรรค์นั้นมีอยู่ในมนุษย์ทุกคนและสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามรูปแบบ AUTA ประกอบด้วย
 - 4.1 การตระหนัก (Awareness) คือ ตระหนักถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อตนเองสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคตและตระหนักถึงความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตนเองด้วย

4.2 ความเข้าใจ (Understanding) คือ มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

4.3 เทคนิควิธี (Techniques) คือการรู้เทคนิควิธีในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทั้งที่เป็นเทคนิคส่วนบุคคลและเทคนิคที่เป็นมาตรฐาน

4.4 การตระหนักในความจริงของสิ่งต่าง ๆ (Actualization) คือการรู้จักหรือตระหนักในตนเองพอใจในตนเองและพยายามใช้ตนเองอย่างเต็มศักยภาพรวมทั้งการเปิดกว้างรับประสบการณ์ต่าง ๆ โดยมีการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม การตระหนักถึงเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน การผลิตผลงานด้วยตนเองและการมีความคิดที่ยืดหยุ่นเข้ากับทุกรูปแบบของชีวิต

จากตัวอย่างทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าวจะเห็นว่าความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่พรสวรรค์ที่บุคคลมีแต่เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งมีมากน้อยไม่เท่ากันและแต่ละบุคคลแสดงออกมาในระดับต่างกันความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่มีอยู่ในบุคคลทุกคนและสามารถที่จะพัฒนาให้สูงขึ้นได้โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาความคิดและสร้างความเข้าใจ จึงจะสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ดียิ่งขึ้น

3. ทฤษฎีการจัดองค์ประกอบศิลป์

การจัดองค์ประกอบทางศิลปะเป็นหลักสำคัญสำหรับผู้สร้างสรรค์และผู้ศึกษานศิลปะ เนื่องจากผลงานศิลปะใด ๆ ก็ตาม ล้วนมีคุณค่าอยู่ 2 ประการ คือ คุณค่าทางด้านรูปทรงและคุณค่าทางด้านเรื่องราวคุณค่าทางด้านรูปทรงเกิดจากการนำเอาองค์ประกอบต่าง ๆ ของศิลปะ ได้แก่ เส้น สี แสงและเงา รูปทรง รูปทรงพื้นผิว ฯลฯ มาจัดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความงามซึ่งแนวทางในการนำองค์ประกอบต่าง ๆ มาจัดรวมกันนั้นเรียกว่าการจัดองค์ประกอบศิลป์ (Art composition) โดยมีหลักการจัดตามที่กล่าวต่อไป อีกคุณค่าหนึ่งของงานศิลปะ คือคุณค่าทางด้านเนื้อหาเป็นเรื่องราวหรือสาระของผลงานที่ศิลปินผู้สร้างสรรค์ต้องการที่จะแสดงออกเพื่อให้ผู้ชมได้สัมผัส รับรู้โดยอาศัยรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบศิลป์หรืออาจกล่าวได้ว่าศิลปินนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวผ่านรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบทางศิลปะถ้าองค์ประกอบที่จัดขึ้นไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาเรื่องราวที่นำเสนองานศิลปะนั้นจะขาดคุณค่าทางความงามไปดังนั้นการจัดองค์ประกอบศิลป์จึงมีความสำคัญในการสร้างผลงานศิลปะเป็นอย่างยิ่งเพราะจะทำให้งานศิลปะมีคุณค่าทางความงามอย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ความหมายขององค์ประกอบศิลป์

องค์ประกอบของศิลปะ หรือ Composition นั้นมาจากภาษาละติน โดยคำว่า Post นั้นหมายถึง การจัดวาง และคำว่า Comp หมายถึง เข้าด้วยกัน ซึ่งเมื่อนำมารวมกันแล้วในทางศิลปะ

Composition จึงหมายความว่า องค์ประกอบของศิลปะ การจะเกิดองค์ประกอบศิลป์ได้นั้นต้องเกิดจากการเอาส่วน ประกอบของศิลปะ (Element of art) มาสร้างสรรค์งานศิลปะเข้าด้วยกัน หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ (Principle of art) จึงจะเป็นผลงานองค์ประกอบศิลป์ ซึ่งความหมายขององค์ประกอบศิลป์นั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายเอาไว้ พอสรุปได้ดังนี้

คำว่าองค์ประกอบ ตามความหมายพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2546) คือ ส่วนต่าง ๆ ที่ประกอบกันทำให้เกิดรูปร่างใหม่ขึ้น โดยเฉพาะ

องค์ประกอบศิลป์ หมายถึง สิ่งที่ศิลปินและนักออกแบบใช้เป็นสื่อในการแสดงออกและสร้างความหมาย โดยนำมาจัดเข้าด้วยกันและเกิดรูปร่างอันเด่นชัด (สวนศรี ศรีแพงพงษ์, 2534, หน้า 82)

องค์ประกอบศิลป์ หมายถึง เครื่องหมายหรือรูปแบบที่นำมาจัดรวมกันแล้วเกิดรูปร่างต่าง ๆ ที่แสดงออกในการสื่อ ความหมายและความคิดสร้างสรรค์ (สิทธิศักดิ์ รัชศรีสวัสดิ์กุล, 2536, หน้า 56)

องค์ประกอบศิลป์ หมายถึง ศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดหรือความงาม ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่มนุษย์สร้างขึ้นและส่วนที่เป็นการแสดงออกอันเป็นผลที่เกิดจากโครงสร้างทางวัตถุ (ชอุต นิมเสมอ, 2545, หน้า 18)

องค์ประกอบศิลป์หมายถึง ส่วนประกอบต่าง ๆ ของศิลปะ เช่น จุด เส้น รูปร่าง ขนาด สัดส่วน น้ำหนัก แสงเงา ลักษณะพื้นผิว ที่ว่างและสี (มานิต กรินพงศ์, ม.ป.ป., หน้า 51)

องค์ประกอบศิลป์คือความงาม ความพอดี ลงตัว อันเป็นรากฐานเนื้อหาของศิลปะอีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญทางศิลปะให้ผู้สร้างสรรค์ได้สื่อสารความคิดของตนเองไปสู่บุคคลอื่น (สุชาติ เกาทอง, 2536, หน้า 3)

จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้น พอสรุปได้ว่า องค์ประกอบศิลป์ หมายถึงสิ่งที่มนุษย์ใช้เป็นสื่อในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ โดยนำส่วนประกอบของศิลปะมาจัดวางรวมกันอย่างสอดคล้องกลมกลืนและมีความหมายเกิดรูปร่างหรือรูปแบบต่าง ๆ อันเด่นชัด

ซึ่งจากความหมายข้างต้น จะเห็นได้ว่าการที่จะเกิดผลงานศิลปะดี ๆ ขึ้นสักชิ้นนั้น ผู้สร้างสรรค์จะต้องใช้กระบวนการที่หลากหลายมาประกอบกันได้แก่องค์ประกอบพื้นฐานทางศิลปะ องค์ประกอบของศิลปะ และการจัดองค์ประกอบ ของศิลปะ มาถ่ายทอดลงในชิ้นงานหรือผลงานนั้น ๆ เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณค่าทั้งด้านความงามและมีคุณค่าทางจิตใจ อันเป็นจุดหมายสำคัญที่ศิลปินทุกคนมุ่งหวังให้เกิดแก่ผู้ชมทั้งหลาย

ความสำคัญขององค์ประกอบศิลป์

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในสาขาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสาขาจิตรศิลป์ หรือ ประยุกต์ศิลป์ ผู้สร้างสรรคนั้นต้องมีความรู้เบื้องต้นด้านศิลปะมาก่อน และศึกษาถึงหลักการจัด องค์ประกอบพื้นฐาน องค์ประกอบที่สำคัญ การจัดวางองค์ประกอบเหล่านั้น รวมถึงการกำหนดคติ ในลักษณะต่าง ๆ เพิ่มเติมให้เกิดความเข้าใจ เพื่อเวลาที่สร้างผลงานศิลปะ จะได้ผลงานที่มีคุณค่า ความหมายและความงามเป็นที่น่าสนใจแก่ผู้พบเห็น หากสร้างสรรค์ผลงานโดยขาดองค์ประกอบ ศิลป์ ผลงานนั้นอาจดูด้อยค่า หมดความหมายหรือไม่น่าสนใจไปเลย ดังนั้นจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบศิลป์นั้นมีความสำคัญอย่างมากในการสร้างงานศิลปะ มีนักการศึกษาด้านศิลปะหลาย ท่านได้ให้ทรรศนะในด้านความสำคัญขององค์ประกอบศิลป์ที่มีต่อการสร้างงานศิลปะไว้ พอจะ สรุปได้ดังนี้

การสร้างสรรค์งานศิลปะให้ได้ดีนั้น ผู้สร้างสรรจะต้องทำความเข้าใจกับองค์ประกอบ ศิลป์เป็นพื้นฐานเสียก่อน ไม่เช่นนั้นแล้วผลงานที่ออกมาจะไม่สมบูรณ์เท่าไรนักซึ่งองค์ประกอบ หลักของศิลปะก็คือรูปทรงกับเนื้อหา (ชูลุด นิมเสมอ, 2545)

องค์ประกอบศิลป์เป็นเสมือนหัวใจดวงหนึ่งของการทำงานศิลปะเพราะในงาน องค์ประกอบศิลป์หนึ่งชิ้นจะประกอบไปด้วย การร่างภาพ(วาดเส้น) การจัดวางให้เกิดความงาม (จัดภาพ) และการใช้สี (ทฤษฎีสี) ซึ่งแต่ละอย่างจะต้องเรียนรู้สู่รายละเอียดลึกลงไปอีก องค์ประกอบศิลป์จึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่รวบรวมความรู้หลาย ๆ อย่างไว้ด้วยกัน จึงต้องเรียนรู้ ก่อนที่จะศึกษาในเรื่องอื่น ๆ (อนันต์ ประภาโส, 2540)

องค์ประกอบศิลป์การจัดองค์ประกอบและการใช้สี เป็นหลักการที่สำคัญใน การสร้างสรรค์ให้งานศิลปะ เกิดความงาม ไม่ว่าจะเป็นจิตรกรรม วาดเขียน ประติมากรรม สถาปัตยกรรมและการพิมพ์ภาพ หากปราศจากความรู้ความเข้าใจเสียแล้วผลงานนั้น ๆ ก็จะไม่มีความหมายใด ๆ เลย (สวนศรี ศรีแพงพงษ์, 2534)

หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับงานทัศนศิลป์โดยตรงทั้ง จิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ การจัดภาพหรือออกแบบสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ให้เกิดคุณค่า ความงามนั้น การจัดองค์ประกอบศิลป์จะมีบทบาทสำคัญ มากที่สุด (จิรพันธ์ สมประสงค์, 2535, หน้า 15)

องค์ประกอบศิลป์จัดเป็นวิชาที่มีความสำคัญสำหรับผู้ศึกษางานศิลปะ หากว่าขาดความรู้ ความเข้าใจในวิชานี้แล้ว ผลงานที่สร้างขึ้นมาก็ยากที่จะประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงาน ศิลปะสมัยใหม่ที่มีการแสดงเฉพาะ เส้น สี แสง เงา น้ำหนัก พื้นผิว จังหวะ และบริเวณที่ว่างมี ความจำเป็นอย่างยิ่งต้องนำหลักการองค์ประกอบศิลป์มาใช้

จากทฤษฎีต่าง ๆ สรุปได้ว่า องค์ประกอบศิลป์เป็นหัวใจสำคัญของงานศิลปะทุกสาขา เพราะงานศิลปะใดหากขาด การนำองค์ประกอบศิลป์ไปใช้ ก็จะทำให้งานนั้นดูไม่มีคุณค่า ทั้งด้าน ทางกายและทางจิตใจของผู้ดูหรือพบเห็นขณะเดียวกัน ก็จะบ่งบอกถึงภูมิความรู้ ความสามารถของ ผู้สร้างสรรค์ผลงานนั้นด้วย

การที่จะเข้าถึงศิลปะ (Appreciation) นั้น จะต้องผ่านการฝึกฝนและหาทางดูเพื่อให้เกิด ความเข้าใจ ทั้งจะต้องมี ทัศนียภาพที่ดีพอสมควร การฝึกฝน การทำซ้ำ ๆ อย่างสนใจ เมื่อนานเข้าก็จะ เกิดความเข้าใจ ทำด้วยความคุ้นเคยกับสิ่งเหล่านั้น จึงจะเข้าใจ รู้เห็นในคุณค่าของศิลปะนั้น ๆ ได้ดี การจัดองค์ประกอบของศิลปะมีหลักที่ควรคำนึงอยู่ 5 ประการ คือ สัดส่วน ความสมดุล จังหวะลีลา จุดเด่นหรือการเน้น และเอกภาพ

1. สัดส่วน (Property) หมายถึง ความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมระหว่างขนาดของ องค์ประกอบที่แตกต่างกันทั้งขนาดที่อยู่ในรูปทรงเดียวกันหรือระหว่างรูปทรงและรวมถึง ความสัมพันธ์กลมกลืนระหว่างองค์ประกอบทั้งหลายด้วย ซึ่งเป็นความพอเหมาะพอดีไม่มาก ไม่น้อยขององค์ประกอบทั้งหลายที่นำมาจัดรวมกันความเหมาะสมของสัดส่วนอาจพิจารณาจาก คุณลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 สัดส่วนที่เป็นมาตรฐานจากรูปลักษณะตามธรรมชาติ ของ คน สัตว์พืช ซึ่ง โดยทั่วไปถือว่า สัดส่วนตามธรรมชาติจะมีความงามที่เหมาะสมที่สุด หรือจากรูปลักษณะที่เป็น การสร้างสรรค์ของมนุษย์ เช่น Gold Section เป็นกฎในการสร้างสรรค์รูปทรงของกรีกซึ่งถือว่า “ส่วนเล็กสัมพันธ์กับส่วนที่ใหญ่กว่าส่วนที่ใหญ่กว่าสัมพันธ์กับส่วนรวม” ทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่สร้าง ขึ้นมีสัดส่วนที่สัมพันธ์กับทุกสิ่งอย่างลงตัว

1.2 สัดส่วนจากความรู้สึกโดยที่ศิลปะนั้นไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อความงามของรูปทรง เพียงอย่างเดียว แต่ยังสร้างขึ้นเพื่อแสดงออกถึงเนื้อหา เรื่องราว ความรู้สึกด้วยสัดส่วนจะช่วยเน้น อารมณ์ ความรู้สึก ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และเรื่องราวที่ศิลปินต้องการ ลักษณะเช่นนี้ทำให้ งานศิลปะของชนชาติต่าง ๆ มีลักษณะแตกต่างกัน เนื่องจากมีเรื่องราว อารมณ์ และความรู้สึก ที่ต้องการแสดงออกต่าง ๆ กันไป เช่นกรีกนิยมในความงามตามธรรมชาติเป็นอุดมคติเน้นความงาม ที่เกิดจากการประสานกลมกลืนของรูปทรงจึงแสดงถึงความเหมือนจริงตามธรรมชาติ ส่วนศิลปะ แอฟริกันดั้งเดิมเน้นที่ความรู้สึกทางวิญญาณที่น่ากลัว ดังนั้นรูปลักษณะ จึงมีสัดส่วนที่ผิดเพี้ยน แตกต่างไปจากธรรมชาติทั่วไป

2. ความสมดุล (Balance) หรือดุลยภาพ หมายถึง น้ำหนักที่เท่ากันขององค์ประกอบ ไม่เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งในทางศิลปะยังรวมถึงความประสานกลมกลืนความพอเหมาะพอดี ของส่วนต่าง ๆ ในรูปทรงหนึ่ง หรืองานศิลปะชิ้นหนึ่งการจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ลงใน

งานศิลปกรรมนั้น จะต้องคำนึงถึงจุดศูนย์กลางในธรรมชาตินั้นทุกสิ่งสิ่งหนึ่งที่ทรงตัวอยู่ได้โดยไม่ล้ม เพราะมีน้ำหนักเฉลี่ยเท่ากันทุกด้านฉะนั้นในงานศิลปะถ้ามองดูแล้วรู้สึกว่างส่วนหนักไปแน่นไปหรือเบาบางไปก็จะทำให้ภาพนั้นดูเอนเอียงและเกิดความรู้สึกไม่สมดุลเป็นการบกพร่องทางความงามดุลยภาพในงานศิลปะมี 2 ลักษณะ คือ

2.1 ดุลยภาพแบบสมมาตร (Symmetry balance) หรือความสมดุลแบบซ้ายขวา เหมือนกันคือการวางรูปทั้งสองข้างของแกนสมดุลเป็นการสมดุลแบบธรรมชาติลักษณะแบบนี้ ในทางศิลปะ มีใช้น้อย ส่วนมากจะใช้ในลวดลายตกแต่งในงานสถาปัตยกรรมบางแบบ หรือในงานที่ต้องการดุลยภาพที่นิ่งและมั่นคงจริง ๆ

2.2 ดุลยภาพแบบอสมมาตร (Asymmetry balance) หรือความสมดุลแบบซ้ายขวา ไม่เหมือนกันมักเป็นการสมดุลที่เกิดจากการจัดใหม่ของมนุษย์ซึ่งมีลักษณะที่ทางซ้ายและขวาจะไม่เหมือนกัน ใช้องค์ประกอบที่ไม่เหมือนกัน แต่มีความสมดุลกันอาจเป็นความสมดุลด้วยน้ำหนักขององค์ประกอบหรือสมดุลด้วยความรู้สึกก็ได้ การจัดองค์ประกอบให้เกิดความสมดุลแบบอสมมาตรอาจทำได้โดยเลื่อนแกนสมดุลไปทางด้านที่มีน้ำหนักมากกว่าหรือเลือกรูปที่มีน้ำหนักมากกว่าเข้าหาแกน จะทำให้เกิดความสมดุลขึ้นหรือใช้หน่วยที่มีขนาดเล็กแต่มีรูปลักษณ์ที่น่าสนใจถ่วงดุลกับรูปลักษณ์ที่มีขนาดใหญ่แต่มีรูปแบบธรรมดา

3. จังหวะลีลา (Rhythm) หมายถึง การเคลื่อนไหวที่เกิดจากการซ้ำกันขององค์ประกอบ เป็นการซ้ำที่เป็นระเบียบ จังหวะธรรมชาติที่มีช่วงห่างเท่า ๆ กัน มาเป็นระเบียบที่สูงขึ้น ซ้ำซ้อนขึ้นจนถึงขั้นเกิดเป็นรูปลักษณ์ของศิลปะ โดยเกิดจากการซ้ำของหน่วย หรือการสลับกันของหน่วยกับช่องไฟหรือเกิดจากการเคลื่อนไหวต่อเนื่องกันของเส้น สี รูปทรง หรือน้ำหนัก

รูปแบบแบบหนึ่งอาจเรียกว่าแม่ลายการนำแม่ลายมาจัดวางซ้ำ ๆ กันทำให้เกิดจังหวะและถ้าจัดจังหวะให้แตกต่างกันออกไปด้วยการเว้นช่วงหรือสลับช่วงก็จะเกิดลวดลายที่แตกต่างกันออกไปได้อย่างมากมายแต่จังหวะของลายเป็นจังหวะอย่างง่าย ๆ ให้ความรู้สึกเพียงผิวเผินและเปื้อนง่าย เนื่องจากขาดความหมายเป็นการรวมตัวของสิ่งๆ ที่เหมือนกันแต่ไม่มีความหมายในตัวเองจังหวะที่น่าสนใจและมีชีวิตได้แก่การเคลื่อนไหวของคนสัตว์การเติบโตของพืชการเดินรำเป็น การเคลื่อนไหวของโครงสร้างที่ให้ความบันเทิงใจในการสร้างรูปทรงที่มีความหมายเนื่องจากจังหวะของลายนั่นซ้ำตัวเองอยู่ตลอดไปไม่มีวันจบและมีแบบรูปของการซ้ำที่ตายตัวแต่งานศิลปะแต่ละชิ้นจะต้องจบลงอย่างสมบูรณ์ และมีความหมายในตัวเองงานศิลปะทุกชิ้นมีกฎเกณฑ์และระเบียบที่ซ่อนลึกละเอียดภายใน ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนงานชิ้นใดที่แสดงระเบียบกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนเกินไปงานชิ้นนั้นก็จำกัดตัวเอง ไม่ต่างอะไรกับลวดลายที่มองเห็นได้ง่ายไม่มีความหมายให้ผลเพียงความเพลิดเพลินสบายตาแก่ผู้ชม

4. จุดเด่นหรือการเน้น (Emphasis) หมายถึง การกระทำที่เด่นเป็นพิเศษกว่าธรรมดาในงานศิลปะจะต้องมีส่วนใดส่วนหนึ่งหรือจุดใดจุดหนึ่ง ที่มีความสำคัญกว่าส่วนอื่น ๆ เป็นประธานอยู่ถ้าส่วนนั้น ๆ อยู่ปะปนกับส่วนอื่น ๆ และมีลักษณะเหมือน ๆ กันก็อาจถูกกลืนหรือถูกส่วนอื่น ๆ ที่มีความสำคัญน้อยกว่าบดบังหรือแย่งความสำคัญความน่าสนใจไปเสียงานที่ไม่มีจุดสนใจหรือประธานจะทำให้ดูน่าเบื่อเหมือนกับลวดลายที่ถูกจัดวางซ้ำกันโดยปราศจากความหมายหรือเรื่องราวที่น่าสนใจ ดังนั้นส่วนนั้นจึงต้องถูกเน้นให้เห็นเด่นชัดขึ้นมาเป็นพิเศษกว่าส่วนอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้ผลงานมีความงาม สมบูรณ์ลงตัว และน่าสนใจมากขึ้น การเน้นจุดสนใจสามารถทำได้ 3 วิธี คือ

4.1 การเน้นด้วยการใช้องค์ประกอบที่ตัดกัน (Emphasis by contrast) สิ่งที่แปลกแตกต่างไปจากส่วนอื่น ๆ ของงาน จะเป็นจุดสนใจ ดังนั้นการใช้องค์ประกอบที่มีลักษณะแตกต่างหรือขัดแย้งกับส่วนอื่น ก็จะทำให้เกิดจุดสนใจขึ้นในผลงานได้แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาลักษณะความแตกต่างที่นำมาใช้ด้วยว่าก่อให้เกิดความขัดแย้งกันในส่วนรวม และทำให้เนื้อหาของงานเปลี่ยนไปหรือไม่ โดยต้องคำนึงว่าแม้มีความขัดแย้งแตกต่างกันในบางส่วนและในส่วนรวมยังมีความกลมกลืนเป็นเอกภาพเดียวกัน

4.2 การเน้นด้วยการอยู่โดดเดี่ยว (Emphasis by isolation) เมื่อสิ่งหนึ่งถูกแยกออกไปจากส่วนอื่น ๆ ของภาพหรือกลุ่มของมัน สิ่งนั้นก็จะจุดสนใจเพราะเมื่อแยกออกไปแล้วก็จะเกิดความสำคัญขึ้นมา ซึ่งเป็นผลจากความแตกต่างที่ไม่ใช่แตกต่างด้วยรูปลักษณะแต่เป็นเรื่องของตำแหน่งที่จัดวาง ซึ่งในกรณีนี้ รูปลักษณะนั้นไม่จำเป็นต้องแตกต่างจากรูปอื่นแต่ตำแหน่งของมันได้ดึงสายตาออกไปจึงกลายเป็นจุดสนใจขึ้นมา

4.3 การเน้นด้วยการจัดวางตำแหน่ง (Emphasis by placement) เมื่อองค์ประกอบอื่น ๆ ขึ้นมายังจุดใด ๆ จุดนั้นก็จะจุดสนใจที่ถูกเน้นขึ้นมาและการจัดวางตำแหน่งที่เหมาะสมก็สามารถทำให้จุดนั้นเป็นจุดสำคัญขึ้นมาได้เช่นกันพึงเข้าใจว่าการเน้นไม่จำเป็นจะต้องชี้แนะให้เห็นเด่นชัดจนเกินไป สิ่งที่จะต้องระลึกถึงอยู่เสมอคือเมื่อจัดวางจุดสนใจแล้ว จะต้องพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้สิ่งอื่นมาดึงความสนใจออกไปจนทำให้เกิดความสับสนการเน้นสามารถกระทำได้ด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ของศิลปะ ไม่ว่าจะเป็น เส้นสี แสง-เงารูปร่าง รูปทรงหรือ พื้นผิวทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการในการนำเสนอของศิลปินผู้สร้างสรรค์

5. เอกภาพ (Unity) หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์ประกอบศิลป์ทั้งด้านรูปลักษณะและด้านเนื้อหาเรื่องราวเป็นการประสานหรือจัดระเบียบของส่วนต่าง ๆ ให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวเพื่อผลรวมอันไม่อาจแบ่งแยกส่วนใดส่วนหนึ่งออกไปการสร้างงานศิลปะคือการสร้างเอกภาพขึ้นจากความสับสน ความยุ่งเหยิงเป็นการจัดระเบียบและดุลยภาพให้แก่สิ่งที่

ขัดแย้งกันเพื่อให้รวมตัวกันได้ โดยการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน เอกภาพของงานศิลปะมีอยู่ 2 ประการ คือ

5.1 เอกภาพของการแสดงออกหมายถึงการแสดงออกที่มีจุดมุ่งหมายเดียว แน่นอน และมีความเรียบง่ายงานชิ้นเดียวจะแสดงออกหลายความคิดหลายอารมณ์ไม่ได้ จะทำให้สับสนขาดเอกภาพ และการแสดงออกด้วยลักษณะเฉพาะตัวของศิลปินแต่ละคนก็สามารถทำให้เกิดเอกภาพแก่ผลงานได้

5.2 เอกภาพของรูปทรงคือ การรวมตัวกันอย่างมีดุลยภาพและมีระเบียบขององค์ประกอบทางศิลปะ เพื่อให้เกิดเป็นรูปทรงหนึ่งที่สามารถแสดงความคิดเห็นหรืออารมณ์ของศิลปินออกได้อย่างชัดเจน เอกภาพของรูปทรงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดต่อความงามของผลงานศิลปะ เพราะเป็นสิ่งที่ศิลปินใช้เป็นสื่อในการแสดงออกถึงเรื่องราวความคิดและอารมณ์

สรุปมนุษย์เรารับรู้ถึงความสวยงาม ความพอใจ ของสิ่งต่าง ๆ ได้แตกต่างกับระดับความพอใจของแต่ละบุคคล ก็แตกต่างกันออกไปทั้งนี้อาจขึ้นกับรสนิยม สภาพสังคม ศาสนา ความเชื่อและสิ่งแวดล้อมที่ผู้รับรู้นั้นดำรงชีวิตอยู่หากแต่ว่าผู้รับรู้นั้นได้เข้าใจถึงกระบวนการองค์ประกอบและพื้นฐานที่สำคัญของสิ่งที่ได้สัมผัส ก็ย่อมทำให้รับรู้ถึงความงาม ความพอใจนั้น ๆ จะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงศิลปะนั้นดูเหมือนว่าจะไม่มีกฎเกณฑ์อะไรมากนัก เพราะอาศัยแต่ความสุนทรียะทางอารมณ์เพียงประการเดียว แต่หากว่าได้ศึกษาถึงความสุนทรียะอย่างลึกซึ้งแล้ว จะเห็นว่ามันมีกฎเกณฑ์ในตัวของมันเอง ซึ่งผู้เรียนจะต้องศึกษาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านั้นที่ประกอบกันขึ้นเป็นงานศิลปะหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือผู้เรียนจะต้องเข้าใจในหลักองค์ประกอบของศิลปะ เป็นพื้นฐานเสียก่อนจึงจะสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีคุณค่าและรับรู้ถึงความงามทางศิลปะ ได้อย่างถูกต้อง

ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมแนวคิดของกลุ่มศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยสร้างสรรค์ รื่นรมย์สำราญ: การหาดุลยภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม และวิเคราะห์แนวคิดและลักษณะของผลงานประติมากรรม โดยแบ่งตามรูปแบบของผลงานประติมากรรมดังนี้

1. ศิลปะกึ่งนามธรรม

ศิลปะกึ่งนามธรรมเป็นการถ่ายทอดที่ผิเบนไปจากรูปธรรมหรือแบบเหมือนจริงด้วยการตัดทอนรูปทรงจากของจริงให้เรียบง่ายแต่ยังมีเค้าโครงเดิมอยู่สามารถดูรู้ว่าเป็นภาพอะไร แตกต่างจากศิลปะแบบนามธรรมที่ไม่พรรณนาถึงรูปลักษณะของวัตถุฉาก เรื่องราวหรือเหตุการณ์

ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากความเป็นจริง และไม่จำลองรูปลักษณ์หรือถ่ายแบบจากสิ่งที่พบเห็นในโลกแห่งความเป็นจริง

ศิลปะแบบกึ่งนามธรรมเป็นศิลปะที่เริ่มบิดเบือนไปจากศิลปะแบบเหมือนจริง ด้วยการตัดทอนรูปทรงของจริงให้อยู่ในรูปแบบเรียบง่าย การสร้างศิลปะกึ่งนามธรรมนี้จะต้องมีจินตนาการในการสร้างสรรค์งานเพื่อให้ผลงานมีรูปแบบที่แปลก แปลก น่าสนใจ รวมทั้งให้อารมณ์และความรู้สึกไม่จำเจทั้งเนื้อเรื่องและรูปแบบจะไม่ชัดเจนเหมือนศิลปะแบบเหมือนจริง ดังนั้นผู้ชมงานศิลปะประเภทนี้จำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในลักษณะงานแบบกึ่งนามธรรมด้วยคุณค่าของงานจะเน้น โครงสร้างองค์ประกอบสีและรูปทรงที่แปลกน่าสนใจตื่นเต้นและแนวความคิดหลายด้านหลายทางที่ผู้ชมต้องจินตนาการด้วย ศิลปะกึ่งนามธรรมเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะซึ่งมีความใกล้เคียงกันเป็นอย่างมากกับศิลปะนามธรรม ในบางครั้งศิลปินที่ยึดหลักการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะกึ่งนามธรรมอาจสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนามธรรมด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการพัฒนาทางด้านแนวความคิดและองค์ประกอบต่าง ๆ ทางศิลปะ

รูปแบบของประติมากรรมกึ่งนามธรรมเป็นการสร้างสรรค์ผลงานแบบ 3 มิติ โดยการใช้รูปทรงอิสระเป็นลักษณะสากล แต่แฝงด้วยความคล้ายคลึงสิ่งที่มีอยู่จริงในธรรมชาติ ซึ่งเกิดจากการตัดทอนจากวัตถุจริงตามที่ตาเห็น ดังนั้นประติมากรรมกึ่งนามธรรมจึงยังคงความคล้ายสิ่งที่มีอยู่จริงแต่จะไม่เหมือนจนที่สุด จะมีการลดทอนที่เกิดจากความต้องการถ่ายทอดและต้องการสื่อของศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงาน โดยผลงานของศิลปินที่ผู้วิจัยสนใจและนำมาศึกษามีดังนี้

ชวลิต นิมเสมอ (2545) เป็นศิลปินผู้มีความเชี่ยวชาญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะหลายประเภทและ ได้รับการเชิดชูเกียรติเป็น ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (ประติมากรรม) ประจำปี พ.ศ. 2541 เป็นผู้สร้างสรรค์งานศิลปะที่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในช่วงรอยต่อระหว่างยุคเก่ากับยุคใหม่ของวงการศิลปะสมัยใหม่ของไทยผลงานยุคแรกๆเป็นผลงานด้านจิตรกรรมที่น่าเรื่องราวของคนชนบทมาเป็นเนื้อหาในการแสดงออกถึงความสัมพันธ์และความเอื้ออาทรต่อกันเป็น การสะท้อนวัฒนธรรมของคนไทยระยะต่อมาได้สร้างสรรค์ผลงานด้านประติมากรรมที่มีชื่อเสียงจำนวนมากที่พิเศษอันมีชื่อเสียงเป็นที่ประจักษ์คืองานประติมากรรมที่ติดตั้งภายนอกอาคาร นอกจากจะมีคุณค่าสูงในทางประติมากรรมที่มีความสัมพันธ์กับอาคารสถานที่แล้วยังทำให้เกิดบรรยากาศพิเศษที่งดงามรวมไปด้วย

การสร้างสรรค์ศิลปะหมายถึง การสรรหาหรือคิดค้นรูปทรง หรือหน่วย (Unit) ที่มีสาระต่อจุดหมายของการสร้างสรรค์และจัดระเบียบหน่วยนั้นหรือหน่วยเหล่านั้นให้เกิดรูปทรงใหม่เป็นรูปทรงที่มีเอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะตัวของศิลปิน (Individuality) เป็นต้นแบบ (Originality) และมีเอกภาพ การสร้างสรรค์ตรงข้ามกับการลอกเลียนแบบ (Imitation) ไม่ว่าจะเป็น

การลอกเลียนแบบจากธรรมชาติหรือจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นการสร้างสรรค์อาจกระทำได้ด้วย การใช้ธรรมชาติเป็นสื่อด้วยการเลือกสรรเพิ่มเติม ตัดทอน หรือแปรสภาพของธรรมชาติให้เป็น รูปทรงที่สามารถเป็นสื่อแสดงความหมาย ได้แก่ อารมณ์ความรู้สึกความคิด หรือจินตนาการของ ผู้สร้างหรืออาจจะกระทำได้ด้วยการใช้รูปทรงที่สร้างขึ้นเองจากการประสานกันของทัศนธาตุ ได้แก่ เส้นน้ำหนักที่วาง และลักษณะพื้นผิว เพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกหรือความงามด้วยรูปทรง เองโดยไม่ต้องให้รู้ว่ารูปทรงนั้นเป็นตัวแทนของสิ่งใดในธรรมชาติ

นอกจากผลงานศิลปะที่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างแล้ว ท่านยังได้พัฒนางานประติมากรรม ให้ออกไปปรับใช้สังคมในสิ่งแวดล้อมมากขึ้นทำให้งานของท่านไม่ถูกจำกัดอยู่ด้วยความหมาย ทางศิลปะในตัวเองเท่านั้นแต่ยังสร้างความหมายสื่อสารอารมณ์ความรู้สึกและเนื้อหาสาระให้แก่ ชุมชนผู้พบเห็นด้วยผลงานขนาดใหญ่ที่มีการติดตั้งบริเวณภายนอกอาคารอย่างเหมาะสมทั้งนี้ เพื่อให้ผลงานมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ไม่เพียงแค่ตัวอาคารเท่านั้นแต่รวมถึงต้นไม้ ใบหญ้าหรือแม้แต่ต่ออากาศธาตุในบริเวณที่อาคารนั้นตั้งอยู่อีกด้วย

งานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมที่ท่านสร้างสรรค์ขึ้นส่วนใหญ่เป็นงานที่ท่านได้รับ ข้อเสนอจากองค์กรต่าง ๆ ให้สร้างงานประติมากรรมสำหรับติดตั้งภายนอกบริเวณอาคารใดอาคาร หนึ่งโดยเฉพาะโดยให้มีขนาดและความหมายเหมาะสมกับตัวอาคารและการดำเนินงานขององค์กร นั้น ๆ ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมที่ได้สร้างสรรค์สำเร็จลุล่วงไปแล้ว เช่น “องค์สาม”

ภาพที่ 2-10 “องค์สาม” เทคนิคหล่อสำริด ขนาด 500 x 145 เซนติเมตร ศิลปิน ชลูด นิ่มเสมอ

(www.era.su.ac.th/Artists/thai/chalood/sculpture.html)

ผลงานประติมากรรม “องค์สาม” สร้างขึ้นใน พ.ศ. 2524 เป็นงานประติมากรรมหล่อด้วย สำริดดำโดยใช้รูปทรงของเงินตราไทยมาจัดประกอบเข้าด้วยกัน ด้วยการซ้อนกัน เกยกันพนัก เข้าด้วยกัน เกิดเป็นรูปทรงใหม่ที่ทำให้ความรู้สึกหนักแน่นมั่นคงความสนับสนุนร่วมมือ เน้น การแสดงออกที่รูปทรงอย่างเต็มทีและแสดงลักษณะทางวัฒนธรรมของไทยบางด้าน ตั้งอยู่หน้า ธนาคารกสิกรไทยสาขานนพหลโยธิน

ชำเรือง วิเชียรเขตต์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (ประติมากรรม) ปี พ.ศ. 2539 เป็น ประติมากรที่สร้างสรรค์งานในแนวมรรวมและกึ่งนามธรรมประสบความสำเร็จในวงการ ประกาศศิลปกรรมแห่งชาติคนแรก คือเป็นประติมากรที่สกัดเอาการใช้เส้นและปริมาตรในงาน พุทธศิลป์ไทยซึ่งมีลีลาความโค้งอ่อนหวานและปริมาตรเรียบง่ายมาใช้ในการออกแบบผลงาน ชำเรือง วิเชียรเขตต์ ได้รับความบันดาลใจจากสรรพสิ่งในธรรมชาติและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของ ธรรมชาติ พลังของจักรวาล รวมทั้งสิ่งสร้างสรรค์ต่าง ๆ ของมนุษยชาติ ทางรูป ทางเสียง รวมทั้ง ดนตรีและทางภาษา และจากมโนภาพบริสุทธิ์ของจิตภายในส่วนตัวรวมด้วยความคิดฝันและ ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติที่บริสุทธิ์ โดยต้องการดึงคุณค่าแก่นความคิดทางด้านความดีงาม ความบริสุทธิ์และสัจจะอันเป็นนิรันดร์ให้เด่นชัดขึ้นมาโดยสื่อผ่านรูปทรงและปริมาตรเรียบง่าย จึงนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 2-11 “คิดคำนึง” เทคนิคหล่อบรอนซ์ ขนาด 56 x 63 เซนติเมตร ศิลปิน ชำเรือง วิเชียรเขตต์
(www.thaiartproject.org/chum2.html)

ผลงานของอาจารย์ได้แรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติผสมกับรูปทรงมนุษย์ สะท้อนความงดงาม ความอ่อนหวานและอ่อนช้อย จนได้ฟอร์มที่สด อิ่มและสมบูรณ์ ตลอดทั้งได้ความลงตัวในเรื่องปริมาตรที่ถือเป็นหัวใจสำคัญของประติมากรรม

“เรื่องปั้นเป็นเรื่องของปริมาตร อ้วนไป ผอมไป สูงไป ยาวไป คนปั้นต้องพยายามค้นหาส่วนที่สมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้ได้ความลงตัวที่สุด เพราะงานนามธรรม คือการนำความคิดจากสิ่งที่เราเห็นและมืออยู่มาสร้างเป็นงานชิ้นใหม่ๆ และสิ่งที่สดใหม่” (วิษุณู ยุติ, 2554)

ภาพที่ 2-12 “Figure” เทคนิคหล่อบронซ์ ขนาดสูง 80 เซนติเมตร ศิลปิน ชำเรือง วิเชียรเขตต์

(www.bangkoksculpturecenter.org/th/collection_cate.php?q=4)

ชำเรือง วิเชียรเขตต์ ได้รับความบันดาลใจจากสรรพสิ่งในธรรมชาติและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของธรรมชาติ พลังของจักรวาล รวมทั้งสิ่งสร้างสรรค์ต่าง ๆ ของมนุษยชาติ ทางรูป ทางเสียง รวมทั้งดนตรีและทางภาษา และจากมโนภาพบริสุทธิ์ของจิตภายในส่วนตัวร่วมด้วยความคิดฝัน และศิลปวัฒนธรรมประจำชาติที่บริสุทธิ์ โดยต้องการดึงคุณค่าแก่นความคิดทางด้านความงดงาม ความบริสุทธิ์และสัจจะอันเป็นนิรันดร์ให้เด่นชัดขึ้นมาโดยสื่อผ่านรูปทรงและปริมาตรเรียบง่าย

2. ศิลปะนามธรรม

ศิลปะนามธรรม เป็นแนวคิดและรูปแบบทางศิลปะของตะวันตกซึ่งแพร่หลายเข้าสู่ประเทศไทยและได้รับความนิยมเป็นอย่างยิ่งในช่วงทศวรรษ 2500 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่แรงขับเคลื่อนทางสังคมและเศรษฐกิจของไทยได้รับการพัฒนาส่งผลให้วงการศิลปกรรมของประเทศในขณะนั้นก้าวหน้าขึ้นอย่างมากความเจริญก้าวหน้าของวงการศิลปะในช่วงปี พ.ศ. 2504-2507 ส่งผลให้แนวโน้มของการวงการศิลปะเปิดกว้างมากขึ้น การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจึงมีหลากหลายแนวไม่ว่าจะเป็นศิลปะแนวเหมือนจริง (Realistic) ศิลปะกึ่งนามธรรม ศิลปะนามธรรม ลัทธิเหนือจริง (Surrealism) เป็นต้น ท่ามกลางความหลากหลายของรูปแบบศิลปกรรมดังกล่าว ในตอนปลายทศวรรษ 2500 ถึงกลางทศวรรษ 2510 รูปแบบการสร้างสรรค์งานที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือ ศิลปะนามธรรม

ศิลปะนามธรรม เป็นศิลปะซึ่งไม่ได้เป็นการพรรณนาถึงรูปลักษณ์ของวัตถุจากเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากความเป็นจริง ศิลปะนามธรรมเป็นการประกอบกันขึ้นจากรูปทรง (Form) และสี (Color) ซึ่งสิ่งเหล่านั้นดำรงอยู่เพื่อการแสดงออกถึงตัวตนของมันเองแสดงออกถึงจิตใจและความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์การถ่ายทอดศิลปะจะแสดงออกมาเป็น 2 หรือ 3 มิติ โดยไม่ได้จำลองรูปลักษณ์หรือถ่ายแบบจากสิ่งที่พบเห็นในโลกแห่งความเป็นจริงแต่แสดงความงามของทัศนธาตุทางศิลปะในตัวมันเองอาจจะละทิ้งรูปวัตถุในธรรมชาติออกไปโดยสิ้นเชิงหรืออาจจะสร้างรูปทรงขึ้นมาใหม่ด้วยความคิดของผู้สร้างสรรค์โดยไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว

รูปแบบของประติมากรรมนามธรรมเป็นการสร้างสรรค์ผลงานแบบ 3 มิติ โดยการใช้รูปทรงอิสระ เป็นลักษณะสากลถ่ายทอดการรับรู้พื้นผิวแสงและสีตามความต้องการของศิลปิน ผลงานประติมากรรมที่เสร็จสมบูรณ์ สามารถสื่อให้คนดูอิสระที่จะคิดอย่างไรก็ได้ตามเหตุผลของตนเอง โดยผลงานของศิลปินที่ผู้วิจัยสนใจและนำมาศึกษามีดังนี้

นนทิวรรณ จันทะพะลิน เป็นศิลปินแห่งชาติและเป็นประติมากรที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคนหนึ่งของประเทศไทย สร้างสรรค์ผลงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนและโดดเด่นเป็นรูปทรงนามธรรม ด้วยการแสวงหาความงามจากความประสานกลมกลืนระหว่างเส้นรอบนอกและปริมาตรอันกลมกลืนงดงาม โดยนำเสนอผ่านความรู้สึก อารมณ์และความปรารถนา เพื่อให้สังคมได้ตระหนักถึงความเป็นจริงของธรรมชาติ ใช้วิธีลดทอนรูปทรงของสิ่งต่างๆตามธรรมชาติให้เหลือเพียงรูปทรงสากลลักษณะคล้ายทรงกลมผนวกกับการขัดผิววัสดุให้เกลี้ยงตึงเพื่อขับเน้นสภาวะความเอิบอิ่มและสมบูรณ์จนถึงขีดสุดของธรรมชาติ

“เค้าโครงของตัวงานนี้ผมเริ่มจากรูปคนก่อน แล้วค่อยพัฒนามาสู่งานที่สะท้อนถึงความสมบูรณ์และงดงาม โดยไม่เหลือเค้าความเป็นคนละ จะเรียกว่าเป็นความรู้สึกล้วน ๆ ก็ได้

ซึ่งงานชุดหลัง ๆ ของผมจะให้ความรู้สึกเป็นเป้าหมายของการทำงานมากกว่า ก็เลยได้เห็นความงาม ความอุดมสมบูรณ์ ความเติบโต อยู่ในชิ้นงาน” (วิษุณยะ ยุติ, 2554)

ภาพที่ 2-13 “สัมผัสภาพ” เทคนิคหล่อสำริดขนาด 112 x 95 เซนติเมตร ศิลปิน นนทิวรรณ
จันทนะพะลิน (www.bangkoksculpturecenter.org/th/collection_cate.php?q=4)

ผลงานประติมากรรมชื่อ “สัมผัสภาพ” นำเสนอวิถีชีวิตของมวลมนุษย์ที่มีความเชื่อมโยงผูกพันซึ่งกันและกัน เป็นความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวแห่งอารมณ์ความรู้สึกทั้งบีบคั้น ผ่อนคลายและปล่อยวาง

ภาพที่ 2-14 “สังคัมแห่งความงอกงามของขอนแก่น” เทคนิคหล่อไฟเบอร์กลาส

ขนาด 4.5 x 4.5 x 6.0 เมตร ศิลปิน นนทิวรรณ จันทะพะลิน

(www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=934210)

ผลงานประติมากรรม “สังคัมแห่งความงอกงามของขอนแก่น” ติดตั้งที่บริเวณสวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) เขตจตุจักร มีแนวคิดที่ว่า ขอให้มวลมนุษยาร่วมกันปลูกพืชพันธุ์แห่งคุณธรรมให้เจริญงอกงามขึ้น โดยเริ่มจากตนเองแล้วแพร่ขยายให้กว้างขวางออกไป เป็นสิ่งแวดล้อมแห่งความดีและความงามเพื่อความสะอาด ความสวย ความสว่าง และความพอเพียงของการดำรงชีวิตในสังคัม

เขมรัตน์ กองสุข ได้รับเกียรตินิยมเป็นศิลปินชั้นเยี่ยม สาขาประติมากรรม ของการแสดงผลงานแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2538 เขมรัตน์สร้างสรรค์ผลงานที่มีรูปแบบเฉพาะตน โดยการใช้เส้นสันขอบรอบนอกเหลี่ยมคมผสมกับการใช้กลุ่มก้อนมวลอันมีปริมาตรโค้งมนได้อย่างลงตัวด้วยการวิเคราะห์รูปทรงโดยการตัด เฉือน เปิด ผ่าเผยให้เห็นปริมาตรซึ่งมีการเกาะเกี่ยวและทับซ้อนกันอยู่ภายในเพื่อขับเน้นสภาวะการเกิดและพลังขับเคลื่อนแห่งชีวิตผนวกกับวงการศิลปะจากทศวรรษ 2530 มีความเคลื่อนไหวไปในทิศทางที่อิสระและหลากหลายงานเทคนิคผสม

และสื่อผสมได้กลายมาเป็นทิศทางใหม่ขยายขอบเขตการสร้างสรรค์งานศิลปะทำให้ศิลปินร่วมสมัยมีทางเลือกให้กับตนเองมากมายไม่ว่าจะเป็นการสร้างสรรค์แบบข้ามสื่อรวมไปถึงการใช้พื้นที่และสภาพแวดล้อมจริงให้เป็นส่วนหนึ่งของงานอย่างเช่นผลงานของเจมส์เรย์นolds ชื่อ “3 World”

ภาพที่ 2-15 “3 World” เทคนิคงานเชื่อมขนาด 4.5 x 4.5 x 6.0 เมตร ศิลปิน เจมส์เรย์นolds กองสุข
(www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=934210)

ผลงานประติมากรรม “3 World” ศิลปิน รศ.เจมส์เรย์นolds กองสุข ศิลปินชั้นเยี่ยมติดตั้งที่บริเวณ สวนธนบุรีรมย์ เขตทุ่งครุ มีแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของรูปทรงกลมที่เป็นลูกบอลเป็นรูปทรงสากลให้ความหมายกว้างแต่ขณะเดียวกันก็ให้ความหมายเจาะจงด้วยลักษณะเส้นรอบนอกที่วิ่งเป็นเส้นโค้งมาบรรจบกันมีความหมายและให้ความรู้สึกไม่สิ้นสุด การกำหนดให้มีพื้นที่ว่างภายในรูปทรงโดยการเจาะด้วยเส้นตรงในแนวตั้ง แนวเฉียงและแนวนอน แล้วกำหนดขอบเขตของพื้นที่ว่างภายในให้ขนานกับเส้นรูปทรงภายนอกส่งผลให้รู้สึกเบาและเคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่อง การเคลื่อนไหวของโลกจะหมุนด้วยภายในและสภาวะภายนอกที่ผลักดันอยู่ตลอดเวลา

“บางชิ้นผมได้แรงบันดาลใจมาจากความเชื่อ ความศรัทธา ที่เกี่ยวโยงและเชื่อมโยงถึงศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งมีความเป็นนามธรรมซ่อนอยู่ ถามว่าดูยากมั้ย ผมว่าดูแล้วก็จะเห็น ถ้าจะ

ให้คิดตามศิลปินคงจะยาก แต่แค่รู้สึกถึงพลังหรือมองเห็นความงดงาม มันก็เข้าถึงแล้วละ”
(เจ็มรัตน์ กองสุข, 2554)

ภาพที่ 2-16 “แม่ลูก” เทคนิคหล่อบรอนซ์ ขนาด 50 x 70 x 140 เซนติเมตร ศิลปิน เจ็มรัตน์ กองสุข
(www.bangkoksculpturecenter.org/th/collection_cate.php?q=4)

ผลงานประติมากรรม “แม่ลูก” เป็นผลงานประติมากรรมที่มีลักษณะของรูปทรงแบบนามธรรมอย่างเด่นชัดซึ่งแสดงรูปทรงภายนอกภายในรูปทรงภายนอกห่อหุ้มรูปทรงภายใน ทำให้เกิดความรู้สึกห่อหุ้ม ปกป้อง และอบอุ่น

3. ศิลปะลัทธิสัญลักษณ์นิยม

ศิลปะลัทธิสัญลักษณ์นิยมเกิดขึ้นจากศิลปินกลุ่มหนึ่งที่ได้บุกเบิกแนวคิดและวิธีการทำงานจนเกิดกลุ่มลัทธิโพส-อิมเพรสชันนิซึม จากการบุกเบิกแนวคิดดังกล่าวได้ทำให้วงการศิลปะมีความเคลื่อนไหวและเริ่มมีการคิดวิธีการทำงานรูปแบบใหม่อีกมากมายจนทำให้เกิดลัทธิต่าง ๆ เช่น ลัทธิสังเคราะห์นิยม (Syntheism) ซึ่งมีแนวคิดและอารมณ์ในการสร้างงานที่ปฏิเสธการวาดภาพเหมือนธรรมชาติและหลักทัศนียวิทยาอย่างสิ้นเชิง หลังจากเกิดลัทธิสังเคราะห์นิยมก็ได้เกิดลัทธิใหม่ขึ้นมาอีก 1 ลัทธิ ได้แก่ ลัทธิสัญลักษณ์นิยม ซึ่งยึดถือเอาจินตนาการของความฝัน อารมณ์สะท้อนใจและเรื่องราวอันลึกลับต่างๆเป็นสาระสำคัญในการสร้างงาน ศิลปะลัทธิสัญลักษณ์นิยมมีความผูกพันกับกลุ่มสังเคราะห์นิยมทั้งสองลัทธิต่างเริ่มขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1885-1886 หลักสำคัญ

ของลัทธิสัญลักษณ์นิยมคือไม่นิยมจำลองแบบจากธรรมชาติ แต่ต้องการแสดงความจริงภายในใจ เช่น ผลงานของ อธิธิ คงคากุล

อธิธิ คงคากุล ได้นำเอารูปทรงที่เรียบง่ายของตะปูมาดัดแปลงให้เป็นประติมากรรมโดยใช้ตะปู 2 ตัว เป็นสัญลักษณ์เพื่อแสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตคู่ของสามีภรรยาส่วนหัวตะปูเป็นสัญลักษณ์แทนความคิดและจิตใจของคนเราที่มีความเป็นส่วนตัวมีอิสระเสรีส่วนด้ามจากหัวตะปูลงมาถึงส่วนกลางที่เป็นเส้นตรงนั้นหมายถึงชีวิตคู่ที่ยั่งยืนนั้นต้องอยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ ส่วนโค้งที่พันรัดกันคือปมหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากการละเมิดกฎเกณฑ์ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ต้องมีการโอนอ่อนผ่อนปรนให้อภัยต่อกันส่วนปลายแหลมของตะปูหมายถึงใจที่หนักแน่นและมั่นคงเมื่อถือปฏิบัติตามได้ชีวิตคู่ก็จะมีความสุขราบรื่นและยั่งยืน ประติมากรรมชิ้นนี้ได้ถูกสร้างขึ้นในรูปแบบสัญลักษณ์นิยม โดยกำหนดการจัดวางให้อยู่ในแนวนอนเพื่อในดูแปลกตามีความแตกต่างไปจากประติมากรรมส่วนใหญ่ที่จัดวางในแนวตั้ง

ภาพที่ 2-17 “สามสหาย” เทคนิคสำริดขนาด 41 x 61 x 53 เซนติเมตร ศิลปินอธิธิ คงคากุล

(www.bangkoksculpturecenter.org/th/collection_cate.php?q=4)

ผลงานประติมากรรมอีกชิ้นหนึ่งที่ชื่อ “สามสหาย” อิทธิใช้ตะปูเป็นสัญลักษณ์ของคนสามสหาย คือ คน 3 คน ส่วนปลายของตะปูที่เกี่ยวพัน หมายถึง เพื่อนที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกัน มีความสัมพันธ์และความผูกพันกัน

สรุปผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง

ทำการศึกษารวบรวมแนวคิดของกลุ่มศิลปินไทยและศิลปินต่างประเทศที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยสร้างสรรค์ รื่นรมย์สำราญ: การหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม และศึกษาแนวคิดและลักษณะของผลงานประติมากรรม ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบ แนวคิด ของศิลปะกึ่งนามธรรม ศิลปะนามธรรม และศิลปะลัทธิสัญลักษณ์นิยม

ผลงานประติมากรรมรูปแบบต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น ได้สื่อแนวคิด ที่มาและรูปแบบที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพื่อนำส่วนที่สนใจมาปรับใช้และเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ซึ่งนอกจากแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแล้ว ผู้วิจัยยังศึกษาเกี่ยวกับผลงานประติมากรรมรูปแบบต่าง ๆ ตามข้างต้น แต่มุ่งเน้นถึงการปรับใช้ในสภาพแวดล้อมด้วย นอกจากการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเพื่อตอบสนองความรู้สึกรักของผู้สร้างสรรค์แล้ว การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมยังมีคุณค่าต่อสังคม เป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ผู้สร้างสรรคัมก็จะนำเอาแรงบันดาลใจที่ได้รับจากสภาพแวดล้อมของสถานที่ติดตั้งนั้นมาสร้างความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงกับผลงาน ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดหรือเนื้อหาสาระรวมไปถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ทางศิลปะสิ่งเหล่านี้จะสร้างความแตกต่างระหว่างผลงานของศิลปินแต่ละคนซึ่งนอกจากงานศิลปะจะเป็นสิ่งที่แสดงถึงความรู้รื่นรมย์ของการมีชีวิตแล้ว อีกด้านหนึ่งก็เหมือนเป็นภาพสะท้อนทางความคิดที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วยอีกทั้งศิลปินบางคนยังเลือกนำเสนอในแง่มุมอีกด้านที่หลายคนอาจหลงลืมเพื่อกระตุ้นให้ตระหนักถึงวิกฤตการณ์ที่กำลังปรากฏอยู่

จากความแตกต่างและความคล้ายคลึงของศิลปะกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาและค้นคว้า เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์แนวคิด รูปแบบ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสามารถนำไปสร้างสรรค์ผลงานในขั้นตอนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยสร้างสรรค์

การวิจัยสร้างสรรค์เรื่องรื่นรมย์สำราญ: การหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมเป็นการวิจัยแบบสร้างสรรค์ (Creative based research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องจากนั้นผู้วิจัยจะนำผลการศึกษาวิเคราะห์มาพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมในรูปแบบของผู้วิจัยเพื่อติดตั้งกับสภาพแวดล้อมที่ได้ศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน มีโดยรายละเอียดดังนี้

ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาข้อมูลของการวิจัยผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เพื่อหาสาระและนำผลของการวิเคราะห์มาสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพบริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี

โครงการวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง รื่นรมย์สำราญ: การหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้ต้องการศึกษาค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม เพื่อติดตั้งบริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี

สี่แยกหาดเจ้าสำราญเป็นสี่ทางแยกที่มุ่งหน้าไปหาดเจ้าสำราญ แหลมผักเบี้ยชะอำ และอำเภอเมืองเพชรบุรีในบริเวณนี้มักเกิดอุบัติเหตุในการใช้รถใช้ถนนอยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากเป็นเส้นทางที่ไม่ค่อยมีรถสัญจร จึงทำให้ประชาชนหลีกเลี่ยงมาใช้เส้นทางนี้ ทำให้ผู้ขับขี่ยักใช้ความเร็วสูง จนทำให้เกิดอุบัติเหตุได้

ภาพที่ 3-1 สี่แยกหาดเจ้าสำราญก่อนการปรับปรุง

ปัจจุบันมูลนิธิถนนปลอดภัย มูลนิธิไทยโรดส์กรมทางหลวงกรมทางหลวงชนบท ได้ร่วมมือกับสำนักงานเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญจังหวัดเพชรบุรี โดยมูลนิธิถนนปลอดภัย ได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมงานทางด้านความปลอดภัยทางถนนในประเทศไทย ด้วยวิธีการปรับปรุงและแก้ไขจุดเสี่ยงอันตรายที่มีสถิติการเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้งโดยใช้มาตรการทางด้านวิศวกรรมจราจรจึงได้สนับสนุนให้มีการก่อสร้างวงเวียนบริเวณทางแยกในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรีขึ้นเพื่อช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุที่สร้างความสูญเสียให้แก่ประชาชนได้

ภาพที่ 3-2 สี่แยกหาดเจ้าสำราญและตำแหน่งสถานที่ติดตั้งผลงาน

ภาพที่ 3-3 สี่แยกหาดเจ้าสำราญและตำแหน่งสถานที่ติดตั้งผลงาน

การแก้ปัญหาดังกล่าว ได้ก่อสร้างวงเวียนบริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 6 เมตร ขึ้น เพื่อช่วยลดอุบัติเหตุ เนื่องจากวงเวียนสามารถช่วยในการชะลอความเร็ว รวมทั้งช่วยให้ผู้ขับขี่มองเห็นทางแยกชัดเจนด้วยการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม

ที่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการแก้ไขปัญหาจราจรและสร้างเอกลักษณ์ให้กับตำบล
หาดเจ้าสำราญจังหวัดเพชรบุรี

2. วิเคราะห์แนวคิดที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

แนวคิดคือการจัดระเบียบเรียบเรียงความคิดที่สำคัญต้องแสดงทัศนะหรือความคิด
ในเรื่องที่ต้องการทำต้องเอาความคิดของตนเองมาตีความว่าจะทำอะไร (สมาพร คล้ายวิเชียร, 2555)
ดังนั้นในการวิเคราะห์แนวคิดของการวิจัยสร้างสรรค์ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมนี้จึงเป็นการนำ
แนวคิดมาตีความเพื่อให้ได้ข้อมูลดังนี้

1. ศิลปะภูมิสถาปัตย์ เป็นศิลปะที่สร้างงานในพื้นที่กว้างขวาง โดยใช้พื้นที่เป็นส่วนสำคัญของงาน ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิทัศน์และงานศิลปะเป็นความสัมพันธ์ที่ผสานกันอย่างแยก
ไม่ออก ประติมากรรมมิได้วางอยู่ท่ามกลางภูมิทัศน์ แต่ภูมิทัศน์เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดศิลปะ
งานภูมิทัศน์ศิลปะมักจะเป็นศิลปะนอกสถานที่ที่ตั้งอยู่ไกลจากบ้านจากเมือง และปล่อยทิ้งไว้ให้ถูก
กัดกร่อนลงไปตามธรรมชาติศิลปินในกลุ่มนี้มีจุดร่วมกันอยู่ตรงที่ว่า ต้องการปฏิเสธศิลปะในเชิง
ธุรกิจการค้า พวกเขาสนับสนุนกระแสทางด้านอนุรักษ์สภาพแวดล้อม มีแนวโน้มต่อต้าน
อารยธรรมเมือง และบ้างก็เป็นพวกที่มีความคิดในเชิงจิตวิญญาณ

2. ศิลปะเฉพาะที่ คืองานศิลปะที่สร้างขึ้นบนตำแหน่งที่เฉพาะเจาะจง ที่ศิลปินจะ
คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่จะสร้างงานศิลปะประกอบกับการออกแบบและการสร้างงานศิลปะเองด้วย
ศิลปะเฉพาะที่ภายนอกมักจะเป็นสวนภูมิทัศน์ที่รวมสวนประติมากรรมที่ตั้งอย่างถาวรเป็น
องค์ประกอบ ซึ่งทำให้เกี่ยวข้องกับ “ศิลปะผสมสิ่งแวดล้อม” นอกจากนั้นก็ยังอาจจะมีการแสดง
การเดินรำที่สร้างขึ้นเฉพาะที่ การออกแบบการเดินก็มักจะคำนึงถึงลักษณะรูปทรงของสิ่งแวดล้อม
เข้าไปด้วยไม่ว่าจะเป็นทางด้านประวัติศาสตร์ สังคม และ/ หรือ สิ่งแวดล้อม โดยพยายาม
ทำความเข้าใจความหมายที่ซ่อนเร้นของสถานที่ที่ใช้และนำมาขยายความเพิ่มขึ้นศิลปินบางท่าน
ถึงกับจ้างกวีท้องถิ่นให้เขียนบทเพลงสำหรับการเดินรำเฉพาะที่ ส่วนศิลปะเฉพาะที่ภายใน
อาจจะสร้างขึ้นร่วมกับสถาปนิกผู้ออกแบบสร้างอาคาร

3. ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลงานประติมากรรมที่สร้างขึ้นหรือนำมา
ติดตั้งท่ามกลางสภาพแวดล้อมทั้งสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น
เพื่อก่อให้เกิดการรับรู้สัมผัสชื่นชมทางสุนทรียภาพแก่สาธารณะชนและอาจมีสิ่งชักจูงให้ผู้ชมมี
ปฏิสัมพันธ์ด้วยเพื่อให้เกิดความใกล้ชิดและสาธารณะชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกประติมากรรม
กับสภาพแวดล้อมเกิดขึ้นตามเมืองใหญ่ต่าง ๆ ที่มีสภาพวิถีชีวิตของคนในสังคมค่อนข้างวุ่นวายวิธี
หนึ่งที่จะช่วยผ่อนคลายคือการนำเอาสุนทรียภาพทางศิลปะเข้าไปร่วมดำเนินอยู่กับสภาพแวดล้อม
นั้นสำหรับสถานที่ภายนอกอาคารนั้นคุณสมบัติของประติมากรรมเหมาะสมที่จะช่วยแก้ปัญหาได้

เป็นอย่างดีด้วยเหตุนี้ประติมากรรมจึงถูกสร้างขึ้นในชุมชนตามอาคารหรือสวนสาธารณะร่วมกับการดำเนินชีวิตของประชาชนนอกจากนั้นประติมากรรมยังสามารถช่วยส่งเสริมการจัดบริเวณภายนอกอาคารทั้งในแนวราบและแนวตั้งได้เป็นอย่างดี (นนทิวรรณ จันทนะพะลิน, 2546)

สรุปแนวคิดที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมเป็นการรวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผลงานและสถานที่โดยจะเน้นในเรื่องการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างของสาธารณชนซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมและการดำรงชีวิตของมนุษย์โดยเฉพาะในสังคมเมือง 2 ประการ ได้แก่ ประการแรกเป็นความสำคัญทางกายภาพซึ่งเกิดจากการใช้ผลงานประติมากรรมมาเป็นส่วนประดับตกแต่งพื้นที่ต่าง ๆ ให้เกิดบรรยากาศที่น่าสนใจลดความแข็งกระด้างของอาคารและสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่อื่น ๆ และประการที่ 2 เป็นความสำคัญทางจิตใจกล่าวคือช่วยให้ความรู้สึกที่ผ่อนคลายเพลิดเพลินใจเกิดอารมณ์ที่สุนทรีย์จากการได้สัมผัสชื่นชมในสุนทรีย์ภาพของประติมากรรมในพื้นที่เหล่านั้น ทั้งนี้ในการกำหนดเนื้อหา (Content) และสร้างสรรค์รูปทรง (Form) จะต้องคำนึงถึงความประสานสัมพันธ์กับที่ว่างสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมของสาธารณชนที่ใช้พื้นที่นั้น ๆ เป็นสำคัญ

3. วิเคราะห์ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ทฤษฎี คือ สมมติฐานที่ได้รับการตรวจสอบและทดลองหลายครั้งหลายหนจนสามารถอธิบายข้อเท็จจริงและมีเหตุผลเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป จึงเป็นผลให้สมมติฐานกลายเป็นทฤษฎี ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ทฤษฎีโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ทฤษฎีทางความงาม ทฤษฎีทางความงามนั้นไม่สามารถจำกัดความได้อย่างแท้จริงแต่จากการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับทฤษฎีทางความงามอาจจะแตกต่างกันบ้างตามทัศนคติแต่ความงามคือสถานภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน และความชื่นชมผ่านการเข้าใจและรับรู้ถึงความสมดุลสัดส่วน และ แรงดึงดูดของสิ่งนั้นซึ่งอาจจะเป็นบุคคลสัตว์ สิ่งของเหตุการณ์สถานที่ดนตรีศิลปะ หรือ ความคิดซึ่งความงามยังเป็นเรื่องของความรู้สึก (Feeling) เวลาที่คนเรามองว่าอะไรสวย ก็มักจะรู้สึกได้ทันทีโดยสัญชาตญาณว่าสิ่งนี้สวย สิ่งนั้นไม่สวย จนทำให้มนุษย์พยายามที่จะค้นหาอยู่ดีว่า สิ่งใดสวยสิ่งใดไม่สวย จนเกิดเป็นทฤษฎีความงาม หรือทำให้มีการศึกษาเรื่ององค์ประกอบศิลปะขึ้นมา เพื่อใช้ในการอธิบาย อ่างอิง หรือ สร้างงานศิลปะในโลกนี้ ด้วยเหตุนี้ความงามกับศิลปะจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกจากกันได้

3.2 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นว่าความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่พรสวรรค์ที่บุคคลมีและความหมายของความคิดสร้างสรรค์ก็แตกต่างกันออกไปแล้วแต่ทัศนะของแต่ละบุคคล แต่อย่างไรก็ตามความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งมีมากน้อยไม่เท่ากันและ

แต่ละบุคคลแสดงออกมาในระดับต่างกันความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่มีอยู่ในบุคคลทุกคนและสามารถที่จะพัฒนาให้สูงขึ้นได้โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาความคิดและสร้างความเข้าใจ จึงจะสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ดีขึ้นด้วยซึ่งจากทฤษฎีของกิลฟอร์ด ที่กล่าวว่า “ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองในการคิดหลายทิศทาง ซึ่งมีองค์ประกอบความสามารถในการริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด และความสามารถในการแต่งเติมและให้คำอธิบายใหม่ที่เป็นการติดตามหลักเหตุผลเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว แต่องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของความคิดสร้างสรรค์คือความคิดริเริ่ม นอกจากนี้ กิลฟอร์ดเชื่อว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่พรสวรรค์ที่บุคคลมีแต่เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งมีมากน้อยไม่เท่ากัน และบุคคลแสดงออกมาในระดับต่างกัน”

3.3 ทฤษฎีการจัดองค์ประกอบศิลป์ การจัดองค์ประกอบทางศิลปะเป็นหลักสำคัญสำหรับผู้สร้างสรรค์และผู้ศึกษางานศิลปะเนื่องจากผลงานศิลปะใด ๆ ก็ตาม ล้วนมีคุณค่าอยู่ 2 ประการ คือ คุณค่าทางด้านรูปทรงและคุณค่าทางด้านเรื่องราวคุณค่าทางด้านรูปทรงเกิดจากการนำเอาองค์ประกอบต่าง ๆ ของศิลปะ ได้แก่ เส้นสี แสงและเงา รูปปร่าง รูปทรงพื้นผิว ฯลฯ มาจัดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความงามซึ่งแนวทางในการนำองค์ประกอบต่าง ๆ มาจัดรวมกันนั้นเรียกว่า การจัดองค์ประกอบศิลป์ (Art composition) โดยมีหลักการจัดตามที่กล่าวต่อไป อีกคุณค่าหนึ่งของงานศิลปะ คือคุณค่าทางด้านเนื้อหาเป็นเรื่องราวหรือสาระของผลงานที่ศิลปินผู้สร้างสรรค์ต้องการที่จะแสดงออกเพื่อให้ผู้ชมได้สัมผัส รับรู้โดยอาศัยรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบศิลป์หรืออาจกล่าวได้ว่าศิลปินนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวผ่านรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบทางศิลปะถ้าองค์ประกอบที่จัดขึ้นไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาเรื่องราวที่นำเสนอานศิลปะนั้นจะขาดคุณค่าทางความงามไปดังนั้นการจัดองค์ประกอบศิลป์จึงมีความสำคัญในการสร้างผลงานศิลปะเป็นอย่างยิ่งเพราะจะทำให้งานศิลปะมีคุณค่าทางความงามอย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สรุปมนุษย์เรารับรู้ถึงความสวยความงาม ความพอใจ ของสิ่งต่าง ๆ ได้แตกต่างกับระดับความพอใจของแต่ละบุคคล ก็แตกต่างกันออกไปทั้งนี้อาจขึ้นกับรสนิยม สภาพสังคม ศาสนา ความเชื่อและสิ่งแวดล้อมที่ผู้รับรู้นั้นดำรงชีวิตอยู่หากแต่ผู้รับรู้นั้นได้เข้าใจถึงกระบวนการองค์ประกอบและพื้นฐานที่สำคัญของสิ่งที่ได้สัมผัส ก็ย่อมทำให้รับรู้ถึงความงาม ความพอใจนั้น ๆ จะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงศิลปะนั้นดูเหมือนว่าจะไม่มีกฎเกณฑ์อะไรมากนัก เพราะอาศัยแต่ความสุนทรียะทางอารมณ์เพียงประการเดียว แต่หากว่าได้ศึกษาถึงความสุนทรียะอย่างลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่ามันมีกฎเกณฑ์ในตัวของมันเอง ซึ่งผู้เรียนจะต้องศึกษาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านั้น

ที่ประกอบกันขึ้นเป็นงานศิลปะหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือผู้เรียนจะต้องเข้าใจในหลักองค์ประกอบของศิลปะ เป็นพื้นฐานเสียก่อนจึงจะสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีคุณค่าและรับรู้ถึงความงามทางศิลปะ ได้อย่างถูกต้อง

4. วิเคราะห์ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง

จากแนวคิดที่ผู้วิจัยต้องการหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรม เรื่อง รื่นรมย์สำราญ กับสถานที่ติดตั้งผลงานคือ หาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญในการริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม เรื่อง “รื่นรมย์สำราญ”

ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนั้น รูปทรงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญที่สามารถบ่งบอกถึงเนื้อหาและแนวความคิดที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานต้องการแสดงออก รูปทรงของผลงานศิลปะ เกิดจากการนำรูปแบบความคิดและจินตนาการมารวมกัน เพื่อให้ผลงานมีเอกภาพเกิดสุนทรีภาพที่ลงตัวที่เกิดจากอารมณ์ความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ โดยลักษณะของรูปทรงที่ผู้วิจัยสนใจและนำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมคือ ศิลปะกึ่งนามธรรม

รูปทรงของศิลปะกึ่งนามธรรมเป็นการถ่ายทอดรูปทรงที่คิดเบนไปจากรูปธรรมหรือแบบเหมือนจริงด้วยการตัดทอนรูปทรงจากของจริงให้เรียบง่ายแต่ยังมีเค้าโครงเดิมอยู่สามารถรู้ว่าเป็นภาพอะไร เช่น ผลงานประติมากรรมของอาจารย์ชำเรื่อง วิเชียรเขตต์

เห็นได้ชัดว่าอาจารย์ชำเรื่อง วิเชียรเขตต์ ได้นำเสนอผลงานประติมากรรมที่เป็นรูปแบบกึ่งนามธรรมด้วยลักษณะรูปทรงของมนุษย์ ซึ่งได้แรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติผสมกับรูปทรงมนุษย์ สะท้อนความงดงาม ความอ่อนหวานและอ่อนช้อย จนได้ฟอร์มที่สัด อิ่มและสมบูรณ์ด้วยลักษณะของเส้นโค้งผสานกันเป็นรูปทรงของมนุษย์กำลังนั่งก้ม สัดส่วนของรูปทรงจะบิดเบือนไปจากความเป็นจริง โดยการดึงคุณค่าแก่นความคิดทางด้านความงามความบริสุทธิ์และสัจจะอันเป็นนิรันดร์ให้เด่นชัดขึ้นมาโดยสื่อผ่านรูปทรงและปริมาตรเรียบง่าย

ภาพที่ 3-4 “คิดคำนึง” เทคนิคหล่อบронซ์ ขนาด 56 x 63 เซนติเมตร ศิลปิน ชำเรือง วิเชียรเขตต์
(www.thaiartproject.org/chum2.html)

การนำเสนอรูปทรงดังกล่าว เป็นงานศิลปะที่เริ่มบิดเบือนไปจากศิลปะแบบเหมือนจริง ด้วยการตัดทอนรูปทรงของจริงให้อยู่ในรูปแบบเรียบง่าย การสร้างศิลปะกึ่งนามธรรมนี้จะต้องมีจินตนาการในการสร้างสรรค์งานเพื่อให้ผลงานมีรูปแบบที่แตกต่าง น่าสนใจ ผลงานประติมากรรมที่ยกตัวอย่างมานี้เป็นการอธิบายให้เห็นภาพรวมของศิลปะกึ่งนามธรรมอย่างกว้าง ๆ จึงเป็นข้อสังเกตเบื้องต้นได้ว่ารูปทรงกึ่งนามธรรมสร้างขึ้นเองจากการประสานกันของทัศนธาตุ ได้แก่ เส้น น้ำหนักที่ว่าง และลักษณะพื้นผิว เพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกหรือความงามด้วยรูปทรงเองโดยไม่ต้องให้รู้ว่าเป็นตัวแทนของสิ่งใดในธรรมชาติ

จึงเป็นที่เข้าใจอย่างแน่ชัดว่าการสื่อสารผลงานประติมากรรมของกลุ่มศิลปะ
กึ่งนามธรรมนี้ได้ใช้ความสัมพันธ์ของรูปทรงของผลงานที่พ้องไปกับแนวความคิดหรือเนื้อหา
ที่เกิดขึ้นจากอารมณ์ความรู้สึกความคิด หรือจินตนาการของผู้สร้างสรรค์

นอกจากศิลปะกึ่งนามธรรมแล้ว ผู้วิจัยยังมีความสนใจในเรื่องหลักความคิดและ
การนำเสนอผลงานของศิลปะนามธรรม ศิลปะนามธรรมเป็นศิลปะที่แสดงถึงทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับ
จิตใจและแสดงความรู้สึกของมนุษย์ต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ได้เป็นการแสดงหรือพรรณนา
ถึงรูปลักษณ์ของวัตถุและเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากความเป็นจริง แต่เป็นการประกอบกันขึ้นจาก
รูปทรงและสี แสดงออกถึงจิตใจและความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ จะละทิ้งรูปวัตถุในธรรมชาติ
ออกไปโดยสิ้นเชิงหรืออาจจะสร้างรูปทรงขึ้นมาใหม่ด้วยความคิดของผู้สร้างสรรค์โดยไม่มี
กฎเกณฑ์ที่ตายตัวผลงานศิลปะนามธรรมจะสื่อสารให้ผู้ชมรับรู้ตามความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์
การแสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ในผลงานมาจากความรู้สึกโดยแท้ ซึ่งไม่มีการคำนึงถึง
ความถูกต้องตามสภาพความเป็นจริงแต่อย่างใด เช่น ผลงานประติมากรรมของอาจารย์เข็มรัตน์
กองสุข

อาจารย์เข็มรัตน์ กองสุข สร้างสรรค์ผลงานที่มีรูปแบบเฉพาะตนโดยการใช้เส้นขอบรอบ
นอกเหลี่ยมคมผสมกับการใช้กลุ่มก้อนมวลอันมีปริมาตรโค้งมนได้อย่างลงตัวด้วยการวิเคราะห์
รูปทรงโดยการตัด เหนือ เปิด ผ่าเผยให้เห็นปริมาตรซึ่งมีการเกาะเกี่ยวและทับซ้อนกันอยู่ภายในเพื่อ
ขับเน้นสภาวะการเกิดและพลังขับเคลื่อนแห่งชีวิต

ภาพที่ 3-5 “แม่ลูก” เทคนิคหล่อบรอนซ์ขนาด 50 x 70 x 140 เซนติเมตร ศิลปิน เข็มรัตน์ กองสุข

(www.bangkoksculpturecenter.org/th/collection_cate.php?q=4)

ผลงานประติมากรรม “แม่ลูก” เป็นผลงานประติมากรรมที่มีลักษณะของรูปทรงแบนนามธรรมอย่างเด่นชัด ซึ่งแสดงรูปทรงภายนอกภายในรูปทรงภายนอกห่อหุ้มรูปทรงภายใน เห็นได้ชัดว่าเส้นขอบสันของประติมากรรมชิ้นนี้จะมีลักษณะเป็นเหลี่ยมมุมที่เกิดจากระนาบที่ต่อกันของผลงาน และจะมีส่วนที่มีลักษณะโค้งมน รูปทรงภายนอกให้ความรู้สึกถึงการห่อหุ้ม ปกป้อง และอบอุ่นเปรียบเสมือนความเป็นแม่ ส่วนรูปทรงภายในหมายถึงลูก ซึ่งกำลังได้รับการปกป้องและดูแลจากผู้เป็นแม่

ด้วยลักษณะวิธีการนำเสนอแนวความคิดหรือเนื้อหาและวิธีการแสดงออกของผลงานประติมากรรมแบนนามธรรมนี้ จัดได้ว่าเป็นการแสดงออกทางความรู้สึกอย่างแก่นแท้ของผู้สร้างสรรค์เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงและสิ่งที่คุณสร้างสรรค์ต้องการแสดงออก รวมทั้งเป็นการผสานแนวความคิด ความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์และรูปแบบของผลงานอย่างเด่นชัด

นอกจากศิลปะกึ่งนามธรรมและศิลปะนามธรรมที่ผู้วิจัยสนใจในเรื่องที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีศิลปะอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจและนำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม “รื่นรมย์สำราญ” คือศิลปะลัทธิสัญลักษณ์นิยมซึ่งเป็นรูปแบบของศิลปะที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้หมายความแทนอีกสิ่งหนึ่งหรือแทนความคิดที่ผู้สร้างสรรค์ศิลปะต้องการแสดงออก โดยใช้สัญลักษณ์ที่นิยมและรับรู้กันอยู่เพื่อสื่อสารให้ผู้ชมเข้าใจง่าย ซึ่งนอกจากจะใช้สัญลักษณ์เพื่อการเข้าใจได้ง่ายแล้ว บางครั้งผู้สร้างสรรค์อาจต้องการสร้างสัญลักษณ์เฉพาะตัวขึ้นมา การตีความของผู้ชมหรือผู้เสพจึงไม่มีความจำเป็นต้องตรงกับผู้สร้างสรรค์ผลงานเสมอไป แต่จะมีอิสระในการตีความและเข้าใจตามประสบการณ์ที่ตนเองมี

ประติมากรรมสัญลักษณ์นิยมเป็นผลงานศิลปะ 3 มิติ แสดงผลงานเชิงสัญลักษณ์ที่สร้างจากแนวความคิดของผู้สร้างสรรค์ โดยทั่วไปแล้วจะเป็นงานประติมากรรมที่มีรูปทรงที่เป็นที่รู้จักดีในความหมายของสิ่งนั้น ๆ เช่น ผลงาน “สามสหาย” ของอิทธิ คงคากุล

ภาพที่ 3-6 “สามสหาย” เทคนิคสำริดขนาด 41 x 61 x 53 เซนติเมตร ศิลปินอิทธิ คงคากุล

(www.bangkoksculpturecenter.org/th/collection_cate.php?q=4)

ผลงานประติมากรรมชื่อ “สามสหาย” ศิลปินได้ใช้ตะปูเป็นสัญลักษณ์ของคนสามสหาย คือ คน 3 คน ส่วนปลายของตะปูที่เกี่ยวข้องกัน หมายถึง เพื่อนที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกัน มีความสัมพันธ์และความผูกพันกันมีลักษณะของการจัดวางรูปทรงโดยรวมเป็นรูปทรงสามเหลี่ยมที่เกิดจากเส้นเฉียง แต่จะมีการคดงอเกี่ยวกันเป็นจุดเด่นของผลงาน สัญลักษณ์ที่ศิลปินใช้เป็นตะปู ซึ่งเป็นวัสดุที่ใช้ยึดระหว่างวัสดุหนึ่งกับวัสดุหนึ่ง จัดได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของวัสดุที่มีความเข้าใจได้ง่ายในเรื่องของความหมายแต่ในขณะเดียวกันอาจมีความหมายที่แตกต่างสำหรับผู้ชมหรือผู้เสพที่มีประสบการณ์ตรงกับสิ่งนี้ด้วยความรู้สึกลักษณะอื่น

จากการผกผันกันระหว่างแนวความคิดกับรูปทรงของประติมากรรมสัญลักษณ์นิยมนั้น จึงเป็นที่เข้าใจอย่างแน่ชัดว่าการสื่อสารผลงานประติมากรรมของศิลปะกลุ่มนี้ได้ใช้ความสัมพันธ์ของรูปทรงของผลงานที่พ้องไปกับแนวความคิดหรือเนื้อหาที่เกิดขึ้นจากอารมณ์ความรู้สึกความคิดหรือจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ในรูปแบบของสัญลักษณ์ที่เข้าใจได้ง่ายถึงความหมายของรูปทรงนั้น ๆ นั่นเอง

ผลจากการวิเคราะห์ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลของศิลปะรูปแบบต่าง ๆ รวมไปถึงวิธีคิดและการแสดงออกที่น่าสนใจ และนำมาเป็นประโยชน์ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ซึ่งผู้วิจัยได้นำรูปแบบของศิลปินทั้ง 3 ท่าน มาผสมผสานในผลงานประติมากรรม “รื่นรมย์สำราญ” ซึ่งประกอบไปด้วย ศิลปะกึ่งนามธรรม ศิลปะนามธรรม และศิลปะสัญลักษณ์นิยม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแนวความคิดและผลงานประติมากรรมที่ต้องการแสดงออกเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ตรง

กับวัตถุประสงค์และมีความน่าสนใจ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ไปสร้างสรรค์ผลงานที่มีความสมบูรณ์ในขั้นต่อไปมากที่สุด

วิธีคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

วิธีคิดในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม เรื่อง รื่นรมย์สำราญ: การหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดวิธีคิดเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีวิธีคิดในการสร้างสรรค์ผลงานดังนี้

1. ปัญหาและการสร้างภาพลักษณ์ของสถานที่ติดตั้งผลงาน

ตำบลหาดเจ้าสำราญ ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ตั้งอยู่ฝั่งอ่าวไทย ซึ่งที่ผ่านมายังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวมากนักแต่ปัจจุบันตำบลหาดเจ้าสำราญมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่กำลังมีการพัฒนาทำให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่เลือกในวันพักผ่อนของคนในพื้นที่และนอกพื้นที่ผนวกกับความนิยมในการชมวาฬรูดำที่เป็นส่วนสำคัญในการดึงดูดและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับตำบลหาดเจ้าสำราญด้วยการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม เรื่อง รื่นรมย์สำราญ: การหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม เพื่อติดตั้งบริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ

2. ที่มาและแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กับสถานที่ติดตั้ง ด้วยการศึกษาค้นคว้า เช่น ประวัติความเป็นมา บริบทของพื้นที่ รวมทั้งปัญหาและการสร้างภาพลักษณ์ให้กับพื้นที่ติดตั้งผลงาน จนเกิดแนวความคิดรวบยอดในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม เรื่อง รื่นรมย์สำราญ: การหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

ประติมากรรมเรื่อง รื่นรมย์สำราญเป็นผลงานประติมากรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากชื่อของ “ตำบลหาดเจ้าสำราญ” โดยนำเสนอมุมมองและเรื่องราวความสุขที่เกิดขึ้นในพื้นที่เพื่อสร้างคุณภาพและความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรมเรื่อง “รื่นรมย์สำราญ” โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับความรื่นรมย์และความสุข ให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและชื่อของสถานที่หรือสถานที่ติดตั้งผลงาน เพื่อก่อให้เกิดการรับรู้ สัมผัสชื่นชมทางสุนทรียภาพแก่สาธารณะชน อีกทั้งผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมเรื่อง “รื่นรมย์สำราญ” จะสามารถสร้างจุดสนใจ และภาพลักษณ์ให้กับหาดเจ้าสำราญ โดยการนำเสนอรูปทรงที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวาฬรูดำ ซึ่งเป็นสัตว์ที่คนในท้องถิ่นให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และต้องการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

เนื่องจากวาปรรูด้้าได้เข้าอาศัยหาอาหารกินในพื้นที่ทะเลอ่าวไทย หาดเจ้าสำราญซึ่งเป็นชายหาดที่มีพื้นที่ราบเรียบยาวประมาณ 500 เมตร เหมาะกับการขึ้นลงเรือ จึงมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการเรือเพื่อนั่งออกไปดูวาปรรูด้้ากันอย่างมากมาย จึงเกิดเป็นอาชีพใหม่ให้กับชาวประมง และยังส่งผลให้เศรษฐกิจ พ่อค้า แม่ค้า มีรายได้มากขึ้น โดยการใช้เทคนิคและวิธีการเฉพาะตน ตลอดจนได้แนวคิดและแนวทางในการหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นคุณประโยชน์ต่อการศึกษาด้านศิลปกรรมและยังสามารถสนับสนุนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่สอดคล้องกับระเบียบวิธีการวิจัย

การหาจินตภาพสมมติ

การวิจัยสร้างสรรค์ รื่นรมย์สำราญ: การหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรมกับสถานที่ติดตั้งผลงาน ซึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ถึงบริบทของตำบลหาดเจ้าสำราญโดยเฉพาะบริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญรวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อนำมาเป็นประเด็นในการสร้างสรรค์ผลงานซึ่งมีความสัมพันธ์กับสถานที่ดังกล่าวโดยได้วิเคราะห์ รูปแบบ ความเหมาะสมและข้อดีข้อเสียของวัสดุและเทคนิคของการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม เพื่อให้ตรงกับแนวคิดเกี่ยวกับความรื่นรมย์และความสุข ที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้สัมผัสชื่นชมทางสุนทริยภาพแก่สาธารณชน และสามารถสร้างจุดสนใจ และภาพลักษณ์ให้กับหาดเจ้าสำราญ

การสร้างผลงานจากจินตภาพสมมติ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทดลองเทคนิควิธีการ องค์ประกอบทางศิลปะให้ผลงาน “รื่นรมย์สำราญ” ที่สร้างสรรค์สามารถสื่อออกมาตามแนวความคิดและมีความสัมพันธ์กับหาดเจ้าสำราญมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวาปรรูด้้าเพื่อทำการทดลอง โดยการสร้างโมเดลเพื่อวิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย ของผลงานประติมากรรม รื่นรมย์สำราญ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลที่มาของแรงบันดาลใจเรื่องรูปทรง

การสร้างผลงานประติมากรรม “รื่นรมย์สำราญ” ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการสร้างรูปทรง คือรูปทรงของวาปรรูด้้า ซึ่งผู้วิจัยได้หยิบยกรูปทรงวาปรรูด้้า ให้เป็นรูปทรงหลัก ผสมกับแนวความคิดและบริบทของพื้นที่ตำบลหาดเจ้าสำราญมาออกแบบผลงานประติมากรรมให้ออกมาในรูปทรงที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ในลักษณะของการเคลื่อนไหว อันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานและความสุข

รูปทรงของวาฬมีลักษณะหลายรูปแบบ ซึ่งเป็นความแตกต่างของท่าทาง เช่น ท่าทางขณะอ้าปากกินเหยื่อ ท่าทางขณะว่ายน้ำเป็นต้น ลักษณะภายนอกของปลาวาฬมีลำตัวเรียวยาว ผิวหนังเรียบ ครีบหลัง (Dorsal fin) มีขนาดเล็กอยู่ก่อนไปทางส่วนหาง มีซี่กรอง (Baleen plates) สำหรับกรองอาหารอยู่บนขากรรไกรบนใต้คางมีร่อง (Throat grooves หรือ ventral pleats) ร่องใต้คางนี้จะขยายออกในขณะที่กำลังกินอาหารเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการรับเหยื่อ ร่องใต้คางนี้จะยาวพาดไปจนถึงสะดือ (Navel) สะดือตั้งอยู่เกือบกึ่งกลางของความยาวลำตัว ครีบด้านข้างเรียกว่า Flipper ครีบหลัง แพนหางใหญ่ (Fluke) ส่วนตา (Eye) และหู (Ear) มีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับขนาดตัว หูอยู่หลังลูกตา หูเป็นช่องเล็ก ๆ ซึ่งบางครั้งสังเกตเห็นได้ยาก มีช่องหายใจ 2 ช่อง (Double blow holes) และมีสันที่หัว 3 สัน ส่วนหัวเรียกว่า Rostrum ขากรรไกรล่าง (Lower jaws) มีลักษณะโค้งและยาว

ภาพที่ 3-7 แรบบันดาลใจเรื่องรูปทรง (<http://topicstock.pantip.com/blueplanet/topicstock/2011/08/E10892157/E10892157.html>)

ภาพที่ 3-8 แร้งบันดาลใจเรื่องรูปทรง (<http://topicstock.pantip.com/blueplanet/topicstock/2011/08/E10892157/E10892157.html>)

ภาพที่ 3-9 แรบบันดาลใจเรื่องรูปทรง (www.chaoprayanews.com/2010/09/21)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงหยิบยกรูปทรงของวาฬบรูด้า มาสื่อแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์และความสุข รูปทรงดังกล่าวสร้างความสัมพันธ์กับแนวความคิดและบริบทของตำบลหาดเจ้าสำราญ ซึ่งเป็นชายฝั่งทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งการท่องเที่ยวและระบบนิเวศเมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลและที่มาของแรงบันดาลใจเรื่องรูปทรงแล้วผู้วิจัยจึงได้ทำการบันทึกเพื่อค้นหาและนำเสนอรูปทรงของวาฬบรูด้าดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3-10 ภาพปั้นสเก็ตจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่ 1

ผลงานจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่ 1

ในการสร้างสรรค์ผลงานจากจินตภาพสมมติชั้นที่ 1 ผู้วิจัยได้นำเอาแรงบันดาลใจจากท่าทางของวาฬมาสร้างสรรคเป็นงานประติมากรรมโดยผ่านการปั้นสเก็ตเพื่อดูเป็นแนวทางและต้นแบบก่อนจะนำมาขยายและสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคจริงซึ่งนอกจากได้ผลงานที่สร้างสำเร็จจากเทคนิคจริงแล้วผู้วิจัยได้นำผลงานที่ได้สร้างจากจินตภาพสมมติชั้นนี้มาวิเคราะห์หาข้อสรุปโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3-11 ผลงานจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่ 1

1. โครงสร้างของผลงาน

โครงสร้างของผลงาน หมายถึง ส่วนประกอบของผลงานทั้งหมดที่ประกอบกันเป็นผลงานที่สมบูรณ์อย่างมีเอกภาพ ได้แก่ รูปแบบและการจัดส่วนประกอบของผลงานที่ประกอบด้วย ความสมดุล ความกลมกลืน จังหวะลีลาและจุดสนใจ

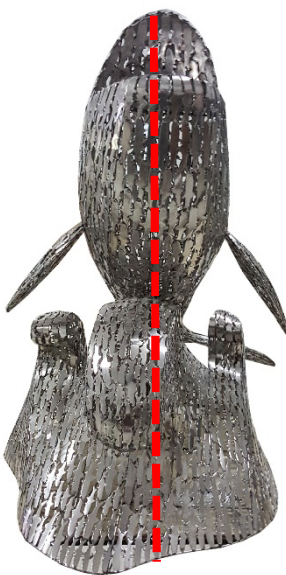
1.1 รูปแบบ รูปแบบของผลงานจากจินตภาพสมมติ เป็นการนำเสนอในลักษณะ ทำทางของวาฬรูปร่างตัวเดียว โดยคำนึงถึงความเหมือนจริงทางกายภาพ และให้ความสำคัญกับ รูปทรงที่มีจังหวะลีลา

ภาพที่ 3-12 รูปแบบของผลงานจากจินตภาพสมมติ

1.2 การจัดองค์ประกอบของผลงาน

ความสมดุล การจัดความสมดุลในผลงานจากจินตภาพสมมติชิ้นนี้ มีลักษณะการจัดความสมดุลแบบซ้ายขวาเท่ากัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกนิ่งอยู่กับที่และมั่นคงสง่างามน่าเกรงขาม

ภาพที่ 3-13 การจัดความสมดุลในผลงาน

ความกลมกลืน การจัดความกลมกลืนในผลงาน มีวิธีการจัดการดังนี้

- ความกลมกลืนของเส้น เส้นที่ปรากฏในผลงานจากจินตภาพสมมติชิ้นนี้ เป็นเส้นที่เกิดจากขอบของรูปทรง ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยเส้นโค้ง ทั้งเส้นที่โค้งมากและเส้นที่โค้งน้อย เส้นทั้งหมดประกอบกันเพื่อสื่อถึงการเคลื่อนไหวให้ความรู้สึกละเอียดอ่อนของรูปทรง

- ความกลมกลืนของรูปทรง รูปทรงของผลงานเป็นรูปทรงที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวาฬครุฑ ซึ่งมีลักษณะรูปทรงของผลงานแบบกึ่งเหมือนจริง เนื่องจากการตัดทอนรูปทรงในส่วนที่เป็นคลื่นน้ำ เพื่อให้ผลงานมีความกลมกลืนกัน

จังหวะลีลา จังหวะลีลาของผลงานเกิดจากรูปทรงวาฬครุฑและคลื่นน้ำโดยมีการจัดองค์ประกอบให้หัวของวาฬครุฑพุ่งขึ้นไปเพื่อจะมารับกลับคลื่นน้ำเพื่อที่จะทำให้อารมณ์ถึงการเคลื่อนไหว

จุดเด่นหรือจุดสนใจ จุดสนใจของผลงาน เกิดจากรูปทรงของผลงานทั้งหมด เนื่องจากรูปทรงของผลงานมีจุดสนใจในเรื่องของจังหวะลีลาขององค์ประกอบต่าง ๆ ผสานกันเป็นรูปทรงตามแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอ

สรุปการสร้างสรรค์ผลงานจากจินตภาพสมมติ ชิ้นที่ 1

การสร้างสรรค์ผลงานจากจินตภาพสมมติ ชิ้นที่ 1 เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทดลอง โดยการกำหนดให้เป็นเรื่องราวของท่าทางของวาฬครุฑสื่อด้วยรูปทรงที่ให้ความรู้สึกของความเคลื่อนไหวและมีชีวิต มาสร้างสรรค์เป็นผลงานประติมากรรมที่มีความสัมพันธ์กับ

สิ่งแวดล้อม และเป็นการหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม โดยมี เนื้อหาและเรื่องราวที่มีความสัมพันธ์กับสถานที่ ผสมกับผลงานประติมากรรมที่ให้คุณค่าและ สื่อแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ที่ก่อให้เกิดเป็นความสุข

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ประกอบไปด้วยการปั้นสเก็ตการขยายชิ้นงานด้วยวิธีการเชื่อมสแตนเลสซึ่งผลงานที่สร้างสรรค์ได้สร้างจากข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาและที่มาของ แรงบันดาลใจเรื่องรูปทรงซึ่งผู้วิจัยได้หยิบยกรูปทรงของวาฬรูปร่างผอมกับแนวความคิดและ บริบทของตำบลหาดเจ้าสำราญนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานประติมากรรมนำเสนอรูปทรงที่แสดง ถึงความเคลื่อนไหวที่แสดงถึงชีวิตอันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสุขซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ ได้ผลงานที่สามารถสื่อตรงกับแนวคิดได้บางส่วนแต่ยังไม่สื่อถึงความสุขอย่างเห็นได้ชัดเนื่องจาก มีวาฬรูปร่างมีตัวเดียวสามารถสื่อถึงความโดดเดี่ยวได้ผู้วิจัยจึงได้ทำการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาใหม่ ในชิ้นที่ 2

ภาพที่ 3-14 ปั้นสเก็ตจากจินตภาพสมมติ ชิ้นที่ 2

ผลงานจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่2

ในการสร้างสรรค์ผลงานจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่2 ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึง ข้อดี ข้อเสีย จาก ชั้นที่1 ซึ่งผลงานในชั้นที่2 ผู้วิจัยได้นำเอาแรงบันดาลใจจากท่าทางของวาฬรูปร่างโดยได้เพิ่มปลา ขึ้นมาอีก 1 ตัว เพื่อสื่อถึงความรักการมาเป็นคู่และเพื่อลดความโดดเดี่ยวจากการได้วิเคราะห์ผลงาน ชั้นที่1 โดยมีการสร้างโมเดล 3 มิติ แล้วจึงได้นำแบบจากโมเดล 3 มิติ มาสร้างเป็นผลงานต้นแบบ จนได้ผลงานที่เป็นชิ้นงานสำเร็จซึ่งนอกจากผลงานต้นแบบที่เป็นชิ้นงานสำเร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำ ผลงานที่ได้จากจินตภาพสมมติชิ้นนี้มาวิเคราะห์หาข้อสรุป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างของผลงาน

โครงสร้างของผลงาน หมายถึง ส่วนประกอบของผลงานทั้งหมดที่ประกอบกันเป็น ผลงานที่สมบูรณ์อย่างมีเอกภาพ ซึ่งได้แก่ รูปแบบและการจัดส่วนประกอบของผลงานที่ ประกอบด้วย ความสมดุล ความกลมกลืน จังหวะลีลาและจุดสนใจ

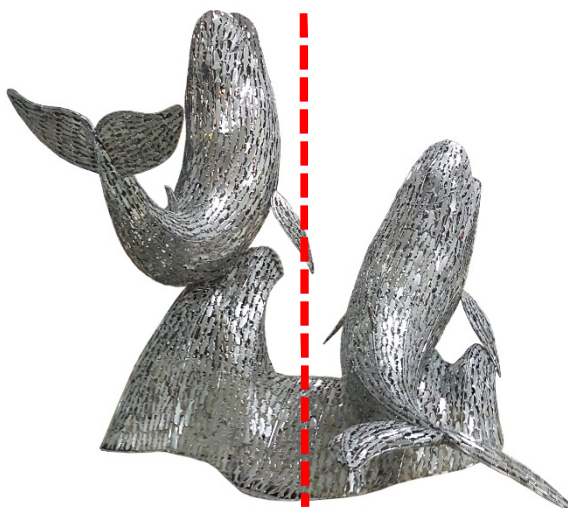
1.1 รูปแบบ รูปแบบของผลงานจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่2เป็นการนำเสนอใน ลักษณะท่าทางของวาฬรูปร่างคู่รัก โดยคำนึงถึงความเหมือนจริงทางกายภาพ และให้ความสำคัญกับ รูปทรงที่มีจังหวะลีลา

ภาพที่ 3-15 รูปแบบของผลงานจากจินตภาพสมมติ

1.2 การจัดองค์ประกอบของผลงาน

ความสมดุล การจัดความสมดุลในผลงานจากจินตภาพสมมติขึ้นนี้ มีลักษณะการจัดความสมดุลแบบซ้ายขวาไม่เหมือนกัน ทำให้เกิดความรู้สึกสบายแสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวและการมีชีวิต

ภาพที่ 3-16 การจัดความสมดุลในผลงาน

ความกลมกลืนการจัดความกลมกลืนในผลงาน มีวิธีการจัดการดังนี้

- ความกลมกลืนของเส้น เส้นที่ปรากฏในผลงานจากจินตภาพสมมติขึ้นนี้ เป็นเส้นที่เกิดจากขอบของรูปทรง ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยเส้นโค้ง ทั้งเส้นที่โค้งมากและเส้นที่โค้งน้อย เส้นทั้งหมดประกอบกันเพื่อสื่อถึงการเคลื่อนไหวให้ความรู้สึกละเอียดอ่อนของรูปทรง

- ความกลมกลืนของรูปทรง รูปทรงของผลงานเป็นรูปทรงที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวาฬครุฑ ซึ่งมีลักษณะรูปทรงของผลงานแบบกึ่งเหมือนจริง เนื่องจากการตัดทอนรูปทรงในส่วนที่เป็นคลื่นน้ำทะเล เพื่อให้ผลงานมีความกลมกลืนกัน

จังหวะลีลาจังหวะลีลาของผลงานเกิดจากการซ้ำกันขององค์ประกอบเป็นการซ้ำที่เป็นระเบียบของเส้นโค้ง ทับซ้อนกันเกิดเป็นรูปลักษณะท่าทางของวาฬครุฑซึ่งเกิดจากการเคลื่อนไหวต่อเนื่องกันของเส้น ลี รูปทรง หรือน้ำหนัก ทำให้รู้สึกถึงการเคลื่อนไหว

จุดเด่นหรือจุดสนใจ จุดสนใจของผลงาน เกิดจากรูปทรงของผลงานทั้งหมด เนื่องจากรูปทรงของผลงานมีจุดสนใจในเรื่องของจังหวะลีลาขององค์ประกอบต่าง ๆ ผสานกันเป็นรูปทรงตามแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอ

สรุปการสร้างสรรค์ผลงานจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่ 2

การสร้างสรรค์ผลงานจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่ 2 เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทดลองต่อจากชั้นที่ 1 โดยการกำหนดให้เป็นเรื่องราวของท่าทางของวาฬรูปร่างแต่เพิ่มจำนวนวาฬรูปร่างอีก 1 ตัว เพื่อต้องการสื่อถึงคู่รักและได้กำหนดท่าทางขึ้นมาใหม่เพื่อแสดงถึงความรักความสุขของคู่รัก และเพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของสิ่งมีชีวิตให้ได้มาเป็นผลงานประติมากรรมที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และเป็นการหาคุณภาพความหมายของระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม โดยมีเนื้อหาและเรื่องราวที่มีความสัมพันธ์กับสถานที่ ผสมกับผลงานประติมากรรมที่ให้คุณค่าและสื่อแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ที่ก่อให้เกิดเป็นความสุข

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานชั้นนี้ประกอบไปด้วย การปั้นสเก็ตการขยายชิ้นงานด้วยวิธีการเชื่อมสแตนเลสซึ่งผลงานที่สร้างสรรค์ได้สร้างจากข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาและที่มาของแรงบันดาลใจเรื่องรูปทรงซึ่งผู้วิจัยได้หยิบยกรูปทรงของวาฬรูปร่างผนวกกับแนวความคิดและบริบทของตำบลหาดเจ้าสำราญนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานประติมากรรมนำเสนอรูปทรงที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ในลักษณะของความรักและความเคลื่อนไหวที่แสดงถึงชีวิตอันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสุขแบบคู่รักซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานชั้นนี้ได้ผลงานที่สามารถสื่อตรงกับแนวคิดได้บางส่วนแต่ยังไม่สื่อถึงความสุขอย่างเห็นได้ชัดเนื่องจากมีวาฬรูปร่างมี 2 ตัว สื่อถึงความสุขแบบคู่รักยังไม่สื่อถึงความสุขแบบครอบครัวเหมือนความสุขของชุมชนและบริบทในพื้นที่ผู้วิจัยจึงได้ทำการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาใหม่ในชั้นที่ 3

ภาพที่ 3-17 ปั้นสเก็ตจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่3

ผลงานจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่3

ในการสร้างสรรค์ผลงานจากจินตภาพสมมติ ชั้นที่3 ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึง ข้อดี ข้อเสีย จาก ชั้นที่1 และชั้นที่2 ผู้วิจัยได้นำเอาแรงบันดาลใจจากท่าทางของวาฬรูปร่างโดยได้เพิ่มปลาขึ้นมาอีก 1 ตัว เป็น 3 ตัว เพื่อสื่อท่าทางถึงความรักความอบอุ่นแบบครอบครัวซึ่งเป็นลักษณะของการอยู่ร่วมกันของชุมชนในพื้นที่หาดเจ้าสำราญซึ่งอยู่และปกครองกันแบบครอบครัวจากข้อมูลที่ได้ศึกษา และวิเคราะห์สกัดสังเคราะห์ถึงข้อมูลจากบริบทของพื้นที่แล้วผู้วิจัยสร้างสรรค์จึงได้ทำการขยายผลงานชิ้นที่จะติดตั้งจริงต่อไป

บทที่ 4

การวิเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงาน

การวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง “เรียนรู้สำราญ: การหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม” เป็นวิจัยสร้างสรรค์ซึ่งมีการดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานและการติดตั้งผลงาน ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

การสร้างสรรค์ผลงาน

การสร้างสรรค์ผลงานชิ้นขยายนี้ ผู้วิจัยสร้างสรรค์ได้ทำการปั้นสเก็ต 3 มิติ จำนวน 3 ชิ้น เพื่อจัดองค์ประกอบและหาความสมบูรณ์ของชิ้นผลงานก่อนทำการขยายผลงานดังต่อไปนี้

1. การขึ้นโครงสร้าง

เป็นการนำสแตนเลสเส้นกลมขนาด 1.5 หุน มาตัดและเชื่อมต่อกันเป็นรูปทรงวงพบบรู๋ตามต้นแบบ 3 มิติ

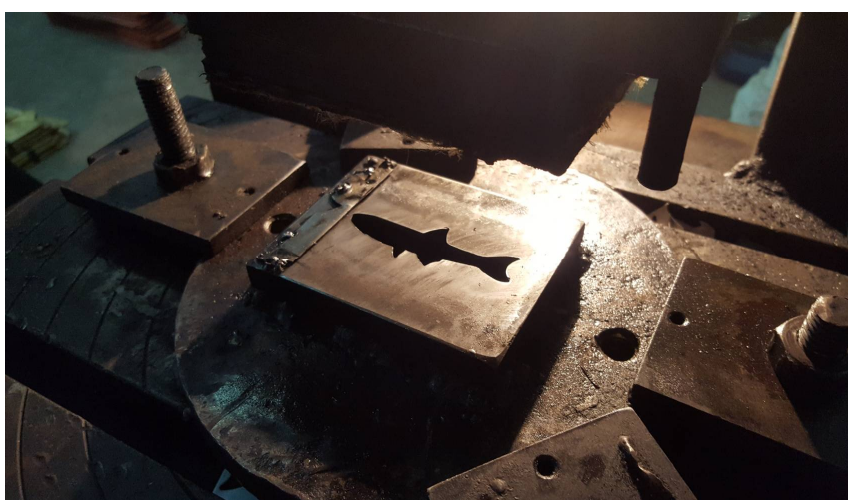
ภาพที่ 4-1 สแตนเลสเส้นกลมขนาด 1.5 หุน

ภาพที่ 4-2 ผลงานที่ตัดจากสแตนเลสเส้นกลม

2. การตัดตัวปลา

เป็นการนำสแตนเลสที่มีความหนาขนาด 1 มิลลิเมตร มาตัดเป็นรูปปลากระดก โดยการเริ่มจากการทำพิมพ์ตัดและใช้สแตนเลสแผ่นที่ได้เตรียมไว้ นำมาตัดให้เป็นรูปปลาตามขนาดต่าง ๆ

ภาพที่ 4-3 พิมพ์ตัด

ภาพที่ 4-4 พิมพ์ตัดยึดกับแท่นเครื่องตัด

ภาพที่ 4-5 ชิ้นงานสแตนเลสแผ่นที่ตัด

3. การเชื่อมตัวปลาตามรูปทรง

เป็นการนำสแตนเลสรูปปลาจะดักมาเชื่อมต่อกันบนรูปทรงของโครงสร้างผลงานด้วยวิธีการเชื่อมแบบอาร์กอน

ภาพที่ 4-6 ขั้นตอนการเชื่อมอาร์กอน

4. การเชื่อมประกอบตัวปลา

หลังจากการได้ทำการเชื่อมตัวปลาจะตกเป็นรูปทรงวาพบรูดำตามรูปทรงท่าทางและขนาดต่าง ๆ จึงได้ทำการเชื่อมประกอบกับฐานงาน ซึ่งฐานงานใช้สแตนเลสกล่องขนาด 1 นิ้ว เชื่อมเป็นโครงสร้างเพื่อรองรับน้ำหนักชิ้นงาน

ภาพที่ 4-7 ผลงานสแตนเลสที่เชื่อมสำเร็จ

ภาพที่ 4-8 ชิ้นผลงานสแตนเลสที่เชื่อมสำเร็จกำลังเตรียมประกอบยึดกับฐาน

ภาพที่ 4-9 ชิ้นผลงานสแตนเลสที่เชื่อมสำเร็จกำลังเตรียมประกอบยึดกับฐาน

5. การเชื่อมรูปทรงคลื่นน้ำ

หลังจากการได้ทำการประกอบวาพบรูดำเข้ากับฐานงาน ได้ตัดรูปทรงคลื่นน้ำตามแบบ 3 มิติ และทำการเชื่อมด้วยปลากะตักปิดให้เต็มพื้นที่ที่ได้ทำงานขึ้นรูปทรงไว้

ภาพที่ 4-10 การตัดรูปทรงคลื่อน้ำเข้ากับชิ้นงาน

6. การทำความสะอาดผลงาน

การทำความสะอาด เป็นการทำให้หลังจากได้มีการเชื่อมปลากะตักเป็นรูปทรงเสร็จสิ้นแล้ว โดยการนำแปรงมาเช็ดล้างด้วยน้ำยาละลายรอยเชื่อมสแตนเลส เพื่อให้จุดที่มีรอยเชื่อมสะอาดมากขึ้น ก่อนทำการขัด

ภาพที่ 4-11 ขั้นตอนการทำความสะอาดผลงาน

7. การขัดด้วยผ้ายีน

เป็นการนำเครื่องเจียรไฟฟ้า (ลูกหมู) มาใส่ผ้ายีนแล้วทำการขัด โดยใช้ไขปลาваฟเป็น น้ำยาขัดเพื่อให้เกิดความเงา ก่อนที่จะได้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 4-12 ขั้นตอนการขัดผลงาน

ภาพที่ 4-13 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

หลังจากที่ทำการจัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ เพื่อเตรียมการเคลื่อนย้ายไปติดตั้งกับสถานที่จริงต่อไป

การติดตั้งผลงาน

การติดตั้งผลงานผู้วิจัยสร้างสรรค์ได้ทำการลงพื้นที่เพื่อสำรวจ ณ วงเวียนบริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี เพื่อทำการวิเคราะห์สภาพพื้นที่และบริบทต่าง ๆ ก่อนที่จะทำการติดตั้งผลงาน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สำรวจการสร้างฐานวางชิ้นผลงานบริเวณวงเวียน

วงเวียนบริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ สร้างโดยมูลนิธิถนนปลอดภัย มูลนิธิไทยโรดส์ กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท ได้ร่วมมือกับสำนักงานเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี โดยมูลนิธิถนนปลอดภัย ได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมงานทางด้านความปลอดภัยทางถนนในประเทศไทย

ภาพที่ 4-14 วงเวียนบริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญก่อนสร้างฐานวางผลงาน

ภาพที่ 4-15 การก่อสร้างฐานวางผลงาน

จากการที่ผู้วิจัยได้ลงสำรวจพื้นที่ ได้พบปัญหาเกี่ยวกับป้ายสัญญาณจราจรที่ติดอยู่บริเวณรอบฐานที่จะทำการติดตั้งผลงาน เนื่องจากจะทำให้บดบังและไม่ก่อให้เกิดสุนทรียภาพต่อการมองเห็นถึงความงามของผลงาน เพราะฐานมีส่วนสำคัญต่อผลงานมาก ผู้วิจัยจึงได้ทำ

การปรึกษาหารือกับตัวแทนของพื้นที่ และผู้ที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในส่วนนี้ ซึ่งได้อธิบายและพูดคุยถึงการติดป้ายสัญญาณจราจร ซึ่งตามหลักกฎจราจรการติดป้ายควรติดก่อนถึงจุดที่จะต้องการบอก เพื่อที่จะให้ผู้ขับขี่ได้ใช้ความระมัดระวังในการสัญจรผ่านไปมาได้ และผลงานจะเป็นสัญลักษณ์ให้กับพื้นที่ควรให้ความสำคัญกับการจัดวางและใช้หลักของการจัดองค์ประกอบทางศิลปะด้วยเพื่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมด้วย จึงได้ตกลงให้มีการรื้อถอนหลังจากได้ทำการติดตั้งผลงานเสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 4-16 วงเวียนบริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ

2. การเคลื่อนย้ายผลงานและการติดตั้ง

การเคลื่อนย้าย ได้ใช้รถ 6 ล้อ ที่มีเครนยก เพื่อที่จะใช้ทำการยก ใสบนรถลากที่ได้ทำการเตรียมไว้ แล้วรัดด้วยเชือกไม่ให้ดินไม่ให้ชิ้นงานขยับ แล้วเคลื่อนย้ายไปพื้นที่ติดตั้งผลงาน

ภาพที่ 4-17 ขั้นตอนการเคลื่อนย้าย

หลังจากรถมาถึงพื้นที่ติดตั้งผลงานหน้าวงเวียน จึงได้ขับรถเข้าเทียบกับวงเวียนแล้วใช้เครนยกผลงานจากรถลากขึ้นวางบนฐานของผลงาน แล้วทำการจัดวางตามทิศทางที่ต้องการ หลังจากนั้นได้ทำการยึดน๊อตระหว่างชิ้นงานกับฐานของผลงานที่ได้เตรียมไว้ เพื่อป้องกันการขยับเขยื้อนจากรถที่วิ่งผ่านไปมา เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายกับผู้ใช้งานที่ถนน

ภาพที่ 4-18 ขั้นตอนการติดตั้งผลงาน

ภาพที่ 4-19 ผลงานติดตั้งเสร็จสมบูรณ์

การวิเคราะห์คุณค่าของผลงานในด้านทัศนศิลป์

การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างของผลงานหรือ ส่วนประกอบของผลงานที่ประกอบกันเป็นผลงานที่มีความสมบูรณ์อย่างมีเอกภาพ ได้แก่ รูปแบบ และการจัดส่วนประกอบของผลงานที่ประกอบด้วย ความสมดุล ความกลมกลืน ความแตกต่าง และ จุดสนใจ ซึ่งการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์นี้ จะวิเคราะห์ผลงานในด้านด้านทัศนศิลป์ โดยมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบ และเทคนิคของผลงาน

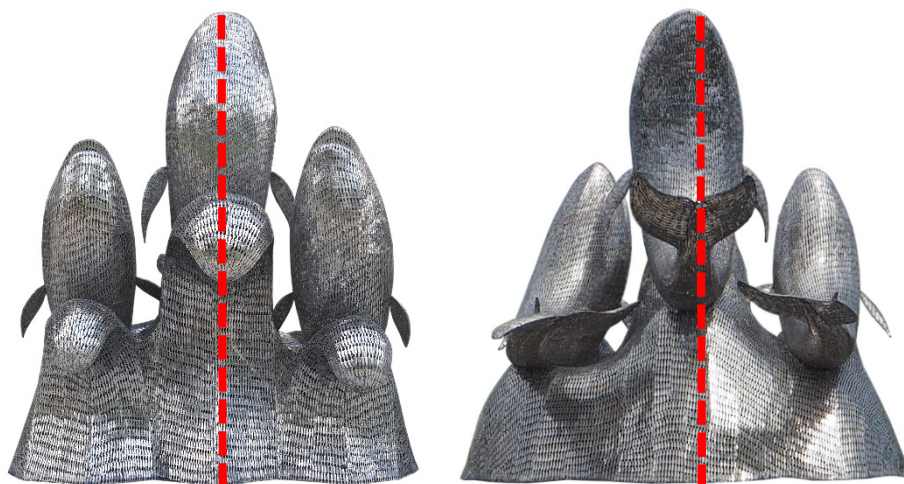
รูปแบบของผลงานประติมากรรมชิ้นนี้ เป็นการนำเสนอรูปแบบตัดทอน (Distortion) รายละเอียดของรูปทรง หรือแบบศิลปะกึ่งนามธรรม เป็นการถ่ายทอดรูปทรงที่บิดเบนไปจาก รูปธรรมหรือแบบเหมือนจริง ด้วยการตัดทอนรูปทรงจากของจริงให้เรียบง่ายโดยไม่ให้ความสำคัญ กับรายละเอียดความสมจริง แต่จะให้ความสำคัญกับรูปทรง เส้น และขนาด ที่ได้รับแรงบันดาลใจ จากสิ่งมีชีวิตและธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ รูปทรงของวาฬครุฑและคลื่นน้ำ โดยมีการนำเสนอเนื้อหา เกี่ยวกับครอบครัว พ่อ แม่ ลูก กำลังเรีงร่าเล่นคลื่นน้ำอย่างมีความสุข สอดคล้องกับชื่อของสถานที่ ดัดตั้ง เทคนิคที่ใช้เป็นการเชื่อมสแตนเลสมีความแข็งแรงเหมาะกับการติดตั้งบริเวณกลางแจ้ง

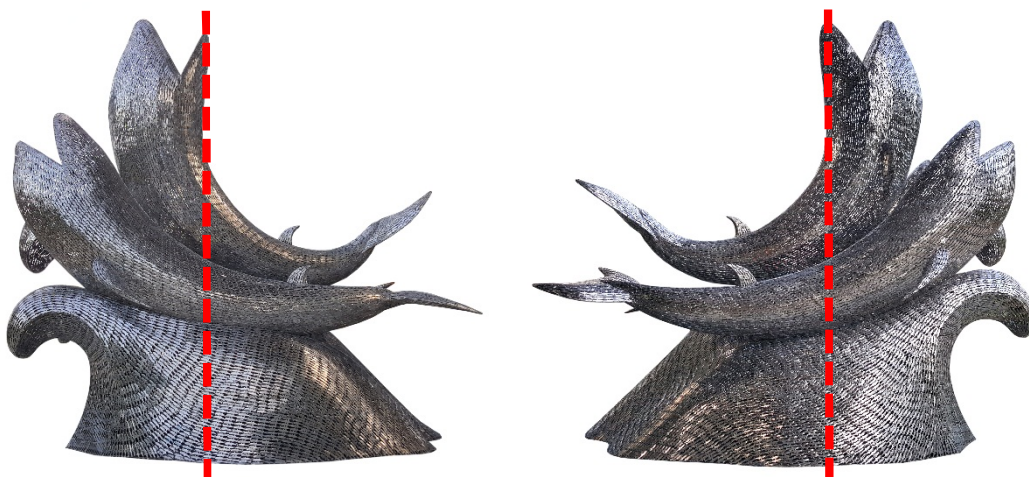
ภาพที่ 4-20 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

2. วิเคราะห์หลักการจัดองค์ประกอบของผลงานสร้างสรรค์

2.1 ความสมดุล การจัดความสมดุลในผลงานชิ้นนี้ มีลักษณะการจัดความสมดุลทั้ง 2 แบบ คือแบบซ้ายขวาเท่ากันและแบบซ้ายขวาไม่เท่ากัน ซึ่งแบบซ้ายขวาเท่ากันมี 2 ด้าน คือด้านหน้า กับด้านหลัง ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกนิ่งอยู่กับที่ และมั่นคง สง่างามน่าเกรงขาม

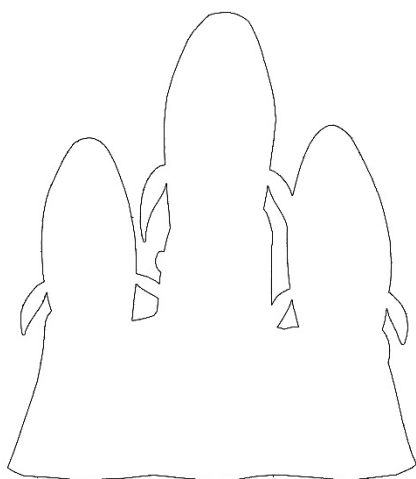
ภาพที่ 4-21 การจัดความสมดุลแบบซ้ายขวาเท่ากันในผลงาน

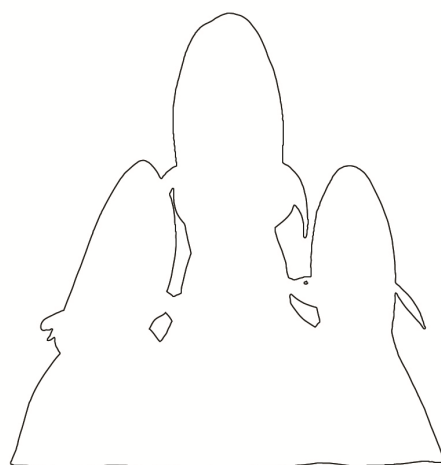
ภาพที่ 4-22 การจัดความสมดุลแบบซ้ายขวาไม่เท่ากันในผลงาน

2.2 การจัดความกลมกลืนในผลงาน มีวิธีการจัดการดังนี้

2.2.1 ความกลมกลืนของเส้นเส้นที่ปรากฏให้เห็นในผลงานประติมากรรมชิ้นนี้ ในแต่ละมุมมองคือ เส้นที่เกิดจากขอบของรูปทรง ส่วนใหญ่ประกอบด้วยเส้นโค้ง ทั้งโค้งมากและโค้งน้อย เส้นทั้งหมดประกอบกันเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหวแบบธรรมชาติ ความสุข ความสนุกสนานและการเจริญเติบโตไปสู่ความอุดมสมบูรณ์

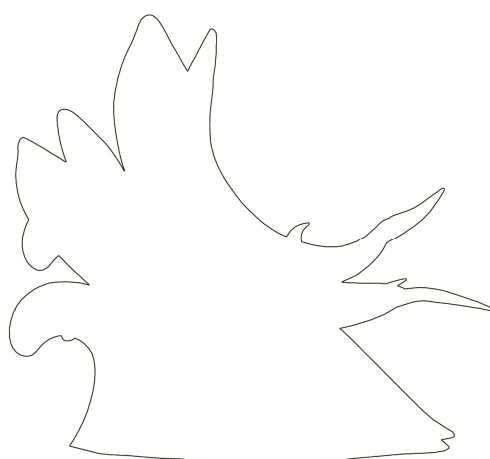
ด้านหน้า

ด้านหลัง

ด้านขวา

ด้านซ้าย

ภาพที่ 4-23 ความกลมกลืนของเส้นที่เกิดจากขอบของรูปทรง

2.2.2 ความกลมกลืนของรูปทรง รูปทรงของผลงานประติมากรรม ประกอบด้วย รูปทรงที่มีขนาดใหญ่คือรูปทรงวาฬรูปดำที่มีรูปทรงขนาดเท่า ๆ กันเล็กใหญ่ไม่แตกต่างกันมาก และรูปทรงขนาดเล็ก ได้แก่ รูปทรงของปลาคลิ่นน้ำ ลักษณะของรูปทรงมีความกลมกลืนกันด้วย ขนาดของรูปทรงที่มีการขยายให้ยาวหรือใหญ่ขึ้น มีการลดขนาดคลิ่นน้ำให้เล็กหรือสั้นลงและ ลักษณะของคลิ่นน้ำที่ค่อย ๆ ลดและเพิ่ม ทำให้รูปทรงมีการลดหรือเพิ่มในลักษณะของความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ทำให้รูปทรงของผลงานทั้งหมดมีความกลมกลืนกัน

2.2.3 ความกลมกลืนของพื้นผิว พื้นผิวของผลงานประติมากรรม มีลักษณะเป็น พื้นผิวขรุขระที่เกิดจากการใช้สแตนเลสแผ่นที่ตัดเป็นรูปตัวปลาจะดักเชื่อมต่อกันทั้งหมด ทำให้มีความกลมกลืนกัน

2.3 จังหวะลีลา จังหวะลีลาของผลงาน เกิดจากการซ้ำกันขององค์ประกอบ เป็นการซ้ำที่เป็นระเบียบของเส้นโค้ง ทับซ้อนกันเกิดเป็นรูปลักษณะท่าทางของวาฬรูปดำ และคลิ่นน้ำ ซึ่งเกิดจากการเคลื่อนไหวต่อเนื่องกันของเส้น สี รูปทรง หรือน้ำหนัก ทำให้รู้สึกถึงการเคลื่อนไหว

2.4 จุดเด่นหรือจุดสนใจจุดสนใจของผลงาน เกิดจากรูปทรงของผลงานทั้งหมด เนื่องจากรูปทรงของผลงานมีจุดสนใจในเรื่องของจังหวะลีลาขององค์ประกอบต่าง ๆ ผสานกันเป็น รูปทรงตามแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอ

สรุปการสร้างสรรค์ผลงาน

การสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจริง โดยการกำหนดให้เป็น เรื่องราวท่าทางของวาฬรูปดำเริงร่าเล่นคลิ่นน้ำกันระหว่างพ่อ แม่ ลูก สื่อด้วยรูปทรงที่ทำให้ ความรู้สึกถึงความเคลื่อนไหวมีชีวิตและมีความสุข ซึ่งผลงานประติมากรรมที่สร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและเป็นการหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับ สิ่งแวดล้อม โดยมีเนื้อหาและเรื่องราวที่มีความสัมพันธ์กับสถานที่ ผนวกกับผลงานประติมากรรม ที่ให้คุณค่าและสื่อแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ที่ก่อให้เกิดเป็นความสุขของคนในพื้นที่

โดยวิธีการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ได้จากการศึกษาข้อมูลที่มาของแรงบันดาลใจเรื่อง รูปทรงซึ่งผู้วิจัยสร้างสรรค์ได้หยิบยกรูปทรงของวาฬรูปดำ ผนวกกับแนวความคิดและบริบทของ ตำบลหาดเจ้าสำราญมาออกแบบเป็นผลงานประติมากรรมให้ออกมาในรูปทรงที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ในลักษณะของการเคลื่อนไหวที่แสดงถึงชีวิตอันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสุข ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ได้ผลงานที่สามารถสื่อตรงกับแนวคิดแล้ว รวมถึงรูปทรงของวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานที่ผสมผสานระหว่างรูปปลาจะดักตัวเล็ก ๆ เชื่อมรวมตัวกันก่อให้เกิดเป็น รูปทรงวาฬรูปดำ เป็นการผสมผสานสื่อถึงการอยู่ร่วมกัน รวมถึงเทคนิคที่ใช้เป็นการเชื่อม สแตนเลสมีความแข็งแรงเหมาะกับการติดตั้งบริเวณกลางแจ้ง และใกล้ทะเล เพราะสถานที่ใกล้

ทะเลจะมีกรดเกลือในอากาศสามารถทำให้ผลงานเสียหายได้ถ้าวัสดุที่ใช้เป็นเหล็ก การใช้สแตนเลสจึงไม่มีผลต่อความเสียหายของผลงาน

การวิเคราะห์องค์ประกอบในงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม “รื่นรมย์สำราญ” เพื่อติดตั้ง ณ วังเวียนบริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยสร้างสรรค์ได้คำนึงถึงข้อมูล และบริบทต่าง ๆ ของพื้นที่ รวมถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ และได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนธาตุของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

การวิจัยสร้างสรรค์นี้เป็นการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเพื่อติดตั้งผลงานจริง โดยกำหนดสถานที่ติดตั้งผลงานคือ วังเวียนบริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ โดยมีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวคิดของผลงานประติมากรรม

การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม “รื่นรมย์สำราญ” ผู้วิจัยสร้างสรรค์ได้หยิบยก รูปทรงวาฬรูปดำ ให้เป็นรูปทรงหลัก ผสมกับแนวความคิดและบริบทของพื้นที่ตำบลหาดเจ้าสำราญมาออกแบบผลงานประติมากรรมให้ออกมาในรูปทรงที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ ในลักษณะของการเคลื่อนไหว อันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานและความสุข

ด้วยเหตุนี้วาฬรูปดำจึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนมากขึ้น เนื่องจากมีการพานักท่องเที่ยวไปชมวาฬรูปดำเพราะนักท่องเที่ยวให้ความสนใจกับวาฬรูปดำมาก จึงทำให้คนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้น จนทำให้เกิดความประทับใจกับนักท่องเที่ยวและความสุขของคนในพื้นที่ตำบลหาดเจ้าสำราญ

ภาพที่ 4-24 ผลงานติดตั้งเสร็จสมบูรณ์

สภาพแวดล้อมของสถานที่ติดตั้งผลงาน

วงเวียนบริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ ก่อสร้างขึ้นโดยมูลนิธิถนนปลอดภัย มูลนิธิไทยโรดส์ กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท ได้ร่วมมือกับสำนักงานเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี โดยมูลนิธิถนนปลอดภัย ได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมงานทางด้านความปลอดภัยทางถนนในประเทศไทย ด้วยวิธีการปรับปรุงและแก้ไขจุดเสี่ยงอันตรายที่มีสถิติการเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้งโดยใช้มาตรการทางด้านวิศวกรรมจราจร จึงได้สนับสนุนให้มีการก่อสร้างวงเวียนบริเวณทางแยกในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรีขึ้นเพื่อช่วย

ลดการเกิดอุบัติเหตุที่สร้างความสูญเสียให้แก่ประชาชนได้ โดยเป็นเส้นทางแยกที่มุ่งหน้าไป
หาดเจ้าสำราญ แหลมผักเบี้ย ชะอำ และอำเภอเมืองเพชรบุรี

สภาพพื้นที่บริเวณวงเวียนเป็นที่โปร่งโล่ง มีลักษณะถนนเป็นเส้นทางตรงตัดกัน
2 เส้นทาง มีวงเวียนขนาดที่ไม่ใหญ่มากจึงมีป้ายสัญญาณจราจรบอกในวงเวียน เพื่อให้ผู้ใช้
ท้องถนนมองเห็นได้

ภาพที่ 4-25 วงเวียนช่วงยังไม่ได้ติดตั้งผลงาน

สรุปการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของ
ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันทั้งด้านเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับ “ความสุข”
ที่มีความหมายตรงกับชื่อสถานที่ติดตั้งผลงานคือ หาดเจ้าสำราญ ซึ่งชื่อได้ตั้งขึ้นจากความสุข
รวมถึงเทคนิควิธีการมีความสัมพันธ์กัน ทั้งวัสดุชิ้นเล็กที่เป็นรูปทรงπλακαตั้งเชื่อมต่อกันเป็นรูป
วาวพบรูดำ แล้ววัสดุเป็นสแตนเลสสามารถทนต่อการถูกรวดทางอากาศกัดกร่อนได้ เพราะบริเวณ
ที่ติดตั้งผลงานอยู่ใกล้กับทะเลจึงสามารถถูกกัดกร่อนได้ และรูปทรงที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์
ในลักษณะของการเคลื่อนไหวอันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานและความสุข

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนธาตุของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนธาตุของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม
เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนธาตุซึ่งประกอบไปด้วย เส้น สี รูปทรง และพื้นผิวของ
ผลงานประติมากรรมกับสภาพแวดล้อมที่ติดตั้งผลงาน

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างเส้นกับสภาพแวดล้อมที่ติดตั้งผลงาน

เส้นที่ปรากฏในผลงานประติมากรรมชิ้นนี้คือ เส้นที่เกิดจากขอบของรูปทรง
ส่วนใหญ่ประกอบด้วยเส้นโค้ง ทั้งโค้งมากและโค้งน้อย เส้นทั้งหมดประกอบกันเพื่อถ่ายทอด

ความรู้ถึงการเคลื่อนไหวแบบธรรมชาติ ความสุขความสนุกสนานและการเจริญเติบโตไปสู่ความอุดมสมบูรณ์การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผลงานกับสภาพแวดล้อมด้วยการใช้เส้นเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดความสัมพันธ์ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดและมีความสัมพันธ์กับบริเวณที่ตั้งผลงาน เส้นโค้งต่าง ๆ ของผลงานที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ที่เป็นแนวราบ (เส้นแนวนอน) จะช่วยสร้างความโดดเด่นให้ผลงาน การขนานกันระหว่างเส้นโค้งของฐานวางงานและวงเวียนสร้างความกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้ไม่มีความขัดแย้งกันมากนัก แต่จะมีเส้นตรงแนวตั้งของฐานวางงานที่มีความขัดแย้งกับเส้นโค้งที่ทำให้ผลงานมีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสีกับสภาพแวดล้อมที่ติดตั้งผลงาน

สีที่ปรากฏในผลงานประติมากรรมชิ้นนี้คือสีบรอนซ์เงินที่เกิดจากวัสดุที่เป็นสเตนเลสซึ่งเป็นวัสดุที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เนื่องจากมีความเหมาะสมกับการติดตั้งบริเวณที่กลางแจ้งและใกล้ทะเล ผลงานประติมากรรมจะมีความโดดเด่นด้วยเส้นและรูปทรงอย่างเด่นชัด สีของผลงานมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมที่เป็นที่โล่งแจ้ง ความชัดเจนของสีของผลงานประติมากรรมขึ้นอยู่กับระยะเวลาของวัน ในเวลากลางคืนผลงานจะมีความโดดเด่นด้วยสีของไฟตกแต่งที่กระทบตัวงานทำให้ผลงานประติมากรรมมีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงกับสภาพแวดล้อมที่ติดตั้งผลงาน

รูปทรงของผลงานประติมากรรมชิ้นนี้ ประกอบด้วยรูปทรงที่มีขนาดใหญ่คือรูปทรงวาวพรูดาที่มีรูปทรงขนาดเท่า ๆ กันเล็กใหญ่ไม่แตกต่างกันมาก และรูปทรงขนาดเล็ก ได้แก่ รูปทรงของปลายคลื่นน้ำ ลักษณะของรูปทรงมีความกลมกลืนกันด้วยขนาดของรูปทรงที่มีการขยายให้ยาวหรือใหญ่ขึ้น มีการลดขนาดคลื่นน้ำให้เล็กหรือสั้นลงและลักษณะของคลื่นน้ำที่ค่อย ๆ ลดและเพิ่ม ทำให้รูปทรงมีการลดหรือเพิ่มในลักษณะของความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ทำให้รูปทรงของผลงานทั้งหมดมีความกลมกลืนกันรูปทรงของผลงานที่มีขนาดแตกต่างกันประกอบกันเป็นรูปทรงที่มีขนาดใหญ่ เป็นการกำหนดเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรมกับสภาพแวดล้อม เนื่องจากบริเวณที่ตั้งผลงานเป็นวงเวียนกลางถนนซึ่งเป็นที่โล่งแจ้ง และจากการวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวของบริเวณนี้ ทำให้ต้องการผลงานประติมากรรมที่มีขนาดใหญ่เพื่อช่วยในการมองเห็นในระยะไกลและทำให้คนใช้รถใช้ถนนชะลอความเร็วที่มีผลในการลดอุบัติเหตุในบริเวณนี้ได้

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นผิวกับสภาพแวดล้อมที่ติดตั้งผลงาน

พื้นผิวของผลงานประติมากรรมชิ้นนี้ มีลักษณะเป็นพื้นผิวขรุขระที่เกิดจากการใช้สเตนเลสแผ่นที่ตัดเป็นรูปตัวปลากระดักเชื่อมต่อกันทั้งหมด พื้นผิวที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นการกำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของผลงานประติมากรรมและความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อม

ที่ติดตั้งผลงาน พื้นผิวขรุขระของสแตนเลสเมื่อมองเห็นในกลางวันจะช่วยลดการสะท้อนของแสง และทำให้ผลงานประติมากรรมมีความโดดเด่น นอกจากนี้มีการใช้ไฟตกแต่งในเวลากลางคืน เพื่อให้เห็นผลงานประติมากรรมชัดขึ้น ซึ่งเป็นการเสริมสร้างสุนทรียภาพในสิ่งแวดล้อม อีกทั้งมีผลให้สามารถช่วยแก้ไขปัญหาในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวได้

ภาพที่ 4-26 ผลงานติดตั้งเสร็จสมบูรณ์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยสร้างสรรค์และข้อเสนอแนะ

การวิจัยสร้างสรรค์นี้เป็นการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตำบลหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งในการศึกษาพบว่า การสร้างสรรค์ผลงานให้เข้ากับพื้นที่นั้น จะสร้างสรรค์ผลงานตามจินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึกของส่วนตัวไม่ได้ เพราะจะทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด และความรู้สึกของในพื้นที่ได้ หรืออาจส่งผลถึงการต่อต้านให้หรือถอน ทั้งนี้ควรคำนึงถึงความสัมพันธ์ของพื้นที่ เนื้อหาและเรื่องราว และความพึงพอใจต่อชุมชนในพื้นที่ ซึ่งจะทำให้ส่งผลไปถึงอารมณ์ความรู้สึกที่จะเกิดเป็นความสุขตามชื่อของพื้นที่นี้ และเกิดคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม จากประเด็นดังกล่าวการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม “рінรมย์สำราญ” พบว่า สามารถส่งเสริมภูมิทัศน์ และสร้างภาพลักษณ์ให้กับพื้นที่ได้ และทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมและเห็นคุณค่าของผลงานศิลปะที่มีต่อสังคม สามารถรับรู้ความงามหรือความสุนทรีย์ต่องานศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นเฉพาะพื้นที่ โครงการวิจัยเรื่อง рінรมย์สำราญ: การหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมจะมีประโยชน์และสามารถเป็นแนวทางสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแก่ผู้ที่สนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมได้

สรุปผลการวิจัยสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ สาระสำคัญของการสร้างคุณภาพและความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรมเรื่อง “рінรมย์สำราญ” โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับความрінรมย์และความสุข
2. เพื่อนำข้อมูลที่ศึกษาวิจัยมาพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเรื่อง “рінรมย์สำราญ” โดยมีความสัมพันธ์กับบริบทของพื้นที่ตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ในรูปแบบของผู้วิจัย
3. เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านวิจัยสร้างสรรค์ และส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในธรรมชาติที่สะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติของจังหวัดเพชรบุรี ในอีกรูปแบบหนึ่งอย่างมีคุณค่า

แนวคิดของผลงานประติมากรรม

การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม “รื่นรมย์สำราญ” ผู้วิจัยสร้างสรรค์ได้หยิบยก รูปทรงวาฬรูปร่างให้เป็นรูปทรงหลัก ผนวกกับแนวความคิดและบริบทของพื้นที่ตำบล หาดเจ้าสำราญมาออกแบบผลงานประติมากรรมให้ออกมาในรูปทรงที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ ในลักษณะของการเคลื่อนไหว อันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานและความสุข

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการสร้างงานประติมากรรมในรูปแบบของวาฬรูปร่างที่มี ส่วนสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนมากขึ้น เป็นส่วนช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวเนื่องจากการพานักท่องเที่ยวไปชมวาฬรูปร่าง จึงทำให้คนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้น จนทำให้เกิด ความประทับใจกับนักท่องเที่ยวและสร้างความสุขให้คนในพื้นที่ตำบลหาดเจ้าสำราญ

สรุปการวิเคราะห์ผลงานในด้านทัศนศิลป์

การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างของผลงานหรือ ส่วนประกอบของผลงานที่ประกอบกันเป็นผลงานที่มีความสมบูรณ์อย่างมีเอกภาพ ได้แก่ รูปแบบ และการจัดองค์ประกอบของผลงานที่ประกอบด้วย ความสมดุล ความกลมกลืน ความแตกต่าง และ จุดสนใจ ซึ่งการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์นี้ จะวิเคราะห์ผลงานในด้านทัศนศิลป์ โดยมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบและเทคนิคของผลงาน รูปแบบของผลงานประติมากรรม ชิ้นนี้เป็นการนำเสนอรูปแบบผิดเพี้ยน (Distortion) รายละเอียดของรูปทรง หรือแบบศิลปะ กึ่งนามธรรม เป็นการถ่ายทอดรูปทรงที่ผิดเพี้ยนไปจากรูปธรรมหรือแบบเหมือนจริง ด้วยการตัดทอนรูปทรงจากของจริงให้เรียบง่ายโดยไม่ให้ความสำคัญกับรายละเอียดความสมจริง แต่จะ ให้ความสำคัญกับรูปทรง เส้น และขนาด ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสิ่งมีชีวิตและธรรมชาติ ได้แก่ รูปทรงของวาฬรูปร่างและคลื่นน้ำ โดยมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับครอบครัว พ่อ แม่ ลูก กำลังวิ่งเล่นคลื่นน้ำอย่างมีความสุข สอดคล้องกับชื่อของสถานที่ที่ตั้ง เทคนิคที่ใช้เป็น การเชื่อมสแตนเลสมีความแข็งแรงเหมาะกับการติดตั้งบริเวณกลางแจ้ง

2. วิเคราะห์หลักการจัดองค์ประกอบของผลงานสร้างสรรค์

2.1 ความสมดุล การจัดความสมดุลในผลงานชิ้นนี้ มีลักษณะการจัดความสมดุลทั้ง 2 แบบ คือแบบซ้ายขวาเท่ากัน ซึ่งแบบซ้ายขวาเท่ากันมี 2 ด้าน คือด้านหน้ากับด้านหลัง ซึ่งจะทำให้ เกิดความรู้สึกนิ่งอยู่กับที่ และมั่นคง สง่างามน่าเกรงขาม และเมื่อมองด้านข้างก็จะเห็นความสมดุล ที่ไม่เท่ากันแสดงให้เห็นถึงการรักษาความสมดุลระหว่างธรรมชาติกับผลงานประติมากรรม

2.2 ความกลมกลืนของเส้นเส้นที่ปรากฏให้เห็นในผลงานประติมากรรมชิ้นนี้ใน แต่ละมุมมองคือ เส้นที่เกิดจากขอบของรูปทรง ส่วนใหญ่ประกอบด้วยเส้นโค้ง ทั้งโค้งมากและ

โค้งน้อย เส้นทั้งหมดประกอบกันเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหวแบบธรรมชาติ ความสุข ความสนุกสนานและการเจริญเติบโตไปสู่ความอุดมสมบูรณ์

2.3 ความกลมกลืนของรูปร่างรูปทรงรูปร่างรูปทรงของผลงานประติมากรรม ประกอบด้วยรูปทรงที่มีขนาดใหญ่คือรูปทรงวาฬรูปดำ ที่มีรูปทรงขนาดเท่าๆกันเล็กใหญ่ ไม่แตกต่างกันมาก และรูปทรงขนาดเล็ก ได้แก่ รูปทรงของปลายคลื่นน้ำ ลักษณะของรูปทรง มีความกลมกลืนกันด้วยขนาดของรูปทรงที่มีการขยายให้ยาวหรือใหญ่ขึ้น มีการลดขนาดคลื่นน้ำ ให้เล็กหรือสั้นลงและลักษณะของคลื่นน้ำที่ค่อย ๆ ลดและเพิ่ม ทำให้รูปทรงมีการลดหรือเพิ่มใน ลักษณะของความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ทำให้รูปทรงของผลงานทั้งหมดมีความกลมกลืนกัน

2.4 ความกลมกลืนของพื้นผิวในผลงาน “เร็นรมมณีสราญ” พื้นผิวของผลงาน มีความกลมกลืนกันเนื่องจากมีลักษณะเป็นพื้นผิวขรุขระที่เกิดจากการใช้สแตนเลสแผ่นที่ตัดเป็น รูปตัวปลาตะกั่วเชื่อมต่อกันทั้งหมด จึงทำให้พื้นผิวของผลงานมีความกลมกลืนสอดคล้องกัน

2.5 จังหวะลีลาของผลงาน เกิดจากการซ้ำกันขององค์ประกอบ เป็นการซ้ำที่เป็น ระเบียบของเส้น โค้งทับซ้อนกันเกิดเป็นรูปลักษณะท่าทางของวาฬรูปดำ คลื่นน้ำ ซึ่งเกิดจาก การเคลื่อนไหวต่อเนื่องกันของเส้น สี รูปทรง หรือน้ำหนัก ทำให้รู้สึกถึงการเคลื่อนไหวและจังหวะ การซ้ำกันของตัวปลาเล็กๆในการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นจังหวะที่เท่ากันและสม่ำเสมอจึงทำให้ ผลงานมีความน่าสนใจ

2.6 จุดเด่นหรือจุดสนใจ จากการพิจารณาโดยภาพรวมทั้งหมดของผลงาน “เร็นรมมณีสราญ” จุดสนใจของผลงานประติมากรรมชิ้นนี้เกิดจากรูปทรงของผลงานและจังหวะลีลาของ การซ้ำกัน เนื่องจากรูปทรงของผลงานมีความเคลื่อนไหว อ่อนช้อย ให้ความรู้สึกพลิ้วไหว เมื่อ ผู้รับชมผลงานแล้วทำให้รู้สึกผ่อนคลายเหมือนซื้อผลงาน จุดสนใจในเรื่องของจังหวะลีลาของ องค์ประกอบต่าง ๆ โดยการนำเสนอผ่านทางการซ้ำกันของปลาตะกั่วจนผสานกันเป็นรูปทรง ตามแนวความคิดที่ผู้วิจัยสร้างสรรค์ต้องการนำเสนอ

สรุปการสำรวจความคิดเห็นของคนในพื้นที่

การรับรู้ภาพผลงานประติมากรรม	$\bar{X}$	SD
ด้านเนื้อหาเรื่องราว “เรียนรู้สำราญหรือความสุข”		
1. การรับรู้เมื่อแรกเห็นของผลงาน ท่านสามารถรับรู้ถึงเนื้อหาเรื่องราวได้	4.58	0.54
2. ท่านคิดว่าเนื้อหาและเรื่องราวมีความน่าสนใจมากน้อยเพียงใด	4.52	0.61
3. ท่านคิดว่าผลงานประติมากรรม “เรียนรู้สำราญ” สอดคล้องกับสถานที่ติดตั้งผลงานได้เป็นอย่างดี	4.64	0.48
4. ท่านคิดว่าผลงานประติมากรรมมีความเหมาะสมสวยงามและรับรู้ถึงความสุขได้	4.46	0.61
5. รูปร่างรูปทรงของผลงานประติมากรรมสามารถส่งเสริมความน่าสนใจของเนื้อหาเรื่องราวได้	4.56	0.58
ด้านรูปแบบของผลงานประติมากรรม		
1. รูปแบบของผลงานประติมากรรมเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน	4.06	0.53
2. รูปแบบของผลงานประติมากรรมมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาเรื่องราว	4.64	0.56
3. รูปแบบของผลงานประติมากรรมสามารถถ่ายทอดเนื้อหาเรื่องราวได้	4.56	0.64
4. รูปแบบของผลงานประติมากรรมสามารถสร้างอัตลักษณ์ให้กับหาดเจ้าสำราญ	4.54	0.54
5. รูปแบบของผลงานประติมากรรมมีความเหมาะสมกับสถานที่ติดตั้ง	4.64	0.53
ด้านเทคนิควิธีการของผลงานประติมากรรม		
1. เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมมีความน่าสนใจ	4.64	0.53
2. เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมมีความสัมพันธ์กับรูปแบบและเนื้อหาเรื่องราว	4.60	0.61
3. เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมมีความแปลกใหม่	4.56	0.64
4. เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมมีความแข็งแรง เหมาะสมกับการติดตั้งบริเวณกลางแจ้ง	4.58	0.57
5. เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมสามารถส่งเสริมรูปแบบที่ต้องการนำเสนอได้	4.54	0.54

การรับรู้ภาพผลงานประติมากรรม	$\bar{X}$	SD
ด้านคุณค่าและความสำคัญ		
1. รับรู้ถึงความสำคัญของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม	4.70	0.46
2. รับรู้ถึงคุณค่าทางจิตใจ รู้สึกซาบซึ้งในผลงานประติมากรรม และตระหนักถึงคุณค่าของผลงานศิลปะมากขึ้น	4.64	0.53
3. รับรู้และมีความเข้าใจถึงผลงานประติมากรรมร่วมสมัยมากยิ่งขึ้น	4.66	0.52
4. ผลงานประติมากรรม “เรือนรมย์สำราญ” สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้	4.56	0.54
5. ผลงานประติมากรรม “เรือนรมย์สำราญ” จะสร้างอัตลักษณ์ให้กับสถานที่ได้	4.56	0.50
ด้านภาพรวมของผลงานประติมากรรมกับสถานที่ติดตั้ง		
1. ผลงานประติมากรรมมีความสัมพันธ์กับบริเวณวงเวียนสี่แยกหาดเจ้าสำราญ	4.64	0.53
2. ผลงานประติมากรรมช่วยส่งเสริมทัศนียภาพให้มีความสวยงาม	4.70	0.46
3. ผลงานประติมากรรมสามารถสื่อถึงความสุขหรือความสำราญได้	4.66	0.52
4. ผลงานประติมากรรมสามารถช่วย สร้างอัตลักษณ์ให้กับหาดเจ้าสำราญได้	4.66	0.52
5. ผลงานประติมากรรมได้รับการตกแต่งอย่างมีความสุนทรีย์ เก๋ไก๋	4.60	0.53
ความประทับใจ		

สังเคราะห์ความสัมพันธ์

สังเคราะห์ความสัมพันธ์ของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม “เรือนรมย์สำราญ” ด้วยการผสมผสานสาระจากองค์ประกอบเกี่ยวข้องในพื้นที่พบว่ามีความสัมพันธ์กันทั้งด้านเนื้อหา เรื่องราวเกี่ยวกับ “ความสุข ความสำราญ” ที่มีความหมายตรงกับชื่อสถานที่ติดตั้งผลงานคือ หาดเจ้าสำราญ โดยมีการจัดวางเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับความสุขของครอบครัว มีการรณรงค์เล่นน้ำ กันระหว่าง พ่อ แม่ ลูก รวมถึงเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับวิถีชีวิตของการใช้ชีวิตของคนในชุมชนซึ่งมีความสามัคคีปรองดอง ช่วยเหลือกันและพึ่งพาอาศัย กันมาตลอด โดยมีการนำวัสดุชิ้นเล็กที่เป็นรูปทรงปลากระดูกเชื่อมต่อกันเป็นรูปวาฬรูปร่าง แสดงถึงความสามัคคี จากการรวมตัวของปลากระดูกที่เป็นหน่วยเล็ก ๆ หรือหน่วยย่อย สามารถสร้างให้เกิดเป็นรูปทรงหลักได้คือวาฬรูปร่าง และยังแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ เนื่องจากวาฬรูปร่าง จะเข้ามากินปลากระดูกเป็นอาหาร ซึ่งปลากระดูกก็จะอยู่ในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางทะเล จึงส่งผลให้คนในพื้นที่มีความสุข ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าผลงานวาฬรูปร่างมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ ติดตั้งผลงาน รวมถึงวัสดุที่ใช้สร้างสรรค์ผลงานเป็นสแตนเลสสามารถทนต่อการถูกกรวดทางอากาศ กัดกร่อนได้ เพราะบริเวณที่ติดตั้งผลงานอยู่ใกล้กับทะเลจึงสามารถถูกกัดกร่อนได้ และรูปทรงที่

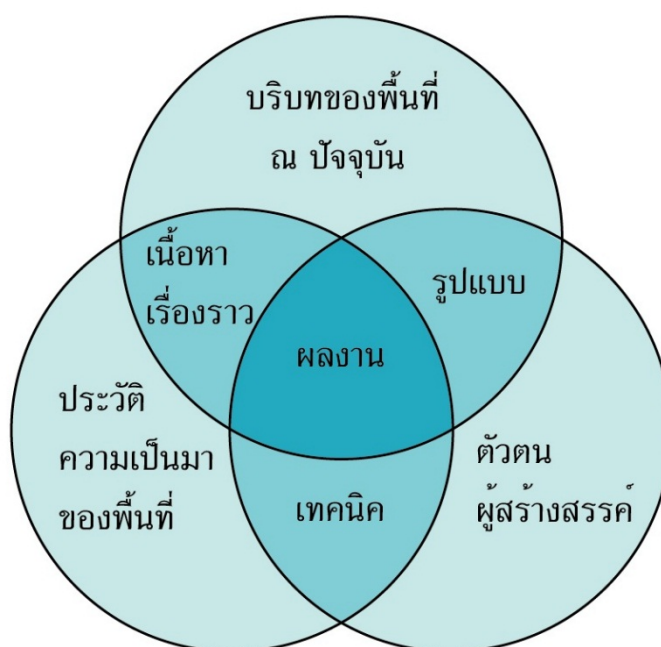
แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ในลักษณะของการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะความเป็นหน่วยรูปทรงหลักของวาปรูด้ และรูปทรงย่อยของปลากะตักที่ช่วยก่อรูปความเป็นหน่วยให้สมบูรณ์ขึ้นอันเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานและความสุข

สรุป

ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่เน้นในเรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ว่างสำหรับสาธารณชนซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมและการดำรงชีวิตของมนุษย์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยผ่อนคลายและทำให้เกิดความรื่นรมย์ ด้วยการนำเอาสุนทรียภาพทางศิลปะเข้าไปรวมดำเนินอยู่กับสภาพแวดล้อมนั้น ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลายเพลิดเพลินใจเกิดอารมณ์ที่สุนทรีจากการได้สัมผัสชื่นชมในสุนทรียภาพของผลงานประติมากรรม อีกทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสำคัญทางกายภาพซึ่งเกิดจากการใช้ผลงานประติมากรรมมาเป็นส่วนประดับตกแต่งพื้นที่ว่างอีกด้วย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างคุณภาพและความสัมพันธ์ระหว่างผลงานประติมากรรมเรื่อง “รื่นรมย์สำราญ” โดยได้สร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดที่ได้ศึกษาค้นคว้าและการลงมือปฏิบัติซึ่งได้ค้นพบถึงหลักวิธีคิดหรือทฤษฎีในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมให้กับพื้นที่ใหม่ คือทฤษฎีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมจาก 3 ส่วน ซึ่งเป็นการผสมผสานกันเพื่อให้เกิดความลงตัวทั้งรูปแบบ เนื้อหาและเรื่องราว ของผลงานประติมากรรม จากทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ ชุมชน ผู้สร้างสรรค์ผลงาน และพื้นที่ จึงได้มีการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ก่อนสร้างสรรค์ผลงานจริง เพื่อความพึงพอใจของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและความภูมิใจในการมีส่วนร่วมกับการผลงานซึ่งได้กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับความรื่นรมย์และความสุขโดยใช้รูปทรงของวาปรูด้ เพราะวาปรูด้เข้ามาอาศัยอยู่หาอาหารปรากฏตัวให้ผู้คนเห็น จึงมีนักท่องเที่ยวต้องการออกเรือไปดูวาปรูด้ จึงทำให้คนในพื้นที่เกิดอาชีพใหม่ คือการเป็นเรือพาออกชมวาปรูด้ และยังส่งเสริมให้พ่อค้าแม่ค้ามีรายได้เพิ่มขึ้นจากการที่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นจากการนั่งเรือชมวาปรูด้อีกด้วย ดังนั้นความสุขที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือพื้นที่ที่ตั้งผลงาน ก็คือวาปรูด้ที่เป็นจุดแรกของการก่อเกิดความสุขของคนในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเป็นรูปทรงวาปรูด้ในรูปแบบผสมผสาน ได้แก่ ศิลปะกึ่งนามธรรม ศิลปะนามธรรม ศิลปะสัญลักษณ์นิยม โดยใช้เทคนิคเชื่อมสแตนเลส เพราะสแตนเลสมีความทนต่อการถูกกรดเกลือกัดกร่อนจากไอทะเล และผลงานยังช่วยส่งเสริมให้คนในพื้นที่หรือผู้ที่ผ่านไปมาก่อให้เกิดการรับรู้ สัมผัสชื่นชมทางสุนทรียภาพแก่สาธารณชน อีกทั้งผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมเรื่อง “รื่นรมย์สำราญ” เป็นผลงานประติมากรรมที่มี

ส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้กับประชาชนในด้านความปลอดภัยทางการใช้ถนน นอกจากนี้ยังสามารถเสริมสร้างสุนทรียภาพ สร้างจุดสนใจ และภาพลักษณ์ให้กับหาดเจ้าสำราญ โดยการนำเสนอรูปทรงที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวาฬครุฑ ซึ่งเป็นสัตว์ที่คนในท้องถิ่นให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และต้องการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ตลอดจนได้แนวคิดและแนวทางในการหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นคุณประโยชน์ต่อการศึกษาด้านศิลปกรรมต่อไป

ภาพที่ 5-1 หลักวิธีคิด ทฤษฎีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมจาก 3 ส่วน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง “สุนทรียสำราญ: การหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม” นี้เป็นการวิจัยสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเพื่อทำการติดตั้งผลงานจริง จึงมีข้อเสนอแนะ 3 ส่วน ส่วนที่ 1 เรื่องการสร้างสรรค์ผลงาน การสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคขึ้นโครงสร้างสแตนเลสและเชื่อมอาร์กอนปิด เป็นเทคนิคที่ไม่สามารถใส่รายละเอียดอะไรได้มาก จะนำเสนอได้แต่รูปทรงเป็นหลัก จึงควรคำนึงถึงการออกแบบและการสเก็ตผลงาน ส่วนที่ 2 เรื่องเนื้อหาและเรื่องราวของผลงาน เนื่องจากการวิจัยสร้างสรรค์นี้เป็นการสร้างสรรค์

ผลงานให้กับพื้นที่ ควรมีการปรึกษาและสอบถามความคิดเห็นถึงเนื้อหาและเรื่องราวจากชุมชนในพื้นที่ เพื่อความพึงพอใจชุมชน เพราะผลงานจะเป็นเอกลักษณ์และเป็นที่รู้ของผู้ที่สัญจรผ่านไปผ่านมาและยังคงเป็นมรดกให้กับแผ่นดินสืบไป ส่วนที่ 3 เรื่องการจัดการในพื้นที่ที่ตั้งผลงาน โดยการทำวิจัยสร้างสรรค์นี้จะต้องมีการติดตั้งผลงานจริง โดยอุปสรรคของการทำวิจัยนี้ ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงการจัดการในบริเวณที่ตั้งผลงานที่ไม่มีความอิสระและไม่สามารถจัดการอะไรได้มาก ด้วยเรื่องของกฎหมาย ด้วยเรื่องของผู้รับผิดชอบของหน่วยงาน จึงเป็นอุปสรรคต่อผู้วิจัยในการจัดการหรือออกแบบเพื่อให้พื้นที่มีสอดคล้องและสัมพันธ์กับผลงาน ดังนั้นควรทำข้อตกลงกับหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในพื้นที่ให้เรียบร้อยเสียก่อน เพื่อให้ผลงานที่ได้สร้างสรรค์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กมล ทศนาญชลี. (2524). *ไทยอาร์ตเซนเตอร์*. กรุงเทพฯ: โลกศิลป์.
- แคลวิน ทอมกิ้นส์. (1984). *ศิลปะกับสถาปัตยกรรม*. เสรีภาพ 63. ม.ป.ท.
- จิรพันธ์ สมประสงค์. (2535). *เทคนิคการสร้างสรรค์ศิลปะเครื่องปั้นดินเผา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชลุด นิมเสมอ. (2531). *องค์ประกอบของศิลปะ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2545). *องค์ประกอบศิลป์*. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2548). *การวิจัยทางศิลปะ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย โพธิ์สีดา. (2552). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง
- ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์. (2548). *ประติมากรรมสาธารณชน. ส่วนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- ทวีเดช จีวบาง. (2537). *ความคิดสร้างสรรค์ศิลปะ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชนภัทร รุ่งชนาภิรมย์. (2557). *ทฤษฎีความงาม*. กรุงเทพฯ: แอทโพร์พริ้นท์.
- นนทิวรรณ จันทะนะพะลิน. (2546). *ความเคลื่อนไหวของสมาคมประติมากรไทย*. มหกรรมประติมากรรมขนาดเล็ก. ม.ป.ท.
- มานิต กรินพงศ์. (ม.ป.ป.). *ความหมายขององค์ประกอบศิลป์*. เข้าถึงได้จาก <http://documents.tips/documentrs>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วิษุณยะ ยุติ. (2554). *นามธรรมในนามไว้รูป*. เข้าถึงได้จาก <http://soclaimon.wordpress.com/2011/08/03/นามธรรมในนามไว้รูป>
- สมาพร คล้ายวิเชียร. (2555). *จิตรกรรมสื่อผสม: ความกลัวในวิถีชีวิต*.
ศูนย์นิพนธ์ศิลปศาสตรคณิพัฒน์, สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย, คณะศิลปกรรมศาสตร์,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวนศรี ศรีแพงพงษ์. (2534). *สุนทรียะทางทัศนศิลป์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สิทธิศักดิ์ ชัยศรีสวัสดิ์กุล. (2536). *ออกแบบลวดลาย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- สุชาติ เถาทอง. (2536). *หลักการทัศนศิลป์*. กรุงเทพฯ: นานักษการพิมพ์.
- _____. (2553). *การวิจัยสร้างสรรค์ทัศนศิลป์*. ชลบุรี: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- _____. (2556). *สหวิทยาการ: การวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงแบบบูรณาการทางศิลปะ*. ชลบุรี: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- _____. (2559). *ศิลปวิจัยสร้างวิชาการแบบการปฏิบัติสร้างสรรค์ศิลปะ*. ชลบุรี: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แสงอรุณ รัตกลีกร. (2530). *ตึก คั่น ไม้ และแสงอรุณ*. กรุงเทพฯ: มุณินิธิโกมลคีมทอง.
- อนันต์ ประภาโส. (2540). *วาดเส้น*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศิลปะสถาปัตยกรรม.
- อารี สุทธิพันธุ์. (2551). *ผลึกความคิดศิลปะ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Duane & Sarah, P. (1978). *Artforms*. New York: Harper & Row.
- Fichner, R. L. (1989). *Understanding art*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Faraut, P. (2006). *Sculpting workshops and classes*. Retrieved from <http://www.philippefaraut.com/workshops.htm>.
- Gilbert, R. & Mc Carter, W. (1988). *Living with art*. New York: Alfred A. Knopf.
- Govignon, B. (1995). *The beginner's guide to art*. New York: Harry N. Abrams, Inc Publishers.
- Hunter, S. & Jacobus, J. (1985). *Modern art*. New York: Harry N. Adrams.
- Kissick, J. (1993). *Art context and criticism*. New York: Wm. C. Brown Communications.
- Roots, G. (2002). *Public art*. Australia: Images Publishing.
- Wallas, G. (1962). *The art of though*. New York: Harcourt-Brace.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

(หลังสร้างสรรค์ผลงาน)

เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม ณ บริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ เป็นแบบสอบถามประกอบการวิจัย เรื่อง รื่นรมย์สำราญ: การหาคุณภาพของ ความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้เนื้อหาเรื่องราว รูปแบบทางทัศนศิลป์และเทคนิควิธีการของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม ณ บริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี ประกอบการศึกษาระดับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้เนื้อหาเรื่องราว รูปแบบของผลงานประติมากรรม และเทคนิควิธีการของผลงานประติมากรรม ณ บริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี
- ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม ณ บริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี

การให้ข้อมูลของท่านจะช่วยให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นข้อมูลทางวิชาการ และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนางานด้านผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการสร้างอัตลักษณ์ให้กับหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี ดังนั้น ใครขอความอนุเคราะห์ และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากท่านในเวลาไม่เกิน 30 นาที โดยการชมนิทรรศการอย่างครบถ้วนละเอียด แล้วค่อยตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามโปรดให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกคำถาม เพราะคำตอบที่ได้จะมีความสมบูรณ์และมีผลต่อการนำไปวิเคราะห์ต่อไป ผู้วิจัยจึงขอรับรองว่าข้อมูลที่ท่านให้ถือเป็นความลับและจะนำเสนอผลวิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น

ขอขอบคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ท่านเลือกเพียงคำตอบเดียว

1. เพศ

1. () ชาย

2. () หญิง

2. อายุ

1. () ไม่เกิน 25

2. () 26-35 ปี

3. () 36-45 ปี

4. () 46-55 ปี

5. () 56 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

1. () ต่ำกว่ามัธยมศึกษา

2. () มัธยมศึกษาตอนต้น

3. () มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.

4. () อนุปริญญา / ปวช.

5. () ปริญญาตรี

6. () สูงกว่าปริญญา

4. สถานะภาพ

1. () โสด

2. () สมรส

3. () อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. อาชีพ

1. () ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

2. () พนักงานบริษัทเอกชน

3. () เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว

4. () รับจ้าง

5. () นิสิต / นักศึกษา

5. () อื่นๆ โปรดระบุ

ขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้เนื้อหาเรื่องราว รูปแบบทางทัศนศิลป์และเทคนิควิธีการของผลงานประติมากรรม ณ บริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี

2.1 ท่านรับรู้อย่างไรกับผลงานประติมากรรม โปรดทำเครื่องหมาย✓ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นตามกำหนดระดับการรับรู้ของท่าน

ระดับการรับรู้มากที่สุด	เท่ากับ 5 คะแนน
ระดับการรับรู้มาก	เท่ากับ 4 คะแนน
ระดับการรับรู้ปานกลาง	เท่ากับ 3 คะแนน
ระดับการรับรู้น้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
ระดับการรับรู้น้อยที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน

ท่านรับรู้เนื้อหาเรื่องราว รูปแบบทางทัศนศิลป์และเทคนิควิธี ตลอดจนการรับรู้ถึงคุณค่าความสำคัญของคุณภาพระหว่างผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม จากการชมนิทรรศการวิจัยครั้งนี้มากนักน้อยเพียงใด

การรับรู้ภาพผลงานประติมากรรม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ด้านเนื้อหาเรื่องราว</u> “เรียนรู้สำราญหรือความสุข”					
1. การรับรู้เมื่อแรกเห็นของผลงาน ท่านสามารถรับรู้ถึงเนื้อหาเรื่องราวได้					
2. ท่านคิดว่าเนื้อหาและเรื่องราวมีความน่าสนใจมากน้อยเพียงใด					
3. ท่านคิดว่าผลงานประติมากรรม “เรียนรู้สำราญ” สอดคล้องกับสถานที่ที่ตั้งผลงานได้เป็นอย่างดี					
4. ท่านคิดว่าผลงานประติมากรรมมีความเหมาะสมสวยงามและรับรู้ถึงความสุขได้					
5. รูปร่างรูปทรงของผลงานประติมากรรมสามารถส่งเสริมความน่าสนใจของเนื้อหาเรื่องราวได้					

<u>ด้านรูปแบบของผลงานประติมากรรม</u>					
1. รูปแบบของผลงานประติมากรรมเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน					
2. รูปแบบของผลงานประติมากรรมมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาเรื่องราว					
3. รูปแบบของผลงานประติมากรรมสามารถถ่ายทอดเนื้อหาเรื่องราวได้					
4. รูปแบบของผลงานประติมากรรมสามารถสร้างอัตลักษณ์ให้กับหาดเจ้าสำราญ					
5. รูปแบบของผลงานประติมากรรมมีความเหมาะสมกับสถานที่ติดตั้ง					
<u>ด้านเทคนิควิธีการของผลงานประติมากรรม</u>					
1. เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมมีความน่าสนใจ					
2. เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมมีความสัมพันธ์กับรูปแบบและเนื้อหาเรื่องราว					
3. เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมมีความแปลกใหม่					
4. เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมมีความแข็งแรง เหมาะสมกับการติดตั้งบริเวณกลางแจ้ง					
5. เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมสามารถส่งเสริมรูปแบบที่ต้องการนำเสนอได้					

<u>ด้านคุณค่าและความสำคัญ</u>					
1. รับรู้ถึงความสำคัญของผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม					
2. รับรู้ถึงคุณค่าทางจิตใจ รู้สึกซาบซึ้งในผลงานประติมากรรม และตระหนักถึงคุณค่าของผลงานศิลปะมากขึ้น					
3. รับรู้และมีความเข้าใจถึงผลงานประติมากรรมร่วมสมัยมากยิ่งขึ้น					
4. ผลงานประติมากรรม “เรียนรู้สำราญ” สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้					
5. ผลงานประติมากรรม “เรียนรู้สำราญ” จะสร้างอัตลักษณ์ให้กับสถานที่ได้					
<u>ด้านภาพรวมของผลงานประติมากรรมกับสถานที่ติดตั้ง</u>					
1. ผลงานประติมากรรมมีความสัมพันธ์กับบริเวณวงเวียนสี่แยกหาดเจ้าสำราญ					
2. ผลงานประติมากรรมช่วยส่งเสริมทัศนียภาพให้มีความสวยงาม					
3. ผลงานประติมากรรมสามารถสื่อถึงความสุขหรือความสำราญได้					
4. ผลงานประติมากรรมสามารถช่วย สร้างอัตลักษณ์ให้กับหาดเจ้าสำราญได้					
5. ผลงานประติมากรรมได้รับการตกแต่งอย่างมีความสุนทรีย์ะ ก่อเกิดความประทับใจ					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของผลงานประติมากรรมกับ
สิ่งแวดล้อม ณ บริเวณสี่แยกหาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี

[illegible]

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายสรไกร เรืองรุ่ง

ภาคผนวก ข

ภาพการแสดงผลงานศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษา: การหาคุณภาพของ ความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

JOYFUL&PLEASANT

FINDING BALANCE OF MEANING BETWEEN SCULPTURE AND ENVIRONMENT

ART EXHIBITION

BY Sorrakrai Ruangrung

การแสดงนิทรรศการศิลปะ

ริ่ نرمย์สำราญ : การหาดุลยภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

ดุขฎิณิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาดุขฎิณิพนธ์

สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

5-7 พฤษภาคม 2560

เวลา 18.00 น. เป็นต้นไป

ณ หาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี

เปิดนิทรรศการ วันที่ 5 พฤษภาคม 2560 เวลา 18.00 น.

โดย สรไกร เรืองรุ่ง

JOYFUL&PLEASANT

ขอขอบคุณ

มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาพที่ ข-1 ถ่ายหลวงบางทะเลจุลาลองสถานที่เปิดพิธีงาน 99 ปีหาดเจ้าสำราญ

ภาพที่ ข-2 สถานีรถไฟหลวงบางทะเลจุลาลองสถานที่เปิดพิธีงาน 99 ปีหาดเจ้าสำราญ

ภาพที่ ข-3 ประธานในพิธีเปิด ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี

ภาพที่ ข-4 บรรยายกาศในพิธีเปิด

ภาพที่ ข-5 บรรยากาสในการแสดงนิทรรศการศิลปะ

ภาพที่ ข-6 บรรยายภาพในการแสดงนิทรรศการศิลปะ

ภาพที่ ข-7 บรรยายภาพในการแสดงนิทรรศการศิลปะ

ภาพที่ ข-8 บรรยากาศในการแสดงนิทรรศการศิลปะ

ภาพที่ ข-9 บรรยายภาพในการแสดงนิทรรศการศิลปะ

ภาพที่ ข-10 บรรยากาศในการแสดงนิทรรศการศิลปะ

ภาพที่ ข-11 บรรยายภาพในการแสดงนิทรรศการศิลปะ

ภาพที่ ข-12 บรรยากาศในการแสดงนิทรรศการศิลปะ

ภาพที่ ข-13 บรรยายภาพในการแสดงนิทรรศการศิลปะ

ภาพที่ ข-14 บรรยากาศในการแสดงนิทรรศการศิลปะ

ภาพที่ ข-15 บรรยากาศในการแสดงนิทรรศการศิลปะ

ภาพที่ ข-16 บรรยากาศในการแสดงนิทรรศการศิลปะ

ภาคผนวก ค
ใบตอบรับการติดตั้งผลงาน

ที่ พบ. ๕๒๗๐๔/๐๓๑๐

สำนักงานเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ
๒๒๖/๑๑๕ ถนนเพชรบุรี - หาดเจ้าสำราญ
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๑๐๐

๒๓ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง การติดตั้งผลงานประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม ณ หาดเจ้าสำราญ

เรียน อาจารย์สรไกร เรืองรุ่ง

อ้างถึง หนังสือบันทึกข้อความ ที่ ค.อ.047/2555 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2555

ตามที่อาจารย์สรไกร เรืองรุ่ง สาขาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จะทำโครงการวิจัย เรื่อง “รื่นรมย์สำราญ : การหาคุณภาพของความหมายระหว่างประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม” จึงมีความประสงค์ที่จะขอใช้สถานที่ในการติดตั้งผลงานประติมากรรม ณ หาดเจ้าสำราญ นั้น

เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ได้พิจารณาแล้วไม่ขัดข้อง จึงอนุญาตให้อาจารย์สรไกร เรืองรุ่ง สาขาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ใช้สถานที่บริเวณชายหาดเจ้าสำราญ เพื่อจัดทำโครงการดังกล่าวได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญยอด มาคล้าย)

นายกเทศมนตรีตำบลหาดเจ้าสำราญ

กองช่าง

โทร ๐๓๒-๔๔๑-๔๒๒